

DOĞU ANADOLU
KALKINMA AJANSI

BAŞKALE İLÇE ANALİZİ

EKONOMİK
YAPI

SOSYO
KÜLTÜREL
YAPI

ALTYAPI
VE
ULAŞIM

ÇEVRE
VE
ENERJİ

HAZIRLAYAN
Mustafa TURNA
Planlama, Programlama ve
Koordinasyon Birimi Uzmanı

Nisan, 2016

DAKA
DOĞU ANADOLU
KALKINMA AJANSI

T.C.

DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI

BAŞKALE İLÇE ANALİZİ

HAZIRLAYAN

Mustafa TURNA

Planlama, Programlama ve Koordinasyon Birimi Uzmanı

Nisan, 2016

Yönetici Özeti

Kısaltmalar

AR-GE	: Araştırma ve Geliştirme
AVA	: Alansal Varlık Araştırması
BSTB	: Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
ÇED	: Çevre Etki Değerlendirmesi
DAKA	: Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı
DAP	: Doğu Anadolu Projesi
DHMI	: Devlet Hava Meydanları İşletmeleri Genel Müdürlüğü
KB	: Kalkınma Bakanlığı
KDV	: Katma Değer Vergisi
KOBİ	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletme
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSS	: Küçük Sanayi Sitesi
MDA	: Mevcut Durum Analizi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MTA	: Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü
MÜSİAD	: Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği
OSB	: Organize Sanayi Bölgesi
SEP	: Stratejik Eylem Planı
TEPGE	: Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü Müdürlüğü
TİM	: Türkiye İhracatçılar Meclisi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSİAD	: Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği
URA	: Uluslararası Rekabetçilik Analizi
VANOSB	: Van Organize Sanayi Bölgesi
VANTSO	: Van Ticaret ve Sanayi Odası
VATBO	: Van Ticaret Borsası
VİBSTM	: Van İl Bilim Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü
VİGTHM	: Van İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

İçindekiler

Yönetici Özeti	ii
Kısaltmalar	iii
İçindekiler	iv
Tablo, Resimler, Grafik ve Harita Listesi	vi
1. Tablo.....	vi
2. Resimler	vii
3. Grafikler.....	vii
1. Giriş.....	1
1.1. İlçeye Genel Bakış	1
1.2. İlçenin Coğrafi Yapısı	1
1.2.1 Coğrafi Konum ve İdari Sınırlar	1
1.2.2 Dağlar	2
1.2.3 Ovalar	3
1.2.4 Riskli Alanlar	4
1.2.5. Genel Toprak Yapısı	6
1.2.6. Akarsular, Göller ve Sulak Alanlar	10
1.2.7 Çayır ve Mera Alanları.....	11
1.2.8 Sıcaklık	14
1.2.9 Yağış	15
1.3. İlçenin İdari Yapısı	14
2. Sosyo-Kültürel Yapı	17
2.1. Nüfus.....	17
2.2. Göç.....	19
2.3. Eğitim	20
2.4. Sağlık.....	26
2.5. Spor	27
2.6. Sivil Toplum Kuruluşları	27
2.6.1. Dernekler	27
2.6.2. Vakıflar.....	28
3. Ekonomik Yapı.....	29
3.1. Tarım ve Hayvancılık	29
3.1.1. Tarımsal Yapı ve Alan	29
3.1.2. Bitkisel Üretim.....	33
3.1.3. Hayvansal Üretim	38

3.2. Sanayi	48
3.2.1. İstihdam ve Sosyal Güvenlik	49
3.3. Madencilik.....	51
3.3.1. Yeraltı zenginlikleri	51
3.4. Kültür ve Turizm.....	53
3.4.1. Kültür	53
3.4.2. Turizm.....	55
4. Altyapı ve Ulaşım.....	58
4.1. Altyapı	58
4.1.1. İçme Suyu	58
4.1.2. Atık Su ve Kanalizasyon	58
4.1.3. Katı Atık.....	59
4.2. İlçede Ulaşım	61
4.2.1. Karayolları	61
5. Çevre ve Enerji	62
5.1. Çevre	62
5.1.1. Endemik Flora	62
5.1.2. Endemik Fauna	63
5.1.3. Yüzey ve Yer Altı Su Kaynakları	64
5.2. Enerji	64
5.2.1. Elektrik	64
5.2.2. Yenilenebilir Enerji	66
6. Sonuç ve Değerlendirme	71
KAYNAKÇA.....	73
İNTERNET KAYNAKLARI	73

Tablo, Resimler, Grafik ve Harita Listesi

1. Tablo

Tablo 1: Van İlinin Arazi Kullanım Durumu	9
Tablo 2: İlçeler Bazında Tarım Arazisi Kullanımı	13
Tablo 3: Başkale İlçesinde Aylara Göre Maksimum, Minimum ve Ortalama Sıcaklıklar	14
Tablo 4: Van İli Genelinde Farklı Periyotlarda Ölçülen Uzun Yıllar Aylık Ortalama Sıcaklık Verileri (°C)	15
Tablo 5: Van İli İklim Verileri	12
Tablo 6: İlçe Sayısı, Mahalle Sayısı ve Yüzölçümlerine İlişkin Bilgiler, 2016	14
Tablo 7: İlçede Yer Alan Köylerin İl ve İlçeye Uzaklıkları ve Nüfus Bilgileri, 2015	15
Tablo 8: 2010-2015 Yılları Arası Bölge Nüfusu, 2015	17
Tablo 9: Bölgede Bağımlılık Oranları, 2015	19
Tablo 10: Üç Büyük Şehirde Başkaleli, Vanlı ve TRB2'li Nüfusu Varlığı	20
Tablo 11: Başkale, Van, TRB2 Genel Eğitim Verileri	20
Tablo 12: Taşınalı Eğitim Yapan Okul Sayıları, Halk Eğitim Merkezi ve Özel Eğitim Kurumları Sayısı	26
Tablo 13: Bölgede Sağlık Kuruluşları ve Uzman Personel Sayıları, 2015	26
Tablo 14: Spor Tesisi ve Toplam Lisanslı Sporcu Sayıları, 2016	27
Tablo 15: Bölge, İl ve İlçedeki Dernek ve Üye Sayıları, 2015	27
Tablo 16: Faaliyet Alanına ve Türüne Göre Dernek Sayıları, 2015	28
Tablo 17: İlçede, İlde ve Bölgede Kuruluş Amacına Göre Vakıf Sayıları, 2015	29
Tablo 18: Başkale, Van ve TRB2'de Tarım Alanları, 2015 (Dekar olarak)	30
Tablo 19: Başkale, Van ve TRB2'de Traktör Sayısı ve Traktör Başına Ekilen Tarım Alanları	30
Tablo-20: Başkale ve Van Tarım Alanları, 2015 (Dekar olarak)	31
Tablo 21: Ürün Türlerine Göre Ekilen Tarla Alanı ve Üretim Miktarları, 2015	33
Tablo 22: İlçede Ürün Türlerine Göre Ekilen Alan ve Üretim Miktarları, 2015	34
Tablo 23: İlçede Öne Çıkan Sebze Ürünleri, 2015 (Ton)	35
Tablo-24: İlçede Öne Çıkan Meyve Ürünleri, 2015 (Ton)	36
Tablo-25: Yıllar İtibariyle Büyükbaş Hayvan Varlığı	38
Tablo-26: Yıllar İtibariyle Küçükbaş Hayvan Varlığı	40
Tablo-27: Yıllar İtibariyle Kanatlı Hayvan Varlığı	43
Tablo 28: İlçelere Göre Ortalama Kovan Sayısı, Ortalama Üretim, Ortalama Veri (2004-2013)	45
Tablo-29: Yıllar İtibariyle Bölgede Arı Kovanı Sayısı	45
Tablo 30: İlçede, İlde, Bölgede Bal, Balmumu Üretimi ve Arıcılık Yapan İşletme Sayısı	45
Tablo 31: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Süt Üretimi (Ton)	47
Tablo 32: Bal, Bal Mumu Üretimi	48
Tablo 33: İlçedeki ve İldeki Türlerine Göre Faal Şirket Sayıları	49

Tablo 34: İlçedeki ve İldeki Türlerine Göre Askıdaki Şirket Sayıları	49
Tablo 35: İlçe Bazında Sanayide Kullanıma Göre Öne Çıkan Ürünler.....	49
Tablo 36: Başkale ve Van'da Alanlara Göre İstihdam Oranları	50
Tablo 37: Bölgede İşyeri ve İstihdam Verileri, 2015	50
Tablo-38: Bölgede Sosyal Güvenlik İstatistikleri, 2015.....	50
Tablo 39: Başkale'de Maden Varlığı.....	51
Tablo 40: Bölgede Kültürel Göstergeler, 2016.....	53
Tablo 41: İlçede Bulunan Sit Alanları ve Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıkları	53
Tablo 42: Başkale'de Konaklama Kapasitesi, 2015	57
Tablo 43: Van İli, İlçelere Göre Köylerin İçme Suları Durumu	58
Tablo 44: Van İli İlçelere Göre Köylerin İçme Suları Durumu	58
Tablo 45: Kentsel Kanalizasyon Altyapısı Envanteri	59
Tablo 46: Van İli Vahşi Depolama Alanları	60
Tablo 47: Başkale İlçe Merkezinden Bazı İllere Karayolu Uzaklıkları.....	61

2. Resimler

Resim 1: Başkale Travertenleri (solda), Yavuzlar Köyü Peribacaları(sağda)	55
Resim 2: St. Bartholomeus Kilisesi, Başkale	56
Resim 3: Hüsrev Paşa Medresesi	57

3. Grafikler

Grafik 1: Başkale İlçesi'nin Yıllık Yağış Diyagramı	15
Grafik 2: İlçede Nüfus Artış Hızının Değişimi, 2015.....	18
Grafik 3: Başkale'nin Nüfus Piramidi, 2015	18
Grafik 4: Okul Çağındaki Nüfusun Eğitim-Öğretim Düzeylerine Göre Yüzdesi	21
Grafik 5: Okulöncesi Seviyede Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2014-2015.....	22
Grafik 6: İlköğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2015	23
Grafik 7: Genel Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2015	24
Grafik 8: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2014-2015	25
Grafik 9: İlçedeki Eğitim durumu 2014-2015 (% Olarak)	25
Grafik 10: Başkale İlçesi Aylara Göre, Günlük Ortalama Güneşlenme Süreleri (Saat)	69
Grafik 11: Başkale İlçesi Global Radyasyon Değerleri (kWh/m ² -gün)	70
Grafik 12: Başkale İlçesinde PV Tipi –Alan-Üretililecek Enerji	70

Haritalar

Harita 1: İlçe İdari Haritası.....	2
Harita 2: Van İli Topografyası.....	3
Harita 3: Van Deprem ve Fay Hattı Haritası	5
Harita 4: Van İli Riskli Bölgeler	6
Harita 5: Başkale İlçesi Arazi Kabiliyeti Sınıflar	8
Harita 6: Van İli Hidrolojik Yapı	11
Harita 7: Van İli Çayır ve Mera Alanları	12
Harita 8: Yıllık Ortalama Yağış Miktarı	13
Harita 9: Van İli Tarım Arazileri	32
Harita 10: TRB2 Bölgesi Sebze ve Meyvecilik Alanları ve Potansiyel Örtü Altı Sebzecilik Alanları	37
Harita 11: TRB2 Bölgesi Büyükbaş Hayvancılığın Yoğunlaştığı Alanlar.....	39
Harita 12: TRB2 Bölgesi Küçükbaş Hayvancılığın Yoğunlaştığı Alanlar.....	41
Harita 13: TRB2 Bölgesi Arıcılığın Yoğunlaştığı Alanlar.....	46
Harita 14: Van İli Maden Kaynakları.....	52
Harita 15: Van İli Sit Alanları	54
Harita 16: Depolama Alanları ve Atık Su Tesisleri.....	60
Harita 17: Van İli Endemik Flora Alanları	62
Harita 18: Van İli Endemik Fauna Alanları	63
Harita 19: Van İli Enerji Altyapısı	65
Harita 20: TRB2 Bölgesi Elektrik Üretim Santralleri	66
Harita 21: TRB2 Bölgesindeki Jeotermal Kaynaklar	67
Harita 22: Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası.....	68
Harita 23: Van’da Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası	69

1. Giriş

1.1. İlçeye Genel Bakış¹

Tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapan Başkale Urartular zamanında Adamma olarak adlandırılan bir yerleşme yeri iken Ermeniler buraya Adamakert ismini vermişlerdir. Sonraları Romalılar ile Partlar arasında bir sınır bölgesi olan Başkale, M.S. 3. yüzyılda Sasaniler'in, 6. yüzyılda Bizanslıların eline geçti. 645'te Araplardan sonra da yerel Ermenilerin yönetimine geçti. 1100'lerde kurulan Sökmenliler'e (Ahlatşahlar) bağlandı, 1245'te Moğol saldırısına uğrayan yöre kısa süre yerel beylerin yönetiminde kaldıktan sonra 1386'da Timur'un ardından Karakoyunlular'ın, 16. yüzyıl başlarında ise Safeviler'in egemenliğine girdi.

Başkale yöresinin kesin olarak Osmanlı Devletine bağlanması Kanuni Sultan Süleyman döneminde 16. yüzyıl ortalarına rastlar. Eskiden Kotur-Elbak adıyla anılan yöre 19. yüzyıl sonlarında Van vilayetinin Hakkâri sancağına bağlı Elbak kazasının sınırları içerisinde idi. İlçenin adı Cumhuriyet döneminde Başkale olarak değiştirildi.

1.2. İlçenin Coğrafi Yapısı

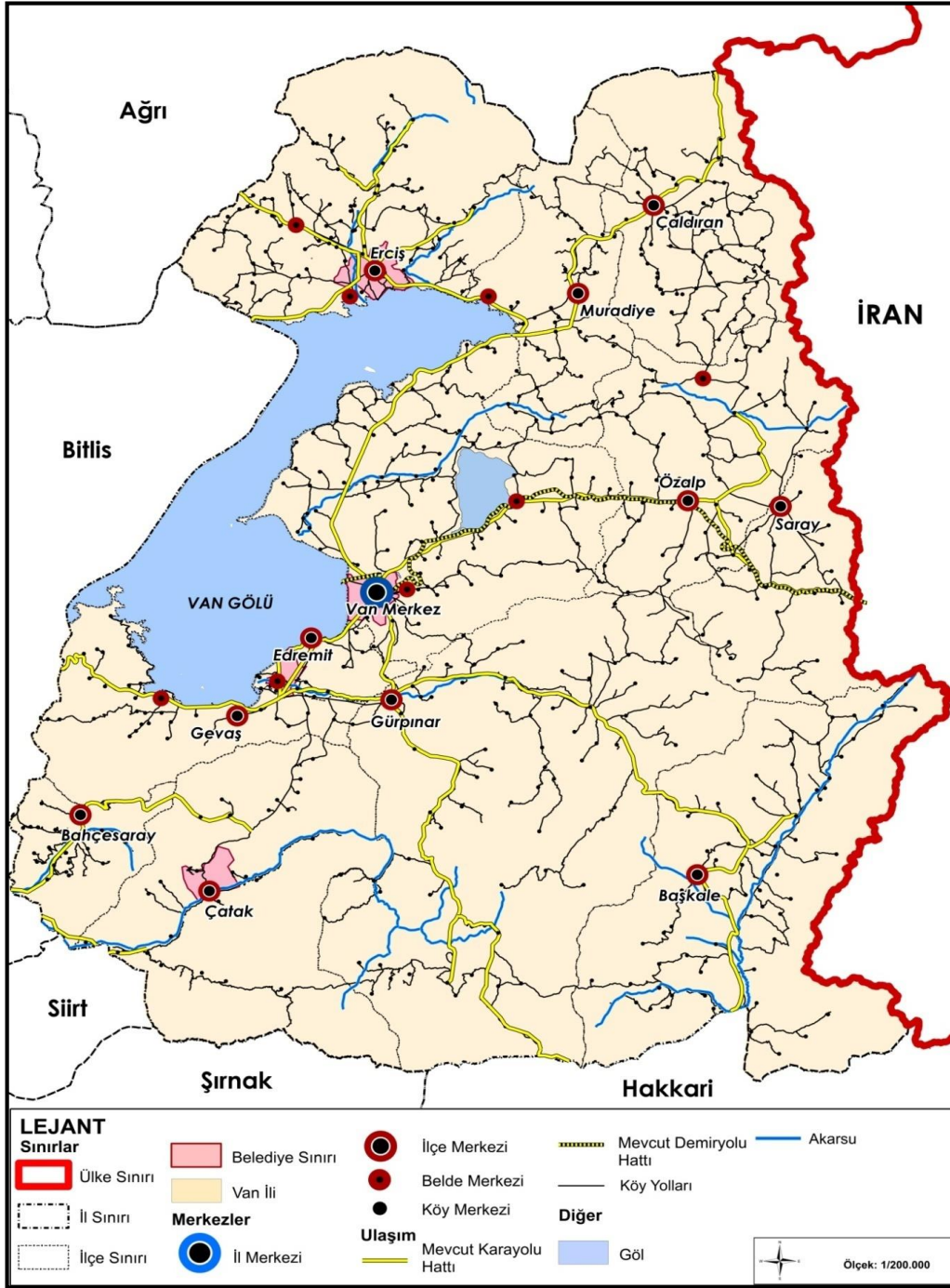
1.2.1 Coğrafi Konum ve İdari Sınırlar

Başkale ilçesi İspiriz Dağı eteklerinde kurulmuş olup Van-Hakkari yolu üzerinde bulunmaktadır. İlçe Doğu Anadolu Bölgesi Yukarı Murat–Van Bölümü'nün güneydoğusunda, 37°46'-38°22' kuzey enlemleri ile 43°46'-44°30' doğu boylamları arasında yer almaktadır. Yüzölçümü 2730 km²'dir. Başkale Havzası 2400 metrelik ortalama yükselti değerine sahiptir. Başkale Havzası bu ortalama yükselti değeri ile Türkiye'nin en yüksek havzası durumundadır.

Başkale'nin kuzeyinde Van'a bağlı Başkale, doğusunda Türk-İran sınırı güneyinde Hakkâri'ye bağlı Yüksekova, batısında ise Van'a bağlı Gürpınar ilçesi bulunmaktadır. Şehir merkezine uzaklığı ise 112 km'dir. Van ilinin güneydoğusunda yer alan ilçe toprakları çok dağlık ve engebelidir. Kuzey-güney doğrultulu yüksek dağ dizileri arasındaki bir vadiden oluşur. (Bkz. Harita 1)

¹ Başkale Kaymakamlığı (<http://www.baskale.gov.tr/>) Erişim Tarihi: 10.02.16

Harita 1: İlçe İdari Haritası

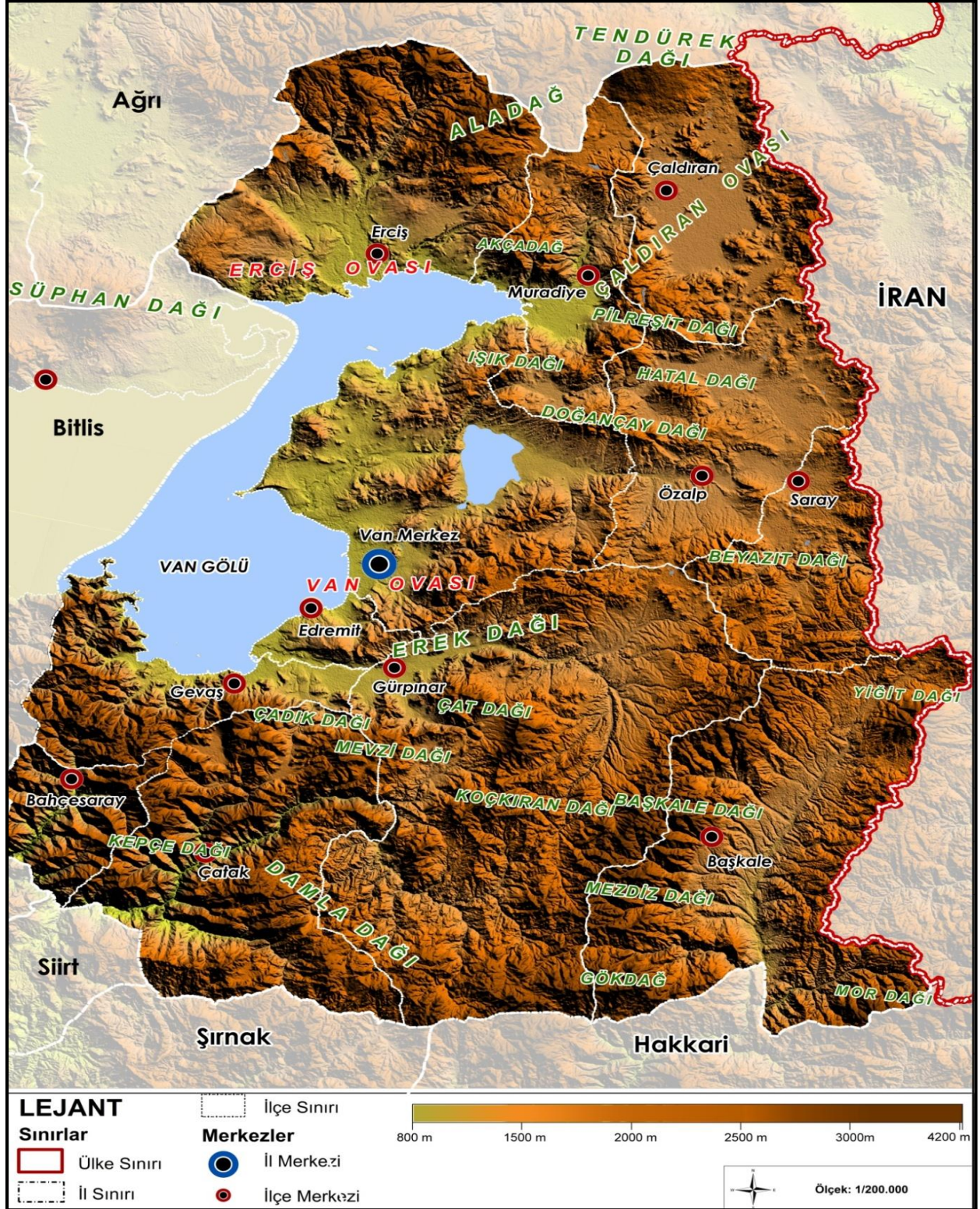

Kaynak: AVA Raporu

1.2.2 Dağlar

Başkale'nin doğusunda Yiğit (Haravil Dağı – 3468 m), güneyinde ise Gökdağ (3604 m), batısında İspiriz (Başkale Dağı – 3668 m) dağları bulunmaktadır. (Bkz. Harita 2)

Harita 2: Van İli Topografyası

Kaynak: AVA Raporu

1.2.3 Ovalar

Van ili genelinde ovalar il alanın %14'ünü oluşturmaktadır. Başkale ilçesi de ovalık bir alana kurulmuş olup bu ovanın ortalama yükseltisi 2400 metre civarındadır. Hatta bu yükseklik değeri ile Marmara Bölgesi'nin en yüksek dağı olan Uludağ'ın (2.543 metre) yüksekliğindedir denilebilir.

1.2.4 Riskli Alanlar

Başkale kuzeydoğusu ile İran sınırı arasında uzanan Başkale Fayı bulunmaktadır. Bu fay ana zonda morfolojik olarak çok belirgin olmasına karşın, aralı-aşmalı birçok faydan oluşmaktadır. İran içlerinde başlayıp, Kaşkol Köyü'nün 500 m batısından geçerek, Gelenler Köyü'nün yakın batısından Çığlısuyu Vadisi'ne kadar uzanan bölümü, vadinin batı yamacından geçmektedir.

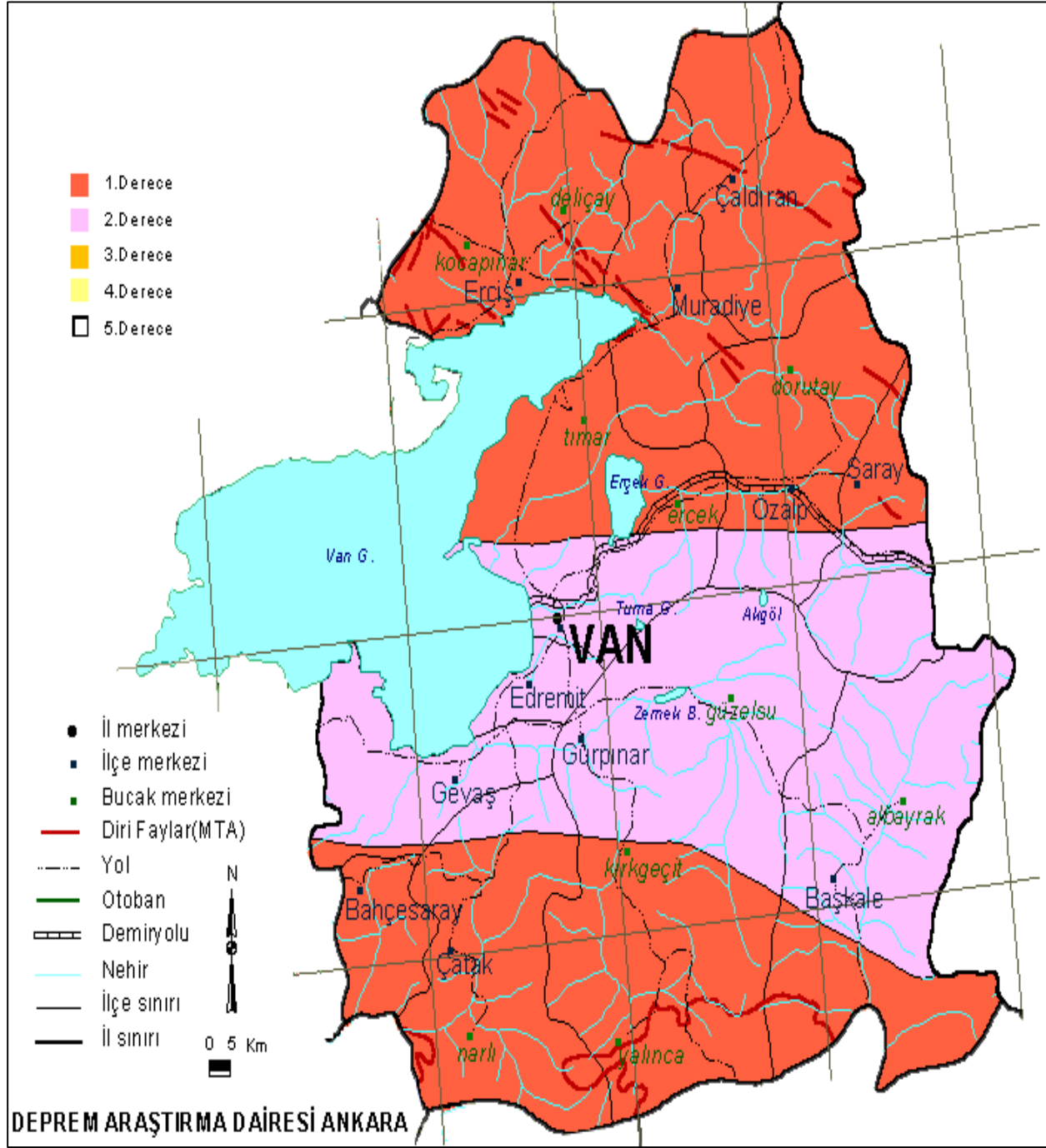
Bu arada fay, fay boyunca uzamış sırtlar ve fay gölleri ile belirgindir. Güvendik köyünün 500 m kadar batısından itibaren, Çığlısuyu Vadisi'nin doğusunda izlenen fayın ana kırığı, Özpınar köyüne kadar tek bir çizgi halinde izlenir. Bu köyden sonra fay iki kola ayrılmaktadır. Güneydeki kol Bilgiç köyüne kadar izlenebilmektedir. Diğer kol ise, Çığlısuyu Vadisi'nden geçerek, vadinin batı yamacından, Albayrak beldesinin 3 km batısından, Ortayol köyünün 2 km kuzeydoğusuna, Şimşat Deresi'ne kadar uzanır. Bu dereden sonra, 1 km kadar batıya sıçrama yapan fay, Ortayol köyü 1 km batısından, Başkale ilçesinin 3,5 km kuzeydoğusuna, Güroluk köyüne kadar uzanır. Fayın bu bölümü, 7 km uzunluğundadır. Fayın bu bölümünde, Yüksekova karmaşığı ve Pliyo-Kuvaterner yaşlı karasal çökeller fay tarafından sınırlandırılmaktadır.

İran sınırına kadar uzanan devamı ise, Pliyo-Kuvaterner yaşlı karasal ve volkanik kayalardan geçmektedir. Genel doğrultusu kuzeydoğu olan fayın haritalanabilen kesimi, yaklaşık 55 km'dir. Hava fotoğrafları ve morfolojide çizgiselliği çok belirgin olarak izlenen fay, sol yanal doğrultu atımlıdır.

Çığlısuyu Vadisi'nde görülen kükürt oluşumları, gaz çıkışları, sıcak su kaynakları, traverten oluşumları ile fay boyunca görülen gölcükler, ötelenmiş dereler, biçilmiş sırtlar, fayın aktif olduğunu ortaya koyan önemli verilerdir. 06.05.1908 tarihinde meydana gelen ve merkez üssü Başkale çevresi olan, 6 büyüklüğündeki deprem, yine fayın İran'daki devamında, sınıra yakın oluşan depremler, fayın etkin olduğunu gösterir önemli verilerdir.²

² Van İli Çevre Durum Raporu, 2011

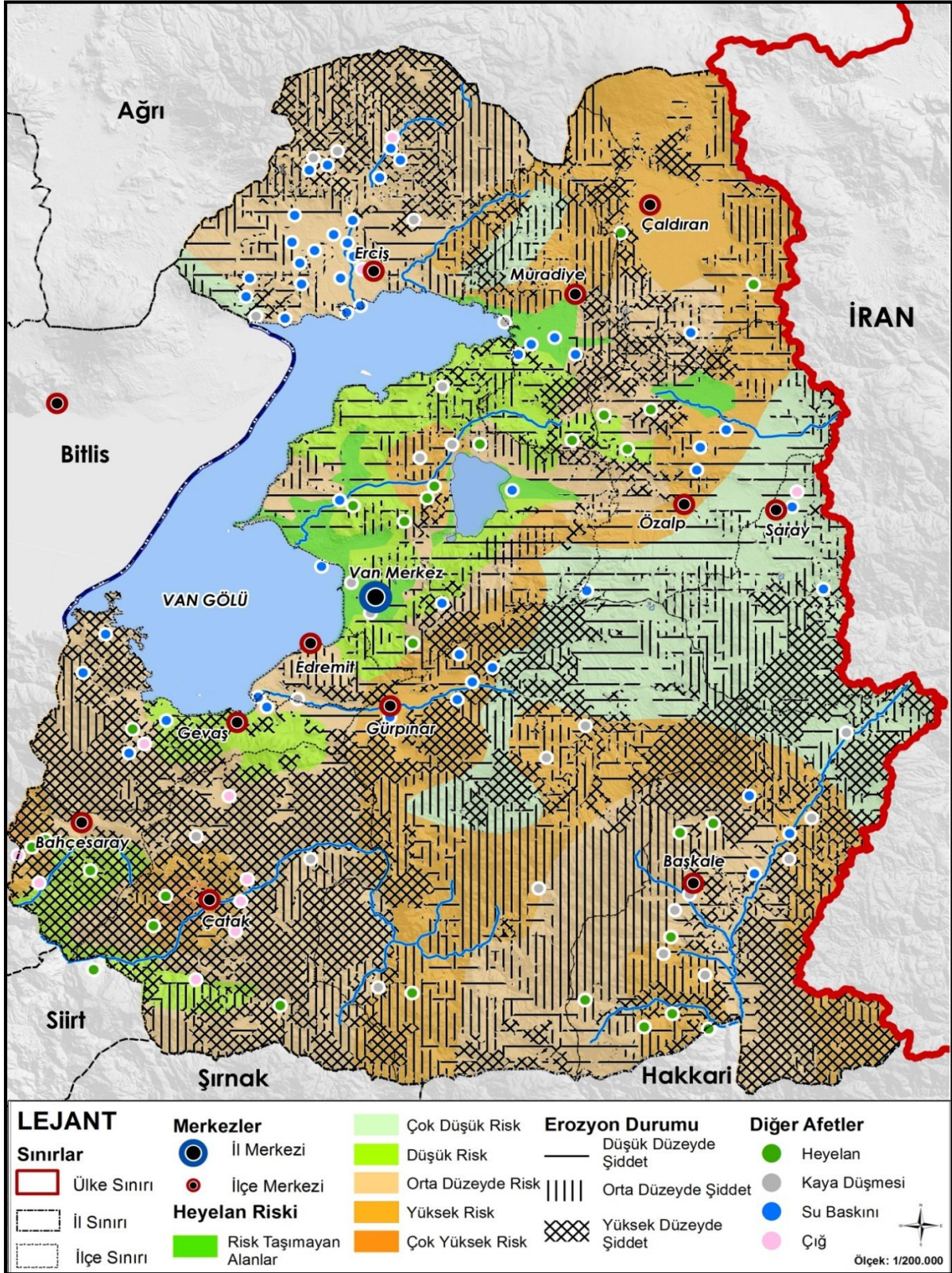
Harita 3: Van Deprem ve Fay Hattı Haritası

Kaynak: AVA Raporu

İlçedeki yükseklik farklarından dolayı ilçenin kuzey ve doğu kesimleri erozyon şiddetinin en yüksek olduğu yerlerdir. Ayrıca Başkale'nin kuzey kesimlerinde de heyelan olaylarına sıklıkla rastlamak mümkündür. Yine yükseklik farklarından kaynaklı ilçenin güneydoğu kesimlerinde kaya düşmesi olaylarına rastlamak mümkündür.

Harita 4: Van İli Riskli Bölgeler

Kaynak: AVA Raporu

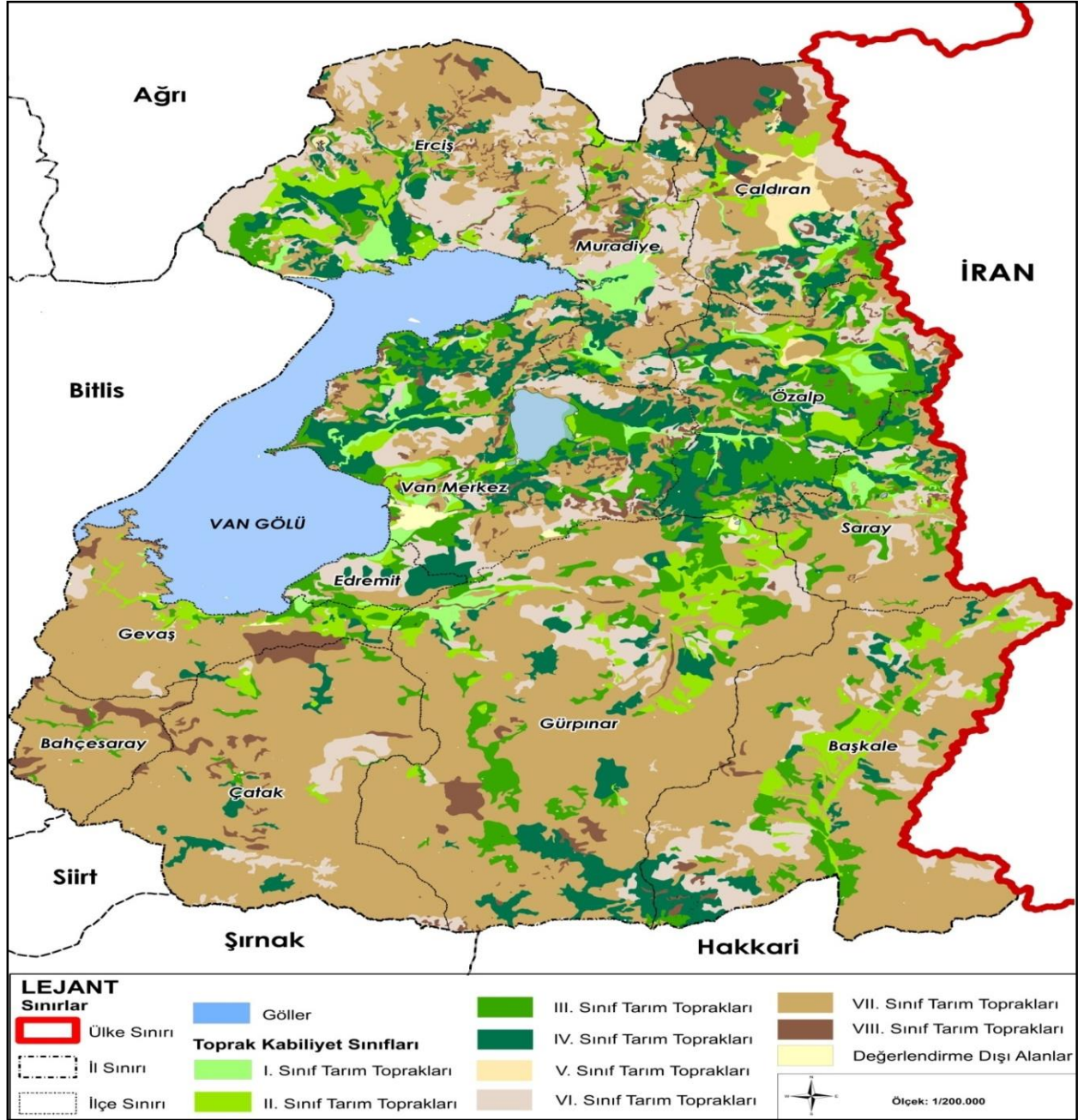
1.2.5. Genel Toprak Yapısı

Başkale toprak yapısının büyük çoğunluğunu Harita 5'den de anlaşılacağı üzere VII. sınıf tarım toprakları olarak tanımlanan kahverengi ve kestane renkli bozkır toprakları oluşturmaktadır.

VII. sınıf araziler kestane rengi topraklar, kireçsiz kahverengi orman toprakları, kahverengi orman toprakları ve kireçsiz kahverengi topraklardan oluşmaktadır. Bu sınıflandırma şekli ihtiva ettikleri organik maddelere göre yapılmaktadır.

İlçedeki toprak oluşum olarak alüvyal topraklara örnek oluşturmaktadır. Bu topraklar akarsular tarafından taşınarak yığılmış düz veya düze yakın topraklardır.

Harita 5: Başkale İlçesi Arazi Kabiliyeti Sınıflar

Kaynak: AVA Raporu

Tablo 1: Van İlinin Arazi Kullanım Durumu³

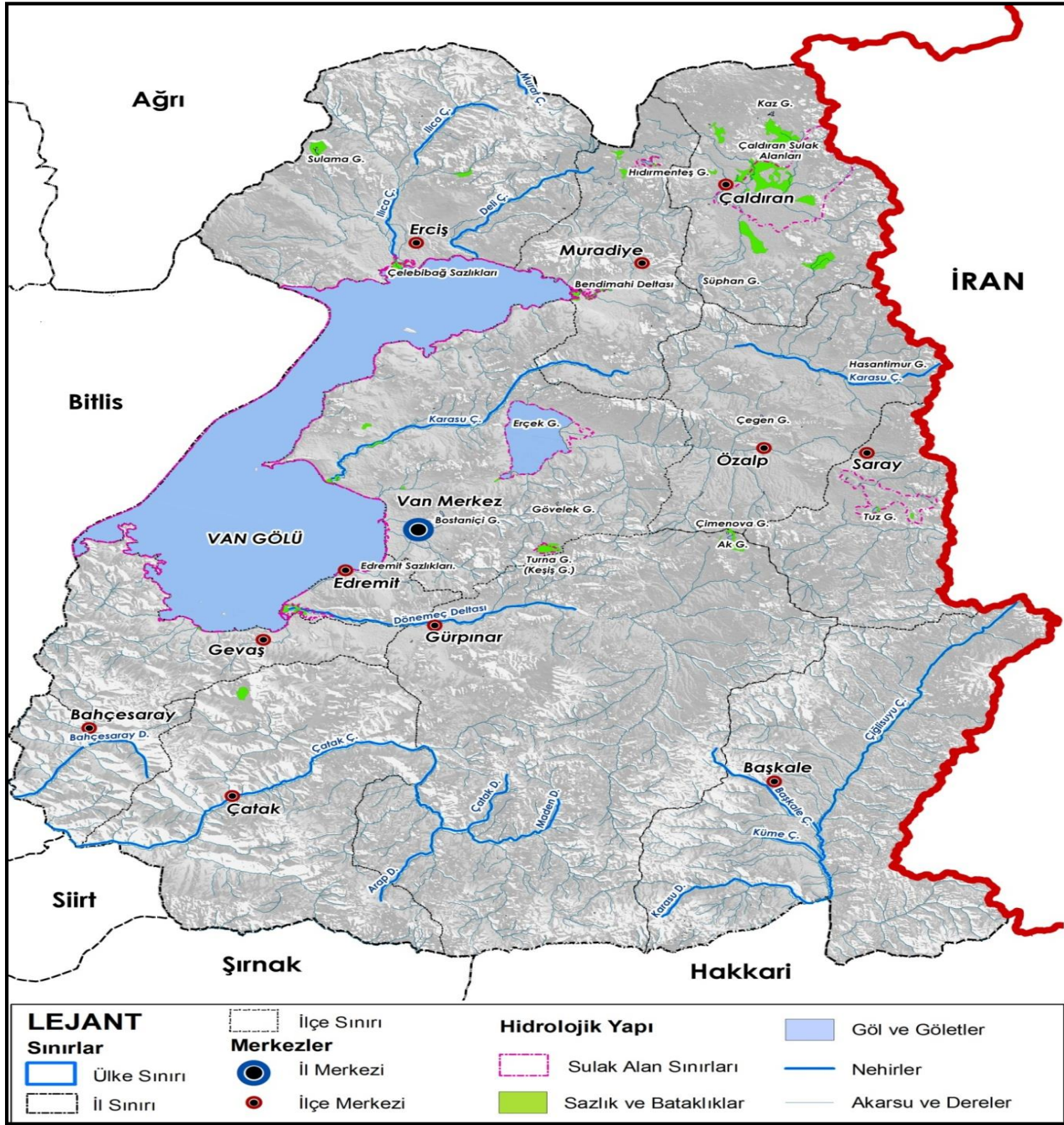
Arazi Kullanım	Alan Büyüklüğü (Ha)	Yüzde (%)
Akarsu-Dere Yatakları	257,81	0,01%
Göller - Göletler	190.400	9,14%
Baraj Gölü	1.871,18	0,09%
Sazlık ve Bataklık Alanlar	9.668,28	0,46%
Arıtma Tesis Alanı	16,24	0,00%
Depolama Alanı	4,49	0,00%
Ağaçlık Alan	108,39	0,01%
Fundalık Alanlar	90.111,01	4,32%
Orman Alanları	26.293,7	1,26%
Mera ve Çayırılık Alanlar	1.118.674,43	53,67%
Kuru Tarım Alanları	290.830,70	13,95%
Sulu Tarım Alanları	79.244,90	3,80%
Hayvancılık Tesisleri	14,05	0,00%
Dikili Tarım Alanları	62,05	0,00%
Havaalanı	266,47	0,01%
Liman ve İskeleler	22,06	0,00%
Üniversite Tesis Alanı	215,30	0,01%
Sanayi Alanları	226,61	0,01%
Küçük Sanayi Sitesi	127,84	0,01%
Organize Sanayi Bölgesi	139,14	0,01%
Taş - Kum Ocağı	4,68	0,00%
Turizm Tesis Alanı	8,56	0,00%
Askeri Alan	530	0,03%
Kentsel Yerleşik Alanlar	9.200,54	0,44%
Kırsal Yerleşik Alanlar	11.097,61	0,53%
Yerleşilemez Alan	254.803,64	12,23%
TOPLAM	2.084.200	100,00%

³ AVA Raporu, 2014

1.2.6. Akarsular, Göller ve Sulak Alanlar

Dicle Nehri'nin en önemli kollarından olan Çığlı Suyu (Büyük Zap Suyu) Başkale ilçesinden geçmektedir. Bu bölgeden geçerken aldığı bazı derelerle büyür. Doğu Anadolu Bölgesi'nden doğup Türkiye sınırları dışında Dicle Irmağı'na karışır. Türkiye sınırları içindeki uzunluğu 189 km'dir. Van ilinin doğusunda Mengene Dağı ve İran sınırının yakınındaki Haravil (Yiğit) Dağı yamaçlarından inen suların birleşmesiyle oluşur. Güneydoğu Torosların oldukça genişlemiş bir kesimini oluşturan Hakkâri Dağlarını çok dar ve derin boğazlarla yarararak aşar, Çukurca'nın batısında Türkiye sınırları dışına çıkar. Musul'un 40 km kadar güneyinde Dicle Irmağına karışır.

Harita 6: Van İli Hidrolojik Yapı

Kaynak: AVA Raporu

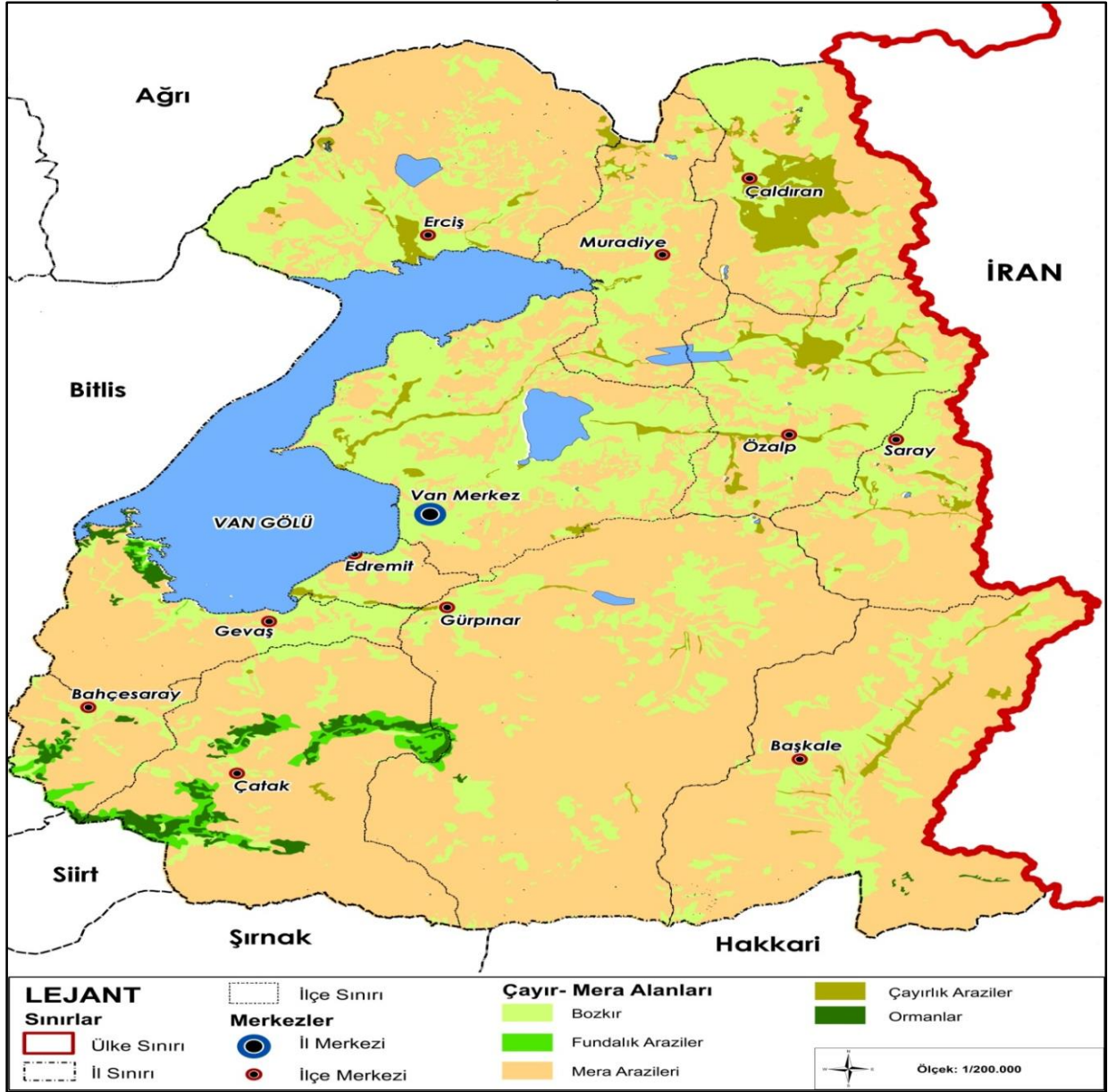
Güneydoğudan gelip, Yüksekova'nın sularını toplayarak oluşan Başkale Çayı ise Başkale ilçesinde Zap Suyu'na karışan akarsulardandır. Diğer önemli akarsuları ise Karasu Deresi ile Küme Çayı'dır. (Bkz. Harita 6)

1.2.7 Çayır ve Mera Alanları

Mera alanları Van ili genelinde en baskın habitattır. Başkale ilçesine doğru gelindikçe mera alanları daha da yoğunlaşmaktadır. 2011 ÇED raporuna göre Başkale ilçesindeki mera alanlarının toplamı 195.351 hektardır. Bu da Başkale ilçesinin yaklaşık olarak %75'ine tekabül etmektedir.

Yine ÇED raporuna göre çayır alanları 12.081 hektarlık bir alan kaplamakta olup bu da Başkale ilçesinin %4,6'sına tekabül etmektedir.

Harita 7: Van İli Çayır ve Mera Alanları

Kaynak: AVA Raporu

Tablo 2: İlçeler Bazında Tarım Arazisi Kullanımı

İlçeler	Toplam	Tarım Arazisi Alanı (Ha)			
		İşlenen Tarım Arazisi		Nadas Alanı	Tarıma Elverişli Olup Kullanılmayan Arazi (ha)
		Sulanan	Sulanmayan		
Merkez	73.771,1	12.359,8	24.719,9	26.445,5	10.246
Bahçesaray	3.754,8	847,6	2.119	191,3	596,9
Başkale	42.108,7	20.332,9	13.332,9	4.993,9	3.449
Çaldıran	27.620,1	8.140	8.446,5	8.550,5	2.483,1
Çatak	20.443,1	8.530,9	4.233,3	4.195	3.483,9
Edremit	11.610	5.917,9	1.972,6	1.919,5	1.800
Erciş	56.077,9	13.726,7	11.164,6	18.086,6	13.100
Gevaş	7.656,4	6.548,4	854	236	18
Gürpınar	49.394,7	26.403,6	5.675,9	16.065,2	1.250
Muradiye	37.352	8.080,9	7.593	16.678,1	5.000
Başkale	32.971,5	3.673,8	13.541,4	13.734,2	2.022
Saray	9.436	3.117,2	4.881,1	437,7	1.000
Toplam	372.196,3	117.679,8	98.534,1	111.533,5	44.448,9

Kaynak: İl Tarım Müdürlüğü, 2016

1.2.8 Sıcaklık

Aşağıda uzun yılları yapılan ölçümler neticesinde elde edilen sıcaklık değerlerinden yola çıkılarak yılın en sıcak ayları olan temmuz ve ağustosta ortalama sıcaklık 20,2°C, en soğuk ay olan ocak ayında ise ortalama sıcaklık -6,2°C olduğu görülmüştür. Ayrıca yıllık ortalama sıcaklığı 7,01°C'dir. Tablo 3'te uzun yıllar boyunca yapılan ölçümler sonucu elde edilen yılın tüm aylarına göre minimum, maksimum ve ortalama sıcaklık değerleri verilmiştir.

Tablo 3: Başkale İlçesinde Aylara Göre Maksimum, Minimum ve Ortalama Sıcaklıklar

	Aylar											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Maksimum	7.6	10.2	17.2	22.0	23.8	28.6	32.2	33.4	28.9	22.9	17.0	16.4
Minimum	-21.0	-20.6	-16.7	-9.9	-1.9	4.6	6.0	7.0	-1.0	-4.4	-15.4	-18.0
Ortalama	-6.2	-4.6	0.1	5.7	10.9	16.4	20.2	20.2	15.9	8.7	1.5	-3.5

Kaynak: Meteoroloji 14. Bölge Müdürlüğü, 2016

Tablo 4: Van İli Genelinde Farklı Periyotlarda Ölçülen Uzun Yıllar Aylık Ortalama Sıcaklık Verileri (°C)

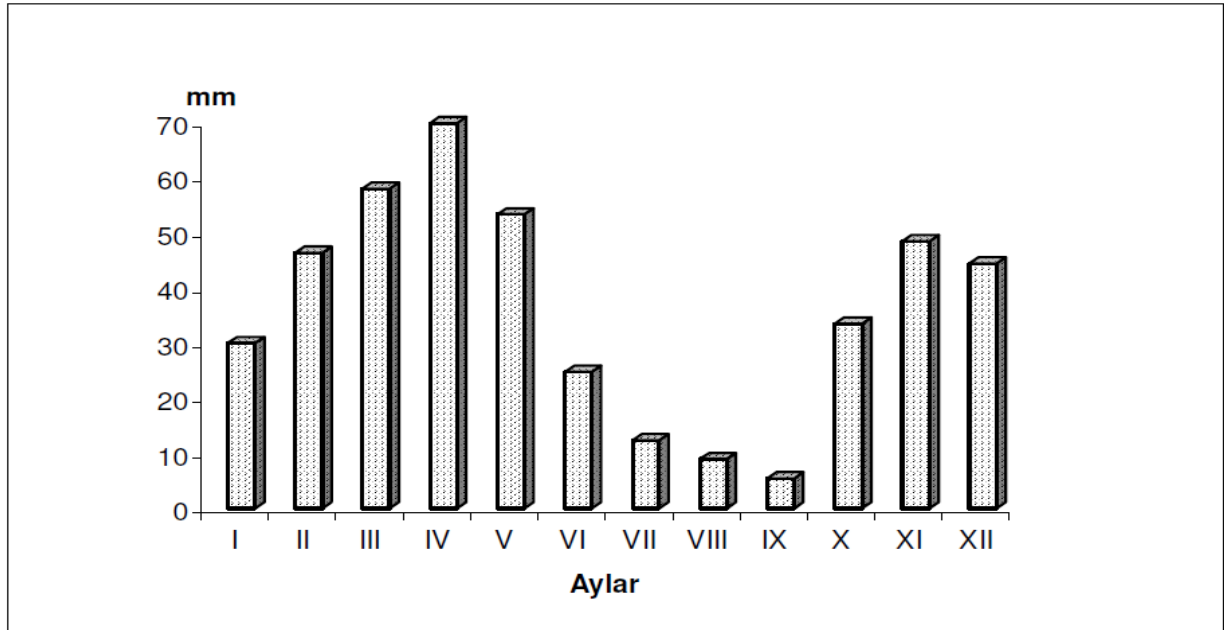
İlçe	Aylar											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Muradiye	-5.55	-4.68	0.29	7.03	12.68	17.80	22.45	21.91	16.6	9.8	3.18	-2.6
Gevaş	-3.63	-3.14	1.21	8.16	12.92	17.89	21.69	20.91	16.5	10.1	3.83	-1.1
Merkez	-3.58	-3.13	1.03	7.48	13.03	18.06	22.21	21.83	17.2	10.6	4.42	-0.9
Erciş	-5.70	-4.96	0.19	6.69	12.39	17.48	21.71	20.97	15.5	9.2	2.93	-2.7
Bahçesaray	-4.63	-1.83	3.27	8.43	11.33	16.50	21.45	19.45	15.4	10.5	4.17	-0.2
Gürpınar	-4.39	-3.45	1.01	7.75	12.54	17.26	20.76	19.96	15.5	9.9	3.22	-2.6
Çaldıran	-11.9	-11.02	-4.26	4.33	10.15	14.81	19.25	18.83	14.3	7.3	0.37	-8.2
Başkale	-6.2	-4.6	0.1	5.7	10.9	16.4	20.2	20.2	15.9	8.7	1.5	-3.5
Ortalama	-6.28	-5.22	-0.12	6.68	11.73	16.79	21.10	20.40	15.7	9.3	2.61	-3.2

Kaynak: Meteoroloji 14. Bölge Müdürlüğü, 2016

1.2.9 Yağış

Başkale'nin yıllık ortalama yağış grafiğinde yağış maksimumunun 69,9 mm ile Nisan ayında olduğu görülür, en az yağış 5,5 mm ile Eylül ayındadır. Eylül ayından Nisan ayına kadar yağışta artış ve Nisan ayından Eylül ayına kadar da giderek azalma dikkat çeker (Bkz. Grafik 1).

Grafik 1: Başkale İlçesi'nin Yıllık Yağış Diyagramı

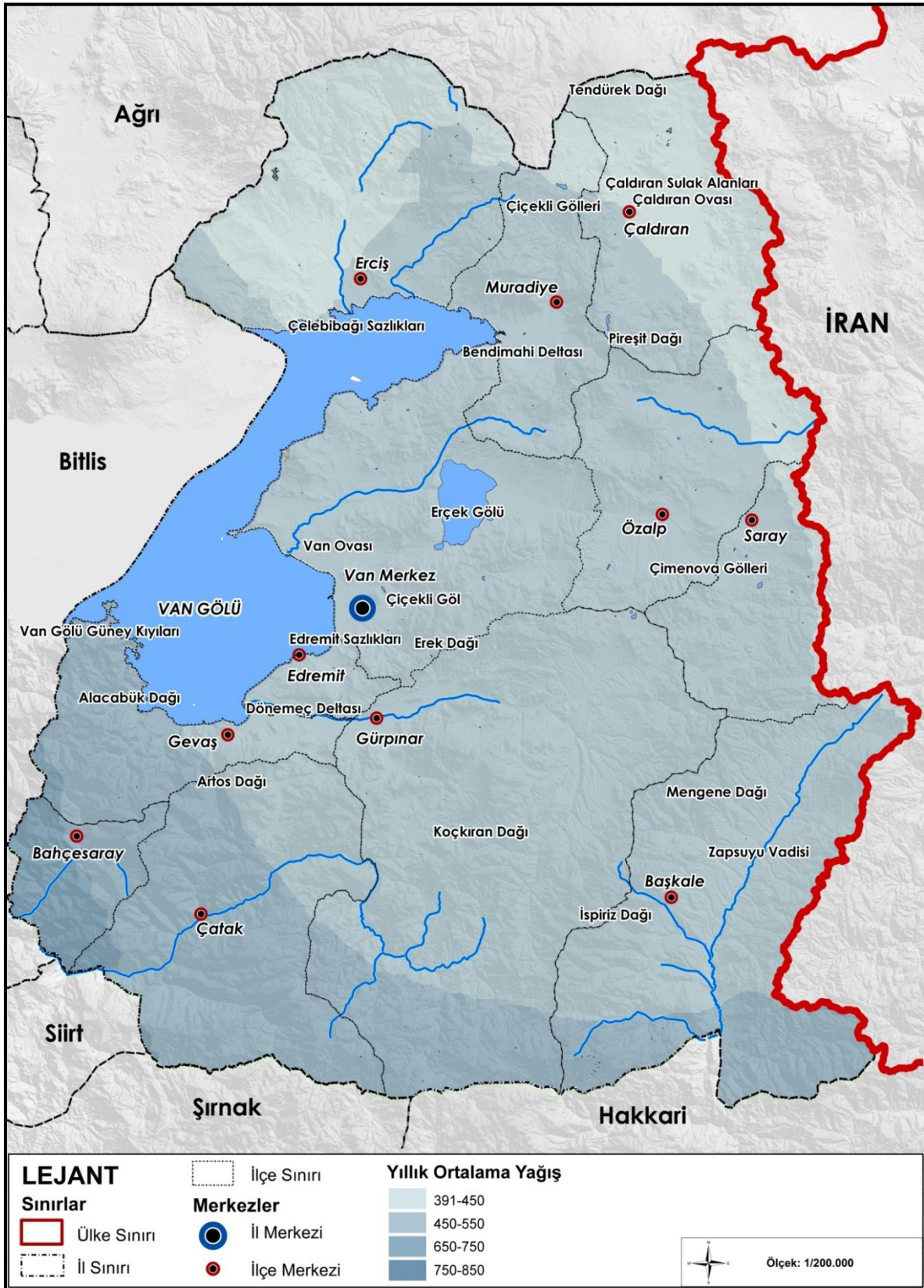
Başkale'de karlı kaplı gün sayısı ortalaması 140 gündür. Bu dönemde ilçenin güneyi daha fazla yağış almaktadır.

Tablo 5: Van İli İklim Verileri

Aylar	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3,0	-2,3	2,0	8,2	13,5	18,7	22,7	22,5	17,5	11,6	4,6	-0,3	9,6
Ortalama Yüksek Sıcaklık (°C)	2,1	2,7	6,7	12,9	18,3	23,8	27,9	28,2	23,8	17,6	9,9	4,6	14,9
Ortalama Düşük Sıcaklık (°C)	6,8	-6,3	-1,9	3,5	7,8	12,0	15,9	16,0	11,6	6,8	0,8	-3,8	4,6
En Yüksek Sıcaklık (°C)	9,4	10,2	19,8	24,0	28,3	33,2	37,0	35,1	33,1	27,0	17,2	14,9	37,0
En Düşük Sıcaklık (°C)	-22,6	-21,0	-17,0	-9,8	0,0	4,6	8,4	7,0	1,4	-3,0	-12,0	-20,3	-22,6
Ortalama Bağıl Nem (%)	65	65	65	60	54	48	45	43	46	57	64	66	56
Ortalama Buhar Basıncı (hPa)	3,4	3,6	4,8	6,5	8,5	10,6	12,8	12,1	9,4	7,9	5,6	4,2	7,5
Ortalama Bulutluluk (0-10)	5,0	4,9	5,1	5,0	3,8	2,1	1,7	1,3	1,3	3,5	4,5	5,3	3,6
Ortalama Açık Günler Sayısı (bult.0,0-1,9)	6,5	5,9	6,2	5,6	9,2	17,3	19,5	22,9	22,1	10,8	7,8	5,5	139,3
Günlük Ort.Güneslenme Siddeti (cal/cm². dak)	241,0	332,8	420,2	491,7	589,1	671,2	649,5	590,1	506,1	353,9	250,7	202,2	441,6
Ortalama Toplam Yağış Miktarı (mm)	32,8	26,3	49,0	59,6	41,0	18,3	6,4	3,7	15,2	41,9	53,6	46,6	394,4
Ortalama Kar Yağışlı Gün Sayısı	9,6	9,4	9,0	2,0	0,2	-	-	-	0,1	0,1	3,2	7,7	41,1
41,1En Yüksek Kar Örtüsü Kalınlığı (cm)	72,0	60,0	32,0	15,0	4,0	-	-	-	-	3,0	34,0	120,0	120,0
Ortalama Rüzgar Hızı (m/s)	2,2	2,3	2,4	2,6	2,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,4	2,4	2,1	2,4
En Hızlı Esen Rüzgarın Yönü ve Hızı (m/s)	SE 26,0	S 32,0	SE 26,6	SSW 25,6	SW 32,2	S 26,7	ENE 24,8	SSE 22,7	WNW 25,0	SW 23,6	SSE 29,7	SSE 26,8	SW 32,2

Kaynak: Muş-Bitlis-Van Çevre Düzeni Planı, 2009.

Harita 8: Yıllık Ortalama Yağış Miktarı

Kaynak: AVA Raporu

1.3. İlçenin İdari Yapısı

Başkale ilçesi toplamda 62 köy ve 4 mahalleden oluşmaktadır. Başkale'deki köy sayısının Van'ın toplam köy sayısına oranı %10,76 iken TRB2 bölgesinin toplam köy sayısına oranı %4,34'tür.

Tablo 6: İlçe Sayısı, Mahalle Sayısı ve Yüzölçümlerine İlişkin Bilgiler, 2016⁴

	İlçe Sayısı	Mahalle Sayısı	Köy Sayısı	Yüzölçümü (Göl Hariç- km ²)
Başkale	-	4	62	2.730
Van	13	114	576	19.300
TRB2	30	397	1.429	41.558
Türkiye	970	31.389	18.938	769.604

Tablo 7'de köyler ile ilgili nüfus, ilçeye uzaklık ve ile uzaklık bilgileri verilmiştir. Köy tablosu incelendiğinde ilçeye en yakın köylerin 6 km mesafede Barış Köyü olduğu görülmektedir. İle yakınlık baz alındığında 6 km'lik mesafe ile yine Barış köyü başı çekmektedir. Nüfus verisi olarak bakıldığı takdirde 2562 nüfus ile Esenyamaç köyü en kalabalık köy olma statüsüne sahiptir.

⁴ İçişleri Mülki İdari Bölümleri, TÜİK

Tablo 7: İlçede Yer Alan Köylerin İl ve İlçeye Uzaklıkları ve Nüfus Bilgileri, 2015⁵

Köy Adı	2015 Nüfusu	İlçeye Uzaklığı	Van İline Uzaklığı
Açıkağıl Köyü	236	22	134
Akçalı Köyü	226	35	147
Albayrak Köyü	1902	23	135
Aşağıküme Köyü	179	21	131
Aşalan Köyü	670	9	121
Atlılar Köyü	712	15	127
Aydemir Köyü	189	40	152
Azıklı Köyü	991	20	132
Barış Köyü	682	6	118
Belencik Köyü	381	30	142
Beşocak Köyü	30	25	137
Bilgeç Köyü	960	41	153
Böğrüpek Köyü	1702	75	187
Bölekli Köyü	655	20	132
Büklümdere Köyü	489	20	132
Çakırdoğan Köyü	288	55	167
Çaldıran Köyü	1065	45	147
Dereiçi Köyü	209	50	162
Deringeçit Köyü	74	43	155
Ekecek Köyü	2058	30	142
Erek Köyü	323	15	127
Erkonağı Köyü	33	15	127
Esenyamaç Köyü	2652	52	164
Eşmepınar Köyü	1664	46	158
Gedikbaşı Köyü	768	25	137
Gelenler Köyü	831	70	182
Güleçler Köyü	1021	26	138
Güroluk Köyü	353	10	122
Güvendik Köyü	743	68	180
Ilıcak Köyü	1936	32	144
Işıklı Köyü	51	30	142
Kaşkol Köyü	470	75	187
Kavurgalı Köyü	440	14	126
Keçilioba Köyü	53	50	162
Kızılca Köyü	996	35	147
Kocaköy Köyü	418	21	143

⁵ İçişleri Mülki İdari Bölümleri

BAŞKALE İLÇE ANALİZİ

Koçdağı Köyü	440	30	142
Konuksayar Köyü	122	26	138
Köprüağı Köyü	703	25	137
Kovalıpınar Köyü	373	35	147
Mahmutabat Köyü	268	20	132
Oğulveren Köyü	1606	47	159
Ömerdağı Köyü	534	50	162
Öncüler Köyü	997	25	137
Örencik Köyü	229	8	120
Örenkale Köyü	770	23	135
Ortayazı Köyü	558	30	142
Ortayol Köyü	922	23	135
Özpınar Köyü	1026	55	167
Saçan Köyü	842	33	145
Sallidere Köyü	549	18	130
Savaşköy Köyü	744	23	135
Tahılköy Köyü	372	33	145
Tınazlı Köyü	123	25	137
Uğurlu Köyü	629	37	149
Yanal Köyü	553	45	157
Yavuzlar Köyü	779	27	139
Yolmaçayır Köyü	401	11	131
Yukarıdallı Köyü	39	65	177
Yukarıdarıca Köyü	787	40	152
Yukarıdikmen Köyü	930	40	132
Yurttepe Köyü	1257	51	163

2. Sosyo-Kültürel Yapı

2.1. Nüfus

Bir yerleşmenin sosyal yapısının analizi, geçmişten günümüze kadar olan süreçteki nüfus yapısındaki değişimlere bakarak gelecekte neye, ne kadar, hangi mekânda gereksinim duyulacağının ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Bir yerleşmenin geleceği için öngörülerde bulunmanın ilk adımlarından birisi mevcut nüfus yapısının analizidir. Nüfusun sayısal ve mekânsal özelliklerinin yanı sıra yaş, meslek, istidam yapısı ve eğitim düzeyine ilişkin göstergelerle yapısal özelliklerinin de analizi, yerleşmenin gelecekteki vizyonunun mevcut insan kaynağı ile uygunluğu, kapasite geliştirilmek için gerekli araçların belirlenmesi açısından gereklidir. Bu bölüm ile Başkale ilçesinin nüfus değişimi ve yapısı çeşitli parametreler altında incelenecek, nüfus değerindeki ve yapısındaki kırımlar ortaya çıkarılarak bunların neden kaynaklandığı tespit edilecektir. Bu tespitler, Van'ın mekânsal dağılımına uygun stratejilerin oluşturulmasına ve bölgesel gelişimin istenilen düzeyde gerçekleşmesinde etkili olacaktır.

Başkale alan olarak Van'ın en büyük ikinci ilçesi olmasına rağmen nüfus olarak Van'ın nüfusunun sadece %5,9'u bu ilçede bulunmaktadır.⁶

Tablo 8 ve de Grafik 2'den de anlaşılacağı üzere ülke nüfusu, TRB2 nüfusu ve il nüfusunu artmasına rağmen ilçenin nüfusu Van depreminden sonra ciddi oranlarda azalmıştır.

Nüfusun azalmasında asıl etken olarak ilçenin kırsal yerleşmelerdeki topoğrafyanın yüksek ve eğimli olması, kırsal alanlardaki işsizlik sorunları, yerleşmelerin temel hizmet ve sosyal olanakların yetersiz oluşu ve güvenlik problemleri sayılabilir.⁷

Tablo 8: 2010-2015 Yılları Arası Bölge Nüfusu, 2015

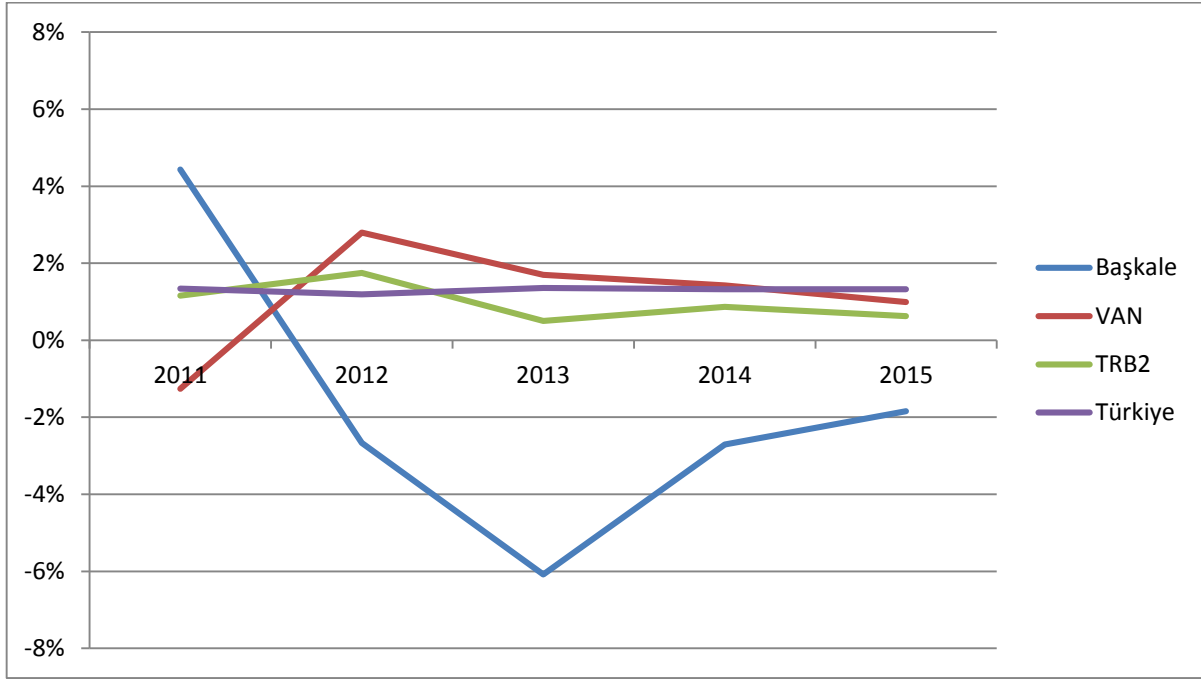
	BAŞKALE	VAN	TRB2	TÜRKİYE
2010 ADNKS	61.371	1.035.418	2.022.373	73.722.988
2011 ADNKS	64.216	1.022.532	2.046.027	74.724.269
2012 ADNKS	62.550	1.051.975	2.082.470	75.627.384
2013 ADNKS	58.963	1.070.113	2.092.863	76.667.864
2014 ADNKS	57.408	1.085.542	2.111.068	77.695.904
2015 ADNKS	56.368	1.096.397	2.124.349	78.741.053

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 02.01.2016)

⁶ Nüfus ve Demografi, AVA syf 118

⁷ Nüfus ve Demografi, AVA syf 125

Grafik 2: İlçede Nüfus Artış Hızının Değişimi, 2015

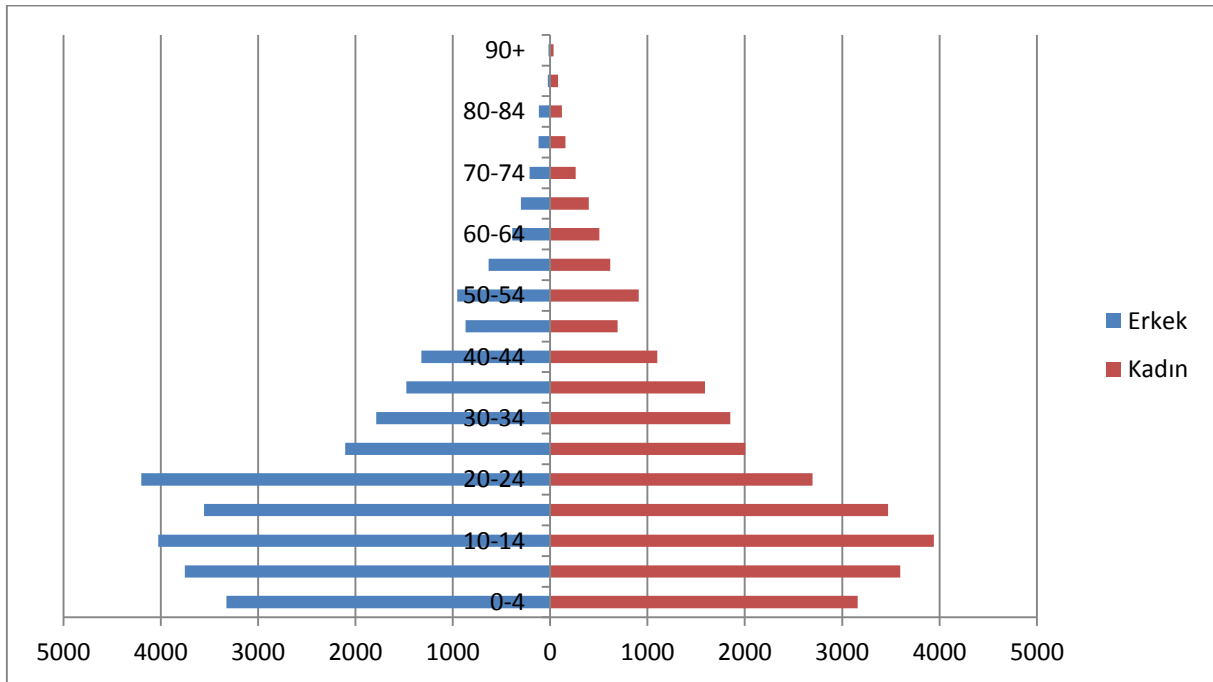

TÜİK verileri kullanılarak çizilmiştir (Erişim Tarihi: 02.03.2016)

İlçede kadın ve erkek nüfusunun yaş aralıklarına göre dağılımı Grafik 3'te verilmiştir. Bu verilerden yola çıkarak verilen yaş aralıklarındaki kadın ve erkek nüfusunun birbirlerine çok yakın seyretmekte olduğunu söylemek mümkündür. Bunun istisnaları ise 20-24 ve 85-89 yaş aralıklarıdır.

İlçede nüfusun çoğunluğunu 25 yaş altı bireyler oluşturmaktadır. Hatta bu nüfusun toplam nüfusa oranı %63,37'dir.

Grafik 3: Başkale'nin Nüfus Piramidi, 2015

TÜİK verileri kullanılarak çizilmiştir (Erişim Tarihi: 02.03.2016)

İlçedeki, ildeki ve de bölgedeki genç bağımlılık oranları birbirine yakın değerlerde olup Türkiye ortalamasının çok üstündedir. Bundan dolayı Türkiye'deki nüfusun ortalama yaşı artarken bölgenin, ilin ve de ilçenin ortalama yaşının düşmekte olduğu ve buraların daha genç bir nüfusa sahip olduğu görülebilir.

Tablo 11'den de görülebileceği üzere ilçenin, ilin ve TRB2 bölgesinin yaşlı bağımlılık oranı ise Türkiye ortalamasının altında seyretmektedir. Bunun sebebi ise ilçenin genç nüfusunun ve ilçedeki doğum hızının Türkiye ortalamasından yüksek olmasıdır.

Tablo 9: Bölgede Bağımlılık Oranları, 2015

	Genç Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş/15-64 Yaş)	Yaşlı Bağımlılık Oranı (65+/15-64 Yaş Yaş)	Toplam Bağımlılık Oranı (0-14 Yaş + 65+ Yaş)
Başkale	66.60	5.62	72.22
Van	60.89	5.92	66.81
TRB2	59.22	6.34	65.56
Türkiye	35.4	12.17	47.57

TÜİK verileri kullanılarak hazırlanmıştır. (Erişim Tarihi: 02.03.2016)

2.2. Göç

İlçe nüfusu yukarıda da ifade edildiği gibi bölgenin engebeli olması, işsizlik, temel hizmet ve sosyal olanakların yetersiz olmasından kaynaklı gittikçe azalmaktadır.

Bununla birlikte ilin ve bölgenin nüfusun aynı şekilde verdiği göçün, aldığı göçten fazla olmasının en büyük sebebinin işsizlik ve güvenlik problemleri olduğu söylenebilir.

Tablo 12: Bölgenin Aldığı ve Verdiği Göç, Net Göç ve Net Göç Hızı, 2015

	ADNKS 2015 Nüfusu	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı
Başkale	56.368	1.382	2.221	-839	-14,77
VAN	1.096.397	30.492	48.061	-17.569	-15,90
TRB2	2.124.349	55.073	95.377	-40.304	-18,79

Kaynak: TÜİK, Göç İstatistikleri(Erişim Tarihi: 02.03.2016).

İlçe üç büyük şehir arasında en çok göçü İstanbul'a vermiştir. İlçe nüfusuna kayıtlı olup İstanbul'da ikamet eden kişi sayısı ilçenin ADNKS 2015 verilerine göre ilçe nüfusunun 1/3'üne eşittir. İstanbul'u birbirine çok yakın rakamlara sahip olmakla birlikte sırasıyla İzmir ve Ankara izlemektedir.

Aynı durum ilçenin bağlı olduğu Van ili ve TRB2 bölgesi için de geçerlidir.

Tablo 10: Üç Büyük Şehirde Başkaleli, Vanlı ve TRB2’li Nüfusu Varlığı

	İstanbul	Ankara	İzmir
Başkale	18.155	397	1.555
VAN	191.979	21.521	27.138
TRB2	560.041	51.190	119.454

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 03.03.2016).

2.3. Eğitim

İlçenin eğitim altyapısı, okulöncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve dengi okullar olarak incelenmiştir. İlçede herhangi bir meslek yüksekokulu bulunmamaktadır. Bu yüzden bir bölgenin eğitim altyapısı incelenirken, incelemeye dâhil edilen üniversite, fakülte, yüksekokul verileri burada mevcut olmadığından yazılmamıştır.

Genel olarak okul sayısı, derslik sayısı, öğretmen sayısı öğrenci sayısı ele alınarak incelendiğinde Başkale ilçesinde eğitim altyapısının Van ili geneline göre yetersiz kaldığı görülmektedir.

İlçede 1 anaokulu, 102 ilköğretim, 2’si meslek lisesi olmak üzere 5 adet de lise bulunmaktadır. Bu okullarda okuyan öğrencilerin toplam sayısı 18.257 iken toplam öğretmen sayısı ise 937’dir. (Bkz. Tablo 11)

Tablo 11: Başkale, Van, TRB2 Genel Eğitim Verileri

		Okul sayısı	Öğrenci sayısı	Öğretmen sayısı	Derslik sayısı
Başkale	Anaokulu	1	814	51	27
	İlköğretim	102	15382	418	435
	Genel ortaöğretim	3	1018	156	21
	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	2	1043	312	43
VAN	Anaokulu	661	22.182	1.126	1.019
	İlköğretim	1 232	237.548	10.501	7.398
	Genel ortaöğretim	42	37.671	1.324	856
	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	76	44.476	2.218	1.399
TRB2	Anaokulu	1.283	39.457	2.039	1.846
	İlköğretim	2.872	467.523	21.174	15.684
	Genel ortaöğretim	90	79.734	2.560	1.556
	Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	155	85.620	4.425	2.474

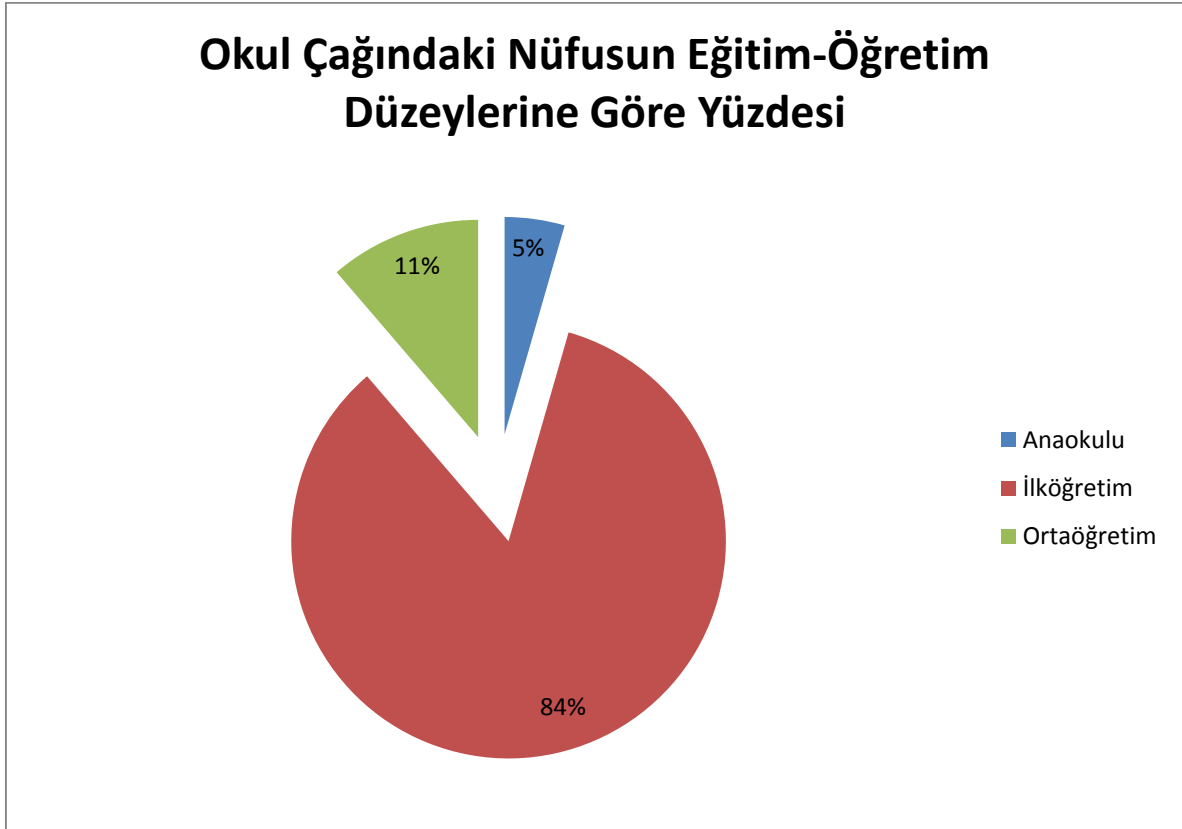
Kaynak: Başkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, MEB 2014-2015 Yılı Örgün İstatistik Verileri

Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ne bağlı ilçeye aynı adda bir meslek yüksekokulu mevcuttur. Fakat bu meslek yüksekokulu üniversitenin ana kampüsünde bulunmaktadır. 2008 yılında bu meslek yüksekokulunun Başkale'ye taşınması için bazı çalışmalar başlatılmış olup henüz tam anlamıyla bir ilerleme kaydedilememiştir.

Van ili geneline bakıldığında ildeki anaokullarının %0.15'i, ilköğretimlerin %8,3'ü, genel ortaöğretimlerin %7.14'ü, mesleki ve teknik ortaöğretimlerin ise %2.63'si Başkale ilçesinde bulunmaktadır.

Nüfus eğitim profili incelendiğinde okul çağındaki nüfusun %4.45'i anaokulu, %84.25'i ilköğretim, %11,3'ü ortaöğretim düzeyinde eğitim görmektedir. (Bkz. Grafik 4)

Grafik 4: Okul Çağındaki Nüfusun Eğitim-Öğretim Düzeylerine Göre Yüzdesi

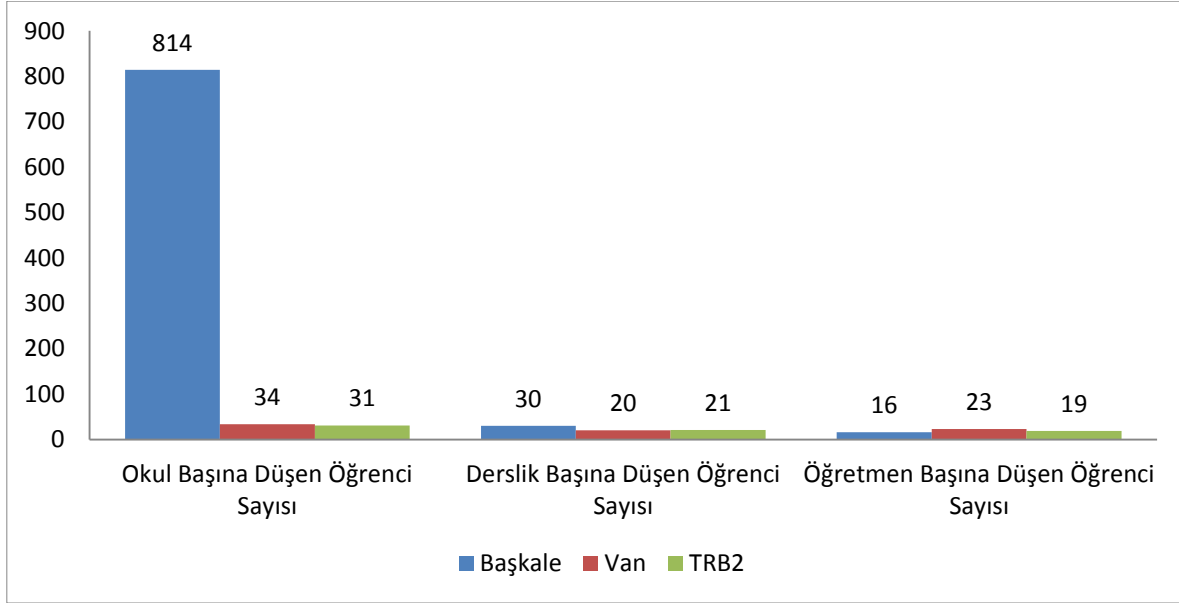

Kaynak: İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Okulöncesi eğitimin çocuğun sosyalleşmesi, yardımlaşma gibi bazı değerleri daha küçük yaşta kazanması ve de uzun soluklu eğitim hayatına psikolojik olarak hazırlanması açısından önemli bir yeri bulunmaktadır. Bundan dolayı ilçedeki okulöncesi eğitime katılımın artırılması için ilçede bu yönde çalışmaların yapılması gerekmektedir.

İlçe okulöncesi eğitimde derslik başına düşen öğrenci sayısı, öğretmen başına düşen öğrenci sayısında ilin ve bölgenin üstünde yer almaktadır. İlçe okul başına düşen öğrenci sayısında ise il ve bölgeye oranla daha düşük orana sahiptir. (Bkz. Grafik 5)

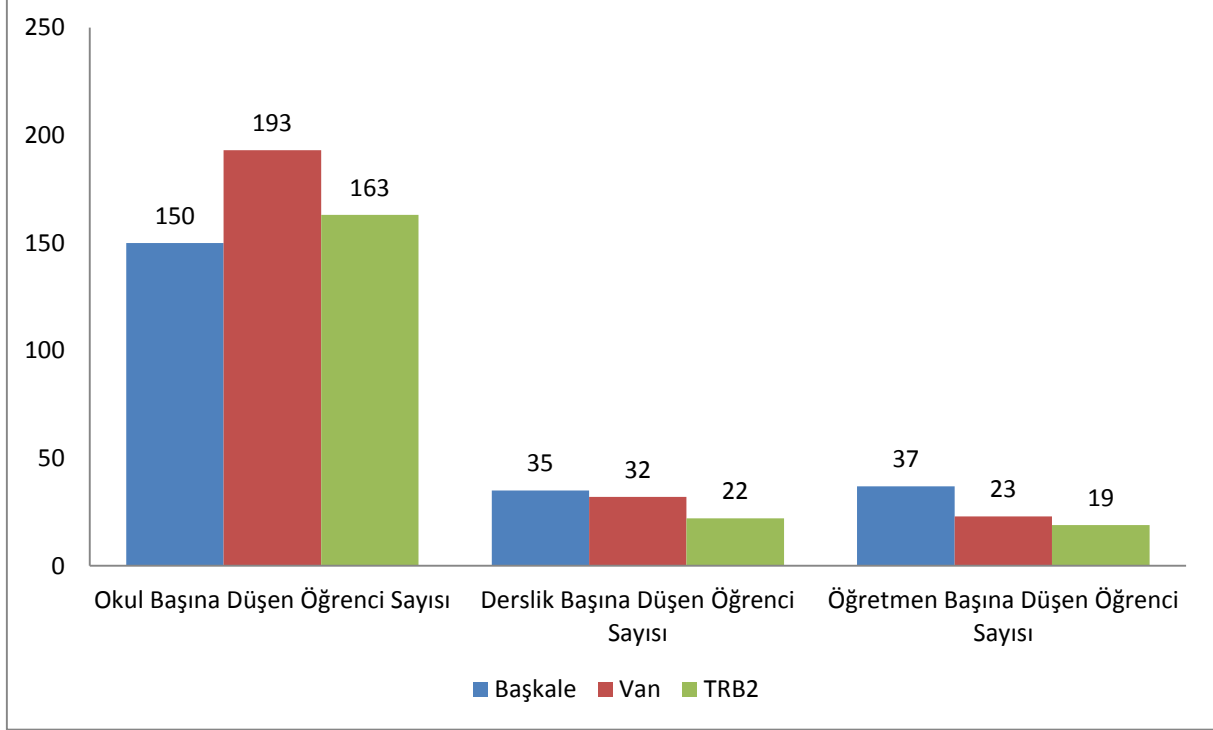
Grafik 5: Okulöncesi Seviyede Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2014-2015

Kaynak: Başkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, TRB2 Bölgesi İl Milli Eğitim Müdürlükleri

İlçede ilköğretim seviyesinde okul başına düşen öğrenci sayısı Van ve TRB2 bölgesinde okul başına düşen öğrenci sayısına göre daha iyi orandadır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı Van ve TRB2 verileri ile kıyaslandığında ilçede derslik başına düşen öğrenci sayısı, Van'da derslik başına düşen öğrenci sayısı ile hemen hemen aynıdır ve TRB2 genelinde derslik başına düşen öğrenci sayısından daha yüksek bir değerdedirler. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise Van ve TRB2 genelinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısından yüksektir.

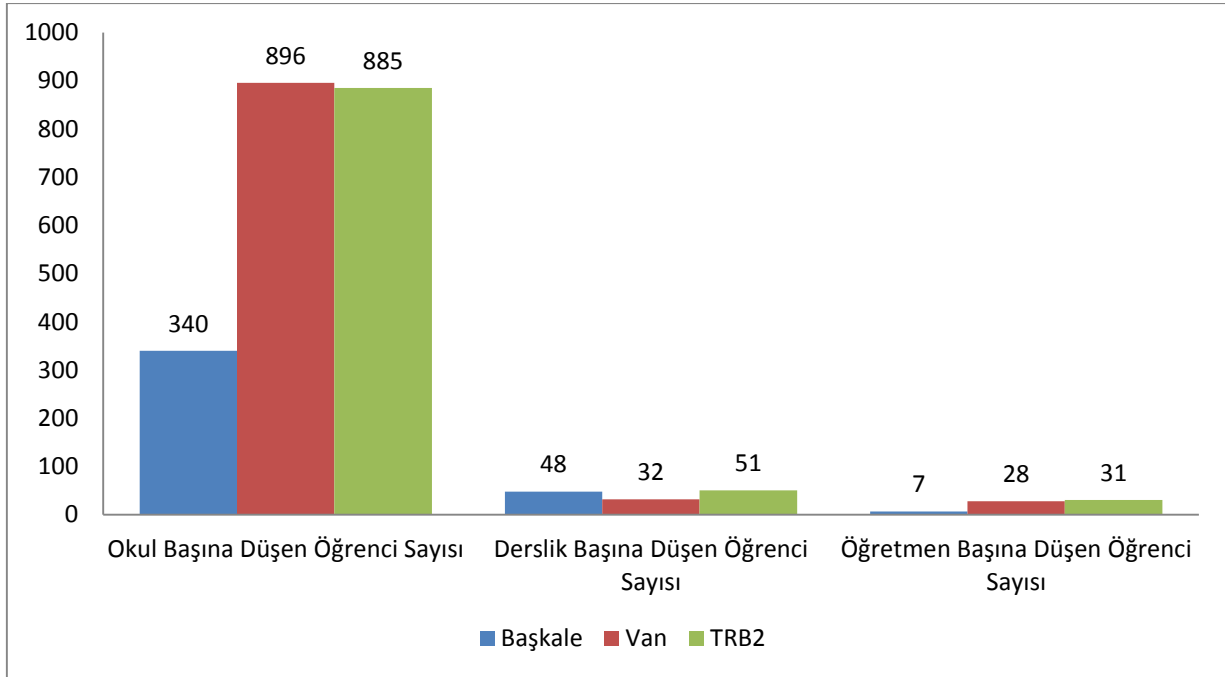
Grafik 6: İlköğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2015

Kaynak: TRB2 Bölgesi İl Milli Eğitim Müdürlükleri ve TÜİK Veritabanı

Genel ortaöğretim seviyesindeki verilere bakıldığında okul başına düşen öğrenci sayısı Van ve TRB2 genelinde okul başına düşen öğrenci sayısının yarısından da düşüktür. Aynı şekilde derslik başına düşen öğrenci sayısı da Van ve TRB2 değerlerinin çok altında yer almaktadır. Fakat ilçede ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı il ve bölgeye göre oldukça iyi oranlarda seyretmektedir. (Bkz. Grafik 7)

Grafik 7: Genel Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2015

Kaynak: TRB2 Bölgesi İl Millî Eğitim Müdürlükleri

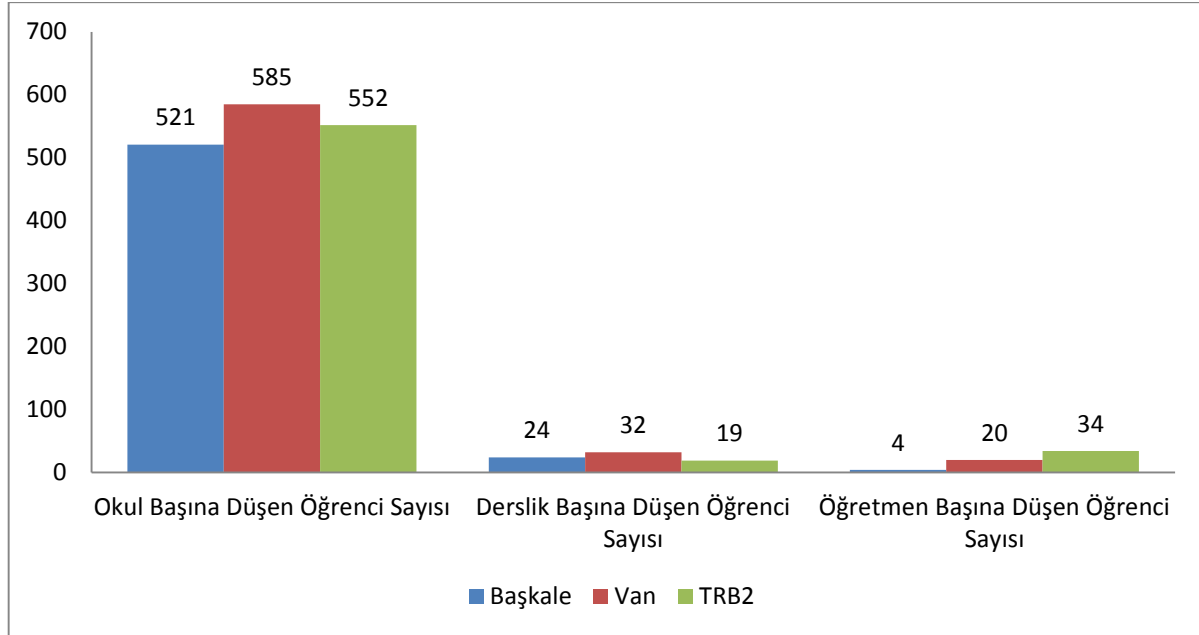
İlçede mesleki ve teknik ortaöğretim seviyesinde okul başına düşen öğrenci sayısı 521 olup, Van ve TRB2 okul başına düşen öğrenci sayısına oran olarak oldukça yakındır. Derslik başına düşen öğrenci sayısı ise Van'da derslik başına düşen öğrenci sayısından 8 kişi daha az olup TRB2 bölgesinde derslik başına düşen öğrenci sayısından ise 5 fazladır.

Mesleki ve teknik eğitim, sanayinin eleman ihtiyacını karşıladığı için ülke ekonomisine doğrudan katkı sağlamaktadırlar denilebilir. Tabii bunun için sanayileşmenin temel unsuru olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarına sahip yüksek verimi gerçekleştirecek kalifiye insan gücünün yetiştirilmesi gerekmektedir. Kalifiye elemanların bilgi ve becerisi, ekonomik başarının temelidir.

Meslek eğitimi özellikle iki amaca yöneliktir. Bir tarafta genç insanlara başarılı bir meslek yolu hazırlamak, diğer yandan ekonomiye vasıflı eleman yetiştirmektir. Günümüzde, hızlı teknolojik değişim ve dünya düzeyindeki yapılaşma değişiminde mesleki teknik eğitimin öneminin çok büyüktür. Bundan dolayı bu okullardaki eğitim seviyesinin yükseltilmesi de çok büyük önem arz etmektedir.

Mesleki ve teknik ortaöğretim seviyesinde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise ilçede 16, Van'da 20, TRB2 bölgesinde ise 34'tür. (Bkz. Grafik 8)

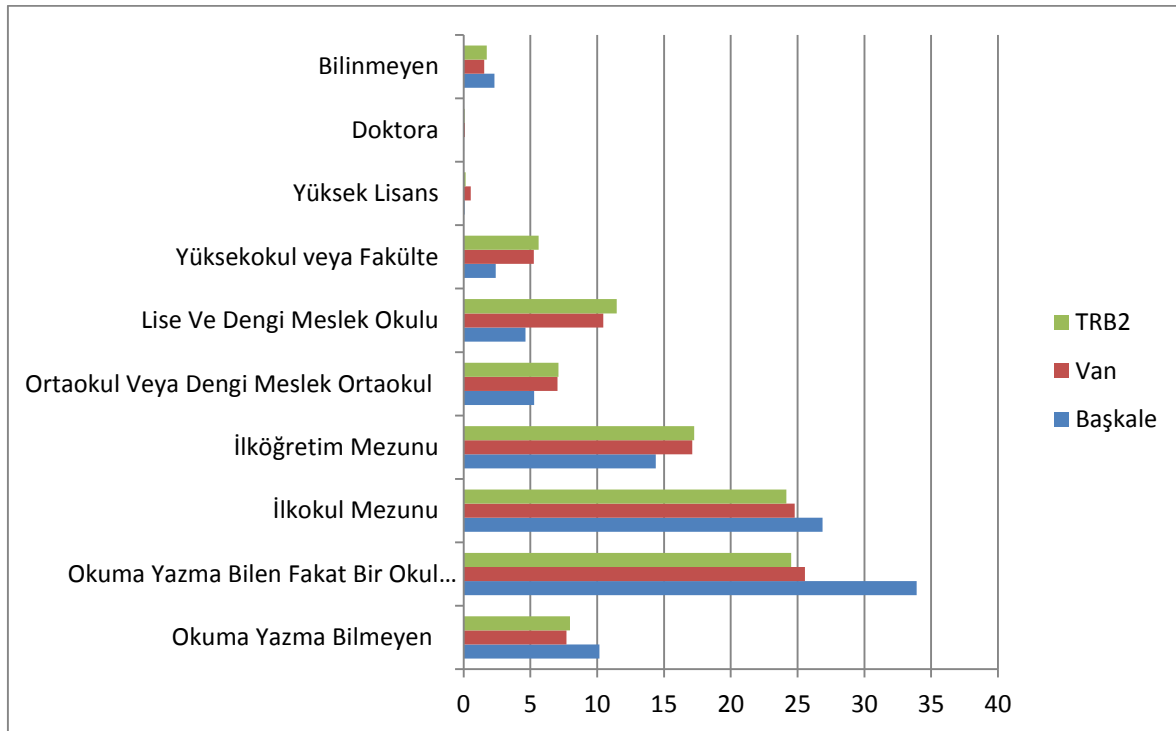
Grafik 8: Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Seviyesinde Okul, Öğretmen ve Derslik Başına Öğrenci Sayıları, 2014-2015

Kaynak: TRB2 Bölgesi İl Milli Eğitim Müdürlükleri

Van ilinde okuma yazma bilmeyen nüfus ortalaması %7,7 iken ilçede %10,2'dir. İlçede bir okul bitirmeyen fakat okuma yazma bilen nüfus %34, ilköğretim mezunu %26,8, ilköğretim mezunu %14,37, ortaokul dengi meslek okulu mezunu %7, lise dengi okul mezunu %4,62, yükseköğretim mezunu ise %2,39'tir. Grafik 8'de ilçedeki nüfusun eğitim durumunun, Van ve TRB2 nüfuslarının eğitim durumları ile karşılaştırılması verilmiştir. (Bkz. Grafik 9)

Grafik 9: İlçedeki Eğitim durumu 2014-2015 (% Olarak)

Kaynak: TÜİK Eğitim Verileri, 2015

İlçede taşınmalı eğitim yapan ilköğretim okulu sayısı 13'tür. Ayrıca ilçede bir adet halk eğitim merkezi ve 1 adet de özel eğitim kurumu bulunmaktadır.

Tablo 12: Taşınmalı Eğitim Yapan Okul Sayıları, Halk Eğitim Merkezi ve Özel Eğitim Kurumları Sayısı

Taşınmalı Eğitim Yapan İlköğretim Okulu Sayısı	Halk Eğitim Merkezi Sayısı	Özel Eğitim Kurumu Sayısı
13	1	1

Kaynak: Başkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

2.4. Sağlık

Başkale ilçesinde bir adet kamu hastanesi bulunmaktadır. Hastane 50 yatak kapasitesine sahip olup 14 muayene ve 12 poliklinik ile hizmet vermektedir. Hastane bünyesinde ameliyathane, diyaliz ünitesi, yeni doğan yoğun bakım birimleri mevcuttur. Ameliyathane iki salon bir uyandırma odasına sahip olup acil servisinde ise 6 müşahede yataklı acil servise sahiptir.

Tablo 13: Bölgede Sağlık Kuruluşları ve Uzman Personel Sayıları, 2015

			Başkale	Van	TRB2
Hastane Sayısı	Kamu		1	10	X
	Özel		-	3	X
	Toplam		1	13	X
Yatak Sayısı	Kamu		50	1.382	X
	Özel		-	581	X
	Toplam		50	1.963	X
Hekim Sayısı	Kamu	Uzman	5	295	X
		Pratisyen	15	414	X
		Toplam	20	709	X
	Özel	Uzman	-	177	X
		Pratisyen	-	18	X
		Toplam	-	195	X
Hasta Sayısı	Kamu		-	443.261,4	X
	Özel		-	80.978,7	X
	Toplam		-	524.240,1	X
Yatak Başına Hasta Sayısı			-	75,4	X
Hekim Başına Hasta Sayısı			-	7,369	X
Toplum Sağlığı Merkezi Sayısı			1	14	X
Bebek Ölüm Oranı (‰)			-	0,83	X
Eczane Sayısı			4	146	X

Kaynak: TRB2 Bölgesi İl Sağlık Müdürlükleri

Hastanede kadın doğum, çocuk, dâhiliye, genel cerrahi, göz servisi olmak üzere 5 adet klinik bulunmaktadır. Ayrıca hastanede biyokimya laboratuvarı, radyoloji birimi ve yeni doğan işitme programı çerçevesinde odyometrik tarama hizmetleri verilmektedir.

Ayrıca ilçe merkezinde bir adet toplum sağlığı merkezi mevcuttur. Bu toplum sağlık merkezine bağlı 8 adet sağlık evi hizmet vermektedir. Bir tanesi ilçe merkezinde olmak üzere toplamda 4 adet aile sağlığı merkezi bulunmaktadır. İlçede 2 adet de eczane bulunmaktadır. (Bkz. Tablo 13)

İlçede bulunan toplum sağlık merkezi, aile sağlık merkezlerinde toplamda 14 adet pratisyen hekim görev yapmaktadır.

İlçede sağlık hizmeti veren özel bir kuruluş bulunmamaktadır.

2.5. Spor

Başkale ilçesinde toplam 2 adet spor tesisi bulunmaktadır. İlçede lisanslı 50 sporcu bulunmaktadır. İlçede aktif olarak sadece futbol dalında faaliyet gösterilmektedir. (Bkz. Tablo 14)

Tablo 14: Spor Tesisi ve Toplam Lisanslı Sporcu Sayıları, 2016

	Spor Tesisi Sayısı	Toplam Lisanslı Sporcu Sayısı	Aktif Olarak Faaliyet Gösterilen Spor Dalları
Başkale	2	50	Futbol
Van	38	9.436	
TRB2	83	28.669	

Kaynak: Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleri, Başkale Kaymakamlığı

2.6. Sivil Toplum Kuruluşları

2.6.1. Dernekler

Başkale ilçesinde toplamda 42 adet dernek bulunmaktadır. Bu derneklerin toplamda 215 üyesi olup üyelerin %90'a yakını erkektir. Van ilindeki derneklerde ise kadın üyelerin oranı %15'e yükselmektedir. (Bkz. Tablo 15)

Tablo 15: Bölge, İl ve İlçedeki Dernek ve Üye Sayıları, 2015

	Dernek Sayısı	Üye Sayısı				
		Toplam	Erkek	Kadın	Erkek (%)	Kadın (%)
Başkale	42	215	191	24	%89	%11
Van	860	29919	25405	4514	%84.85	%15.15
TRB2	1953	58460	51668	6792	%88.38	%11.62

Kaynak: İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, Gürpınar Kaymakamlığı

Tablo 16: Faaliyet Alanına ve Türüne Göre Dernek Sayıları, 2015

	BAŞKALE	VAN	TRB2
Çevre Doğal Hayat Hayvanları Koruma	0	19	52
Engelli	0	10	34
Eğitim Araştırma	3	65	117
Toplumsal Değerleri Yaşatma	1	21	49
Gıda Tarım Ve Hayvancılık	0	6	15
Hak Ve Savunuculuk	0	33	75
İmar, Şehircilik Ve Kalkındırma	0	14	22
İnsani Yardım	1	36	157
Kamu Kurumları Personelini Destekleyen	0	5	11
Kültür, Sanat Ve Turizm	0	42	110
Mesleki Ve Dayanışma	2	153	285
Sağlık	0	12	25
Şehit Yakını Ve Gazi	0	5	10
Spor	1	142	404
Bireysel Öğreti Ve Toplumsal Gelişim	0	25	65
Uluslararası Teşekküller Ve İşbirliği	0	2	14
Yaşlı Ve Çocuk	0	1	2
Dizi Hizmetler	34	248	475
Düşünce Temelli	0	21	31

Kaynak: T.C. İçişleri Bakanlığı, Dernekler Dairesi Başkanlığı (Erişim tarihi: 15.03.2016)

Dernekler faaliyet alanlarına göre incelendiğinde derneklerin çoğunluğunu dini hizmet veren derneklerin oluşturduğu görülmektedir. Aynı durum Van ili ve TRB2 bölgesi için de geçerlidir. Dini hizmet veren dernekleri ise sırasıyla spor dernekleri ve mesleki ve dayanışma dernekleri takip etmektedir.(Bkz. Tablo 16)

2.6.2. Vakıflar

İlçede sadece Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı bulunmaktadır. İlin toplamında ise 5 adet eğitim vakfı, 3 adet dini eğitim alanında faaliyet yapmak amacıyla kurulmuş vakıf, 14 adet sosyal yardım vakfı ve 1 adet de yöresel kalkınma alanında faaliyet yürütmek amacıyla kurulmuş vakıf bulunmaktadır.(Bkz. Tablo 17)

Tablo 17: İlçede, İlde ve Bölgede Kuruluş Amacına Göre Vakıf Sayıları, 2015

Kurum Amacı	Başkale	Van	TRB2
Eğitim	0	5	10
Dini-Dini Eğitim	0	3	6
Sosyal Yardım	1	14	31
Bilim-Teknoloji	0	0	0
Kültür	0	0	0
Sağlık	0	0	0
Sosyal Hizmet	0	0	3
Sosyal, Tarihi ve Kültürel	0	0	0
Spor	0	0	0
Yöresel Kalkınma	0	1	1
Çevre	0	0	1
Toplam	1	23	52

Kaynak: Vakıflar Genel Müdürlüğü, 2016

3. Ekonomik Yapı

3.1. Tarım ve Hayvancılık

3.1.1. Tarımsal Yapı ve Alan

İlçenin toplam tarım alanı 400.656 dekadır. Bunun 103,5 bin dekar kadarı nadas alanı geriye kalan ise ekilen alandır.

Ekilen alanın ise 97 dekar kadarı meyve bahçesidir. İlçede sebze bahçesi yok denecek kadar azdır. (Bkz. Tablo 18)

Tablo 18: Başkale, Van ve TRB2'de Tarım Alanları, 2015 (Dekar olarak)

	Toplam Alan	Ekilen Tarla Alanı	Nadas Alanı	Sebze Bahçeleri Alanı	Meyve Bahçeleri Alanı
Başkale	400.656	296.986	103.573	-	97
Van	3.224.432	2.114.781	1.039.573	17.435	52.643
TRB2	7.580.399	5.742.406	1.597.966	99.311	140.716
Başkale /Van (%)	12.42	14.04	9.96	-	0.18
Başkale /TRB2 (%)	5.28	5.17	6.48	-	0.07

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 15.03.2016)

İlçede toplamda 275 traktör ve bir adet biçerdöver ise bulunmaktadır. Bunun sebebi biçerin traktör gibi her zaman kullanılan bir makine olmayıp daha çok dönemsel kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Fiyatının yüksek olması ve kullanım zamanının kısıtlı olması nedeniyle Van ili ve TRB2 bölgesinde de biçerdöver varlığı oldukça azdır. Bölgede bulunan az sayıda biçerdöverin dışında özellikle güney illerinden hasat döneminde kiralanan biçerdöverler kullanılmaktadır.⁸ (Bkz. Tablo 19)

Traktör başına 1.080 dekar ekilen alan düşmektedir. Bu da ilçede modern makine ve aletlerle tarımda çok geride kaldığının göstermektedir. Aynı oran Van için 380 ve TRB2 için ise 333'tür.

İlçedeki traktör sayısı ise Van ilindeki traktör sayısının %4,5'ine tekabül etmektedir.

Tablo 19: Başkale, Van ve TRB2'de Traktör Sayısı ve Traktör Başına Ekilen Tarım Alanları

	TRAKTÖR SAYISI	BİÇERDÖVER	TRAKTÖR BAŞINA EKİLEN TARIM ALANI(DEKAR)
Başkale	275	1	1.080
VAN	5.564	3	380
TRB2	17.228	4	333.3

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 15.03.2016)

3.1.1.1. Tarım Arazileri

Başkale ilçesinin toplam alanı 421.087 dekarıdır. Bunun 476.573 dekarını tarım alanları oluşturmaktadır. Başkale ilçesi, %11,2 pay ile merkez ilçelerden sonra en çok tarım alanına sahip ikinci

⁸ MDA, sayfa 10

ilçe olarak yer almaktadır. Bunun yanında Gürpınar ilçesi, 38 bin hektar ile en çok tarla ürünleri üretim alanına sahip ilçe konumundadır.⁹

İlçede toplam tarım arazilerinin %31'ini sulanan tarım arazileri, %53'ünü ise sulanmayan tarım arazileri oluşturmaktadır. Bunların dışında meyve bahçelerinin kapladığı alanların toplamı 426 dekar, sebze ekilen alanların toplamı ise 426 dekar'dır. Tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan arazi, ilçenin %4,2'sini oluştururken nadasa bırakılan %13,8'ini oluşturmaktadır. (Bkz. Tablo 20)

İlçede örtü altı üretim yapılmamaktadır. İklim şartlarını kontrol ederek, tarımsal üretim sürecini yıl içerisinde daha geniş bir zamana yaymak üzere yapılan örtü altı üretimde en önemli sorun ısıtmadır.¹⁰ İlçenin jeotermal kaynakları kullanılarak, bu kaynaklara yakın olan tarım arazilerinde örtü altı üretim yapılması imkan dahilindedir. Bu hem ilçede sebze üretimini artıracaktır hem de ilçenin ekonomisine katkı sağlayacaktır.

Tablo-20: Başkale ve Van Tarım Alanları, 2015 (Dekar olarak)

İlçeler	Toplam	Tarım Arazisi Alanı (Dekar)						
		İşlenen Tarım Arazisi					Nadas Alanı	Tarıma Elverişli Olup Kullanılmayan Arazi
		Sulanan	Sulanmayan	Örtü altı	Meyve	Sebze		
Başkale	421.087	252.528	47.050	-	97	-	97.325	24.087
Van	3.743.842	1.164.202	965.162	50	52.643	17.385	981.384	563.016
Başkale /Van(%)	%11.2	%21.7	%4.87	-	%0.18	-	%9.9	%4.28

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü (Erişim Tarihi: 26.03.2016)

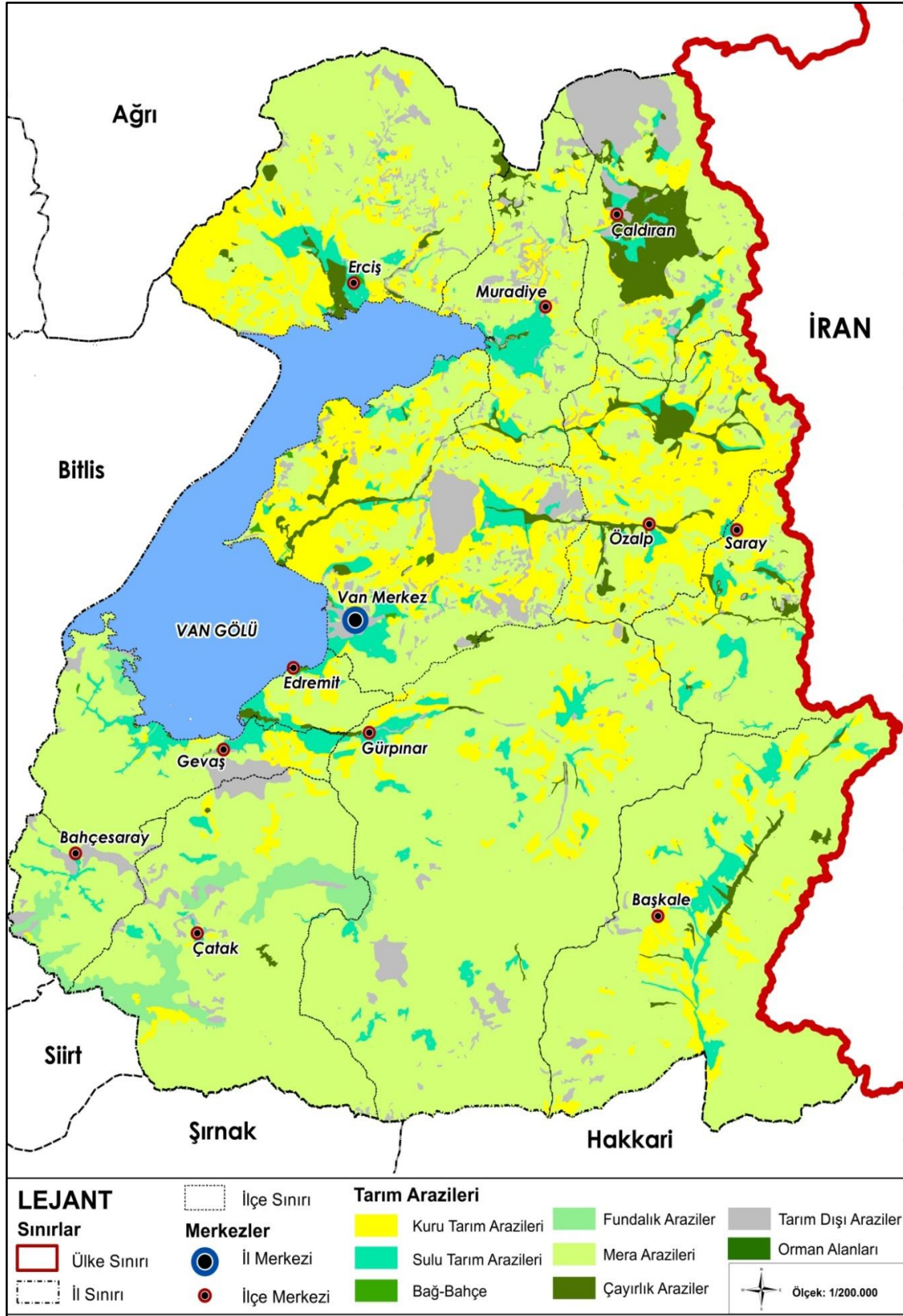
İlçede tarıma elverişli olmasına rağmen kullanılmayan 24.087 dekar tarım arazisi bulunmaktadır. Bu potansiyelin de kullanılmasının ilçeye ekonomik olarak büyük katkısı olacaktır. Ayrıca nadasa ayrılan 97.325 dekarlık arazinin ilçede verimi yüksek olan yem bitkileri yetiştiriciliğine ayrılmasını düşünülebilir.

İlçede tarımda modernizasyon çalışmalarının yapılması ve verimliliği artıracak yöntemlerin uygulanması ilçeden göçü durdurabilir. Hatta ildeki işsizlik durumu düşünüldüğünde, net göçün negatif değerden pozitif değerlere geçmesi de, aldığı toplam göçün verdiği göçten fazla olması, mümkün görünmektedir.

⁹ Van İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

¹⁰ TEPGE, 2014

Harita 9: Van İli Tarım Arazileri

Kaynak: MDA

3.1.2. Bitkisel Üretim

3.1.2.1. Tarla Ürünleri

İlçede yapılan ekinin büyük çoğunluğunu yem bitkileri oluşturmaktadır. Yem bitkilerinin ekimi için kullanılan alan 172.328 dekar iken buradan 2015 senesinde elde edilen üretim 100.500 ton olmuştur. Dekar başına 583 kg yem bitkisi hasılatı yapılmıştır.

Yem bitkilerinden sonra en çok ekilen ürün gurubu tahıllar olmuştur. Toplam ekilen alan 124.658 dekar olup buradan 2015 yılında 16.286 ton üretim elde edilmiştir. Tahılların ilçede verim oranı ise dekar başına 130 kg olmuştur.

Başkale ilçesi mevcut durumda tarla bitkileri tarımının en yoğun yapıldığı ilçelerden birisidir. İlçenin uzmanlaşması ve odaklanması önerilen ürünlerin başında ise patates gelmektedir. Başkale ilçemiz, patates üretiminde Türkiye ortalamasına yakın veya ortalamanın üzerinde verim elde eden bölgelerdir. Buna karşın mevcut durumda bölgedeki tarım arazilerinin yalnızca binde 0,2'sinde patates yetiştirildiği görülmektedir. Mevcut durumda Türkiye'nin patates üretim merkezi olan Niğde ilinde en az 153 bin dekarlık alanda patates yetiştirildiği göz önüne alınırsa Van ili 238.846 dekarlık patates üretim alanı ile Türkiye'nin açık ara patates üretim merkezi konumuna gelme potansiyeli taşımaktadır.¹¹

Tablo 21: Ürün Türlerine Göre Ekilen Tarla Alanı ve Üretim Miktarları, 2015

	BAŞKALE			VAN			TRB2		
	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Da)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Da)	Ekilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/Da)
YAĞLI TOHUMLAR	-	-	-	75	10	133	44.580	8.002	463
BAKLAGİLLER	-	-	-	1.051	143	270	60.872	13.324	756
TAHILLAR	124.658	16.286	130	878.648	119.711	320	2.720.664	449.109	1734
ENDÜSTRİYEL BİTKİLER	-	-	-	8.516	35.019	4.136	128.383	559.483	4628
YEM BİTKİLERİ	172.328	100.500	583	1.224.165	847.768	5.823	2.730.671	3.054.678	8.781
YUMRU BİTKİLER	-	-	-	2.326	6.602	2.849	57.526	221.475	3.851
TOPLAM	296.986	116.786	390	2.114.706	1.009.243	133.98	5.698.116	4.298.069	19.750

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 15.03.2016)

İlçede üretilen tarımsal ürünlere detaylı bir şekilde bakıldığında; tahıllardan arpa ve buğday, yem bitkilerinden ise korunga ve yonca ekimi yapıldığı görülmektedir.

Türkiye'de en çok üretilen tahıl ürünü olan soğuk ve kurak şartlarda ve nispeten mineral oranı az olan topraklarda yetişen arpa ve buğday ilçede en fazla üretilen tahıllardır.

¹¹ AVA, 432

İlçede diğer öne çıkan tarla bitkileri yem bitkileri olan yonca ve korungadır. Hayvancılıkta ana yem maddesi olan yonca 141.528 dekar ile ilçede en fazla ekim alanına sahip yem bitkisidir.

Korunga kısa ömürlü, çok yıllık bir yem bitkisidir. Soğuğa ve kurağa çok dayanıklıdır ve diğer bitkilerin yetişemediği kıraç, kireçli topraklarda iyi gelişir. Yem kalitesi iyidir, yemi proteince zengindir. Korunga otunun besleme değeri yüksektir; kalsiyum, fosfor ve diğer mineral elementlerce zengindir. Yeşil ot olarak hayvanlara yedirildiğinde şişkinlik yapmaz ve kökleri yardımıyla toprağa azot kazandırır. Çok iyi bir balözü bitkisidir. Otlatmaya dayanıklı olduğundan iyi bir mera bitkisi olarak da kullanılabilir. Özellikle kurak ve yarı kurak olan Başkale ilçesinde iyi bir ekim nöbeti bitkisidir.

İlçede korunga ekim alanı 30.800 dekadır. Başkale ilçesi, yıllık 16.500 tonluk üretim ile Gürpınar ilçesinden sonra en çok üretim yapılan ilçedir.

Tablo 22: İlçede Ürün Türlerine Göre Ekilen Alan ve Üretim Miktarları, 2015

Grup Adı	Ürün Adı	Ekilen Alan (Dekar)	Hasat Edilen Alan (Dekar)	Üretim (Ton)	Verim (Kg/da)
Tahıllar	Çavdar	-	-	-	-
	Yulaf (Dane)	-	-	-	-
	Mısır (Dane)	-	-	-	-
	Buğday (Diğer)	123.387	123.387	16.089	130
	Arpa (Diğer)	1.271	1.271	197	155
Baklagiller	Fasulye (Kuru)	-	-	-	-
	Mercimek	-	-	-	-
Endüstriyel Bitkiler	Şekerpancarı	-	-	-	-
Yumru Bitkiler	Soğan (Kuru)	-	-	-	-
	Sarımsak (Kuru)	-	-	-	-
	Patates (Diğer)	-	-	-	-
Yem Bitkileri	Yonca (Yeşil Ot)	141.528	140.000	84.000	600
	Korunga (Yeşil Ot)	30.800	30.000	16.500	550
	Fiğ (Yeşil Ot)	-	-	-	-
	Mısır (Silajlık)	-	-	-	-

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2016)

Ayrıca 2007-2011 yılları arasında Başkale ilçesinde nohut ekimi yapılmıştır. 2011 senesinde Türkiye genelinde ortalama nohut verimi dekar başına 122 kg iken, Başkale ilçesinde dekar başına elde edilen verim 151 kg olduğu görülmüştür.

3.1.2.2. Sebze Ürünleri

Sebze üretimi ülkenin hemen her bölgesinde yapılmakla birlikte bölgelerin ekolojik yapısına ve büyüklüğüne bağlı olmak kaydıyla toplam tarımsal üretim alanı içindeki oranı değişmektedir.

Van ilinde toplam tarım alanlarının % 0,46'sında sebze üretimi yapılmaktadır. TRB2 bölgesinde 2015 yılı itibari ile 130 dekar alanda toplamda 392 ton sebze üretimi gerçekleşmiştir. (Bkz. Tablo 23).

Başkale ilçesinde ise 2012 senesinden sonra herhangi kayda değer bir sebze üretimi yapılmamıştır. 2012 ve öncesinde ise yıllık ortalama 8 ton taze soğan ve 2 ton kırmızı turp üretimi yapıldığını görüyoruz.

İlçedeki elverişli alanların değerlendirilerek ufak da olsa organik sebze üretiminin yapılması önem arz etmektedir.

Tablo 23: İlçede Öne Çıkan Sebze Ürünleri, 2015 (Ton)

	Başkale	Van	TRB2	Başkale/Van (%)	Başkale / TRB2 (%)
Karpuz	-	3.812	58.761	-	-
Domates (Sofralık)	-	13.228	126.493	-	-
Kavun	-	3.431	17.590	-	-
Fasulye (Taze)	-	2.095	7.315	-	-
Lahana (Beyaz)	-	5.001	16.253	-	-
Hıyar (Sofralık)	-	3.865	20.070	-	-
Bamya	-	27	85	-	-
Ispanak	-	632	11.352	-	-
Biber (Sivri)	-	1.816	5.038	-	-
Barbunya Fasulye (Taze)	-	93	143	-	-
Balkabağı	-	137	456	-	-

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2016)

İlçede belediye tarafından 2015 senesinde 30 dönümlük araziye 4 ton sarımsak ekimi yapılmıştır. Önceki senelerde ilde sarımsak ekimine rastlanılmazken henüz hasadı yapılmadığı için üretim ve veriminin ne olacağı hakkında bilgi bulunmamaktadır.

3.1.2.3. Meyve Ürünleri

Meyve üretiminde TRB2 bölgesine baktığımızda bölgenin meyve üretiminin Türkiye toplam meyve üretimi içerisinde düşük düzeyde olduğunu görmekteyiz. İllere göre meyve üretimi incelendiğinde en fazla meyve üretimi Hakkâri'de olup bu ili sırasıyla Bitlis, Van ve Muş izlemektedir.

Van' da yetiştirilen meyve gruplarına bakıldığında, büyük oranla yumuşak ve taş çekirdekli ürünlerin üretimi ilk sıradayken bunu da sırasıyla sert kabuklular, üzüm-üzümsüz meyveler takip etmektedir. Van ilinde

en fazla yetiştiriciliği yapılan ürünler elma, ceviz, kayısı ve armuttur. Elma ve armut üretim miktarlarının bölge üretimi içindeki payı sırasıyla %49 ve %41'dir. Ceviz üretim miktarının bölge üretimi içindeki payı %37'dir.

İlçe düzeyinde bakıldığında ise Başkale ilçesinde çok az miktarda meyve üretimi yapıldığı ve bu üretimlerden sadece elma ve armut olduğu görülmektedir. İlçede 2015 yılında elma ve armut üretimi sırasıyla 12 ve 11 ton olarak gerçekleşmiştir.(Bkz. Tablo 24)

İlçede ayrıca 2006 senesinde 40 ağaç ile 1 ton kiraz üretimi yapılmış sonraki yıllarda ise bilinmeyen bir sebepten dolayı bu üretim sıfıra inmiştir. O yıl ağaç başına ortalama 25 kg'lık verim alınmıştır.

Tablo-24: İlçede Öne Çıkan Meyve Ürünleri, 2015 (Ton)

	Başkale	Van	TRB2	Başkale/Van(%)	Başkale/TRB2 (%)
AYVA	0	92,56	523	0	0
ARMUT	12,258	2.201,67	5.261	0,57	0,23
ELMA	11	11.854,60	24.122	0,092	0,045
ERİK	0	1.119,10	2.834	0	0
KAYISI	0	2.242,96	3.024	0	0
ZERDALİ	0	29,57	244	0	0
KİRAZ	0	1.083,61	1.636	0	0
ŞEFTALİ	0	21,88	452	0	0
CEVİZ	0	6.144,29	16.523	0	0
BADEM	0	1,83	18	0	0
VIŞNE	0	1.206,33	1.452	0	0
ÜZÜM	0	78,00	8.177	0	0
ÇİLEK	0	3,00	27	0	0

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2016)

Harita 10: TRB2 Bölgesi Sebze ve Meyvecilik Alanları ve Potansiyel Örtü Altı Sebzeçilik Alanları

Kaynak: Tarım MDA

3.1.3. Hayvansal Üretim

3.1.3.1. Büyükbaş Hayvan Varlığı

Tablo-25: Yıllar İtibariyle Büyükbaş Hayvan Varlığı

	Hayvan Sayısı		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Başkale	Sığır	Kültür	2.800	5.160	5.517	5.645	1.615	1.403
		K.Melezi	5.200	5.410	5.933	6.021	2.996	1.753
		Yerli	7.550	8.060	8.867	8.991	2.243	2.134
		Toplam	15.550	18.630	20.317	20.657	6.854	5.290
	Manda		40	50	51	66	-	53
Van	Sığır	Kültür	20.967	27.476	29.007	29.319	26.064	27.695
		K.Melezi	51.364	69.347	69.513	65.766	72.187	74.184
		Yerli	85.475	100.951	95.180	96.519	65.361	65.065
		Toplam	157.806	197.774	191.604	191.604	163.612	166.944
	Manda		227	275	990	1.239	346	444
Trb2	Sığır	Kültür	63.536	78.037	102.128	109.662	100.545	101.806
		K.Melezi	182.035	208.723	236.809	243.981	243.472	248.146
		Yerli	222.238	246.510	246.538	252.143	198.851	189.023
		Toplam	467.809	533.270	605.786	605.786	542.868	538.975
	Manda		9.810	10.943	12.496	13.681	12.194	14.170
Başkale/Van*	Sığır	Kültür	13,35	18,78	19,02	19,25	6,20	5,07
		K.Melezi	10,12	7,80	8,54	9,16	4,15	2,36
		Yerli	8,83	7,98	9,32	9,32	3,43	3,28
		Toplam	9,85	9,42	10,60	10,78	4,19	3,17
	Manda		17,62	18,18	5,15	5,33	0,00	11,94
Başkale/TRB2*	Sığır	Kültür	4,41	6,61	5,40	5,15	1,61	1,38
		K.Melezi	2,86	2,59	2,51	2,47	1,23	0,71
		Yerli	3,40	3,27	3,60	3,57	1,13	1,13
		Toplam	3,32	3,49	3,35	3,41	1,26	0,98
	Manda		0,41	0,46	0,41	0,48	0,00	0,37

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 10.04.2012)

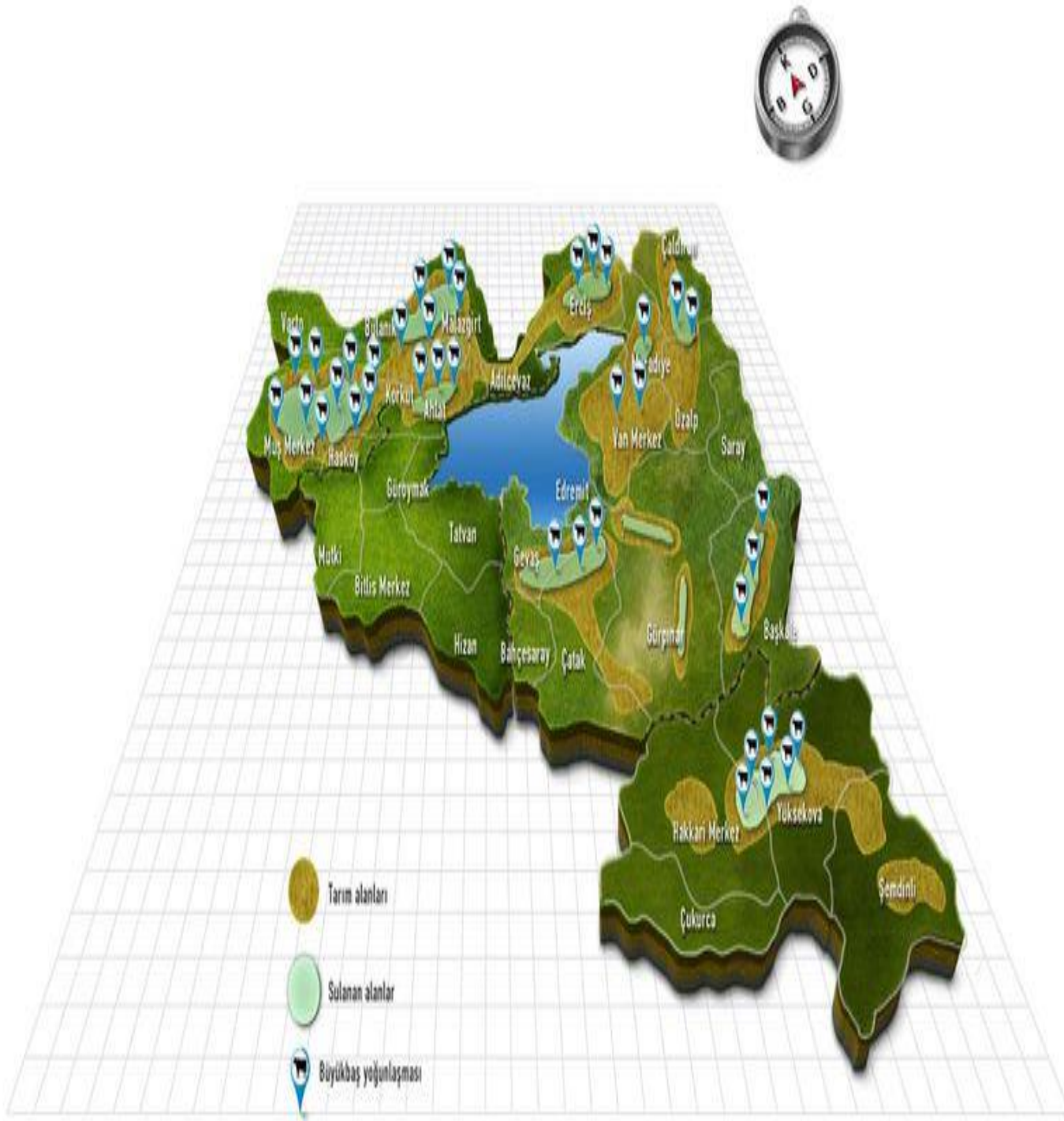
Tarım İl Müdürlüğü 2015 verilerine göre TRB2 bölgesinde 189.023'i yerli ırk, 248.146'sı melez ırk, 101.806'sı kültür ırkı ve 14.170' ü manda olmak üzere toplam 553.145 baş büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

Van ilinde yerli 65.065, kültür 27.695, melez ise 74.184 adet sığır bulunmaktadır. İlçede ise yerli 5.120, melez 3.397, 1.730 kültür ırkları bulunmaktadır.

İlçe büyükbaş hayvan sayısı bakımından bölgenin %0,98'sini, Van'ın ise %3,17'sini karşılamaktadır. İlçedeki geniş çayır ve mera alanlarına rağmen hayvancılık istenilen düzeyde değildir.

İlçede 2015 verilerine göre 53 adet manda ve 31'i yetişkin olmak üzere 38 adet de deve bulunmaktadır. Bu sayı Van ilindeki develerin tamamına tekabül etmektedir.

Harita 11: TRB2 Bölgesi Büyükbaş Hayvancılığın Yoğunlaştığı Alanlar

Kaynak: Tarım MDA

3.1.3.2. Küçükbaş Hayvan Varlığı

İlçedeki hayvansal üretim et ve süt üretimine yöneliktir. Besi hayvanları genelde çevre illere pazarlanmakta, süt ile genel de peynir, yağ yapılarak aile işletmelerinde iç tüketim olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte son zamanlarda bu potansiyel yeni işletmeler açılarak kullanılmaktadır. Süt, peynir, yağ gibi hayvansal ürünler büyük işletmelerde işlenerek pazara sunulmaktadır. İlçede süt ürünleri fabrikaları açılmaktadır.

Tablo-26: Yıllar İtibariyle Küçükbaş Hayvan Varlığı

	HAYVAN SAYISI		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Başkale	Koyun	Yerli	284.000	345.000	362.200	364.800	90.400	165.000
	Keçi	Kıl	31.500	41.000	44.710	46.250	10.000	15.000
	Toplam		315.500	386.000	406.910	411.050	100.400	180.000
Van	Koyun	Yerli	2.182.011	2.101.382	2.147.139	2.236.603	2.443.392	2.456.493
	Keçi	Kıl	150.686	203.143	225.360	247.054	248.527	247.088
	Toplam		2.332.697	2.304.525	2.372.499	2.483.657	2.691.934	2.703.581
TRB2	Koyun	Yerli	3.904.415	3.913.294	3.940.154	4.128.098	4.464.005	4.376.944
	Keçi	Kıl	649.031	769.702	799.481	835.816	925.474	848.376
	Toplam		1.298.062	4.682.996	4.739.635	4.963.914	5.389.479	5.225.823
Başkale /Van	Koyun	Yerli	13,02	16,42	16,87	16,31	3,70	6,72
	Keçi	Kıl	20,90	20,18	19,84	18,72	4,02	6,07
	Toplam		33,92	36,60	36,71	35,03	7,72	12,79
Başkale /TRB2	Koyun	Yerli	7,27	8,82	9,19	8,84	2,03	3,77
	Keçi	Kıl	4,85	5,33	5,59	5,53	1,08	1,77
	Toplam		12,13	14,14	14,78	14,37	3,11	5,54

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 22.01.2016)

Van ilinde toplam mera varlığı 1.239.289 olup bunun ilçeler arasında en büyük payı Başkale ilçesinde yer almaktadır. Bu durum koyunculüğün ilçede gelişmesine büyük olanak sağlamaktadır. Sürdürülebilir bir koyuncuk faaliyeti ancak yayla ve mera otlatması ile mümkün olduğundan bölgenin mera varlığı küçükbaş hayvancılıkta bir rekabet avantajı sağlamaktadır.

Bölgede 2015 yılı itibariyle küçükbaş hayvan varlığı 5.225.823 adettir. Ülke geneline bakıldığında TRB2 Bölgesi sahip olduğu küçükbaş hayvan varlığı açısından önemli bir yer teşkil etmektedir. Bölgenin küçükbaş hayvan varlığının % 83'ünü koyun, % 17'sini ise keçi oluşturmaktadır. Başkale ilçesi 2015 yılı

itibariyle küçükbaş hayvan varlığı 180.000 adettir. Bunlardan 165.000 âdeti koyun, geriye kalan 15.000 ise keçidir. İlçede bulunan koyunların hepsi yerli ırk olan; Doğu Anadolu Bölgesi'nin soğuk ve uzun kış koşullarına ve dağlık yapısına çok iyi uyum sağlayabilen, yüksek rakımlı ve fakir meraları iyi değerlendirip kış aylarında ise normal bir besleme ile kapalı veya bir tarafı açık ağıllarda barındırılabilen koyunlardır.

İlçede sadece kıl keçisi bulunmaktadır. İlçedeki toplam keçi sayısı 15.000'dir. İlçede koyun ve keçi sayısı 2013 senesine kadar yıldan yıla artarken 2014 senesinde ciddi oranda düşüş yaşamıştır. 2015'te ise yine yükselişe geçmiştir. İlçe Van ilinin koyun varlığının %6,72'sini karşılarken, keçi varlığının %6,07'sini oluşturmaktadır.

Harita 13'e bakıldığında Van Gölü çevresi daha çok tarım arazileri yönüyle değerlendirildiğinden küçükbaş hayvancılığın mera arazilerinin geniş yer kapladığı iç kesimlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Başkale ilçesinin tamamında küçükbaş hayvancılık önemli yer kaplar.

Harita 12: TRB2 Bölgesi Küçükbaş Hayvancılığın Yoğunlaştığı Alanlar

Kaynak: Tarım MDA

3.1.3.3. Kanatlı Hayvan Varlığı

Kümes hayvanı eti en yaygın olarak üretilen et çeşididir. Kümes hayvanlarının gerek sahip oldukları yüksek protein ve gerekse kırmızı ete nispeten daha ucuz ve sağlıklı olması nedeniyle Türkiye'de beyaz

et üretiminin ve tüketiminin artması öngörülmektedir. Ülkemizde kanatlı hayvan yetiştiriciliği son yıllarda gelişmekte iken, TRB2 Bölgesi'nde buna paralel bir gelişme sağlanamamıştır.

TRB2 Bölgesi'nde iklim ve yüksek rakımın girdi maliyetleri üzerindeki olumsuz etkisiyle, TRB2 Bölgesi'nde kanatlı hayvan yetiştiriciliği istenilen düzeyde yapılamamıştır. Bölgede toplam 975.906 adet kanatlı hayvan bulunup, bunların büyük bir bölümünü yumurta tavuğu teşkil etmektedir. Bunu kaz, hindi ve ördek izlemektedir. Ayrıca, bölgede az miktarda broiler yetiştiriciliği (etlik piliç) yapılmakta, sadece bölgedeki köylerde ailelerin öz ihtiyaçlarını karşılamak için kanatlı hayvan yetiştirilmektedir.

Bölgemiz kaz ve ördek yetiştiriciliği bakımından büyük avantajlara sahiptir. Bunlar, bölgemizde yetiştirilen kaz ve ördeklerin bölge şartlarına çok iyi uyum göstermiş olmaları, kaz ve ördeklerin işletme dışında yararlanabilecekleri tip ve düzeyde yem ve su kaynaklarının bulunması ve bu türlerin yetiştiriciliği konusunda gerekli kültür ve bilgi birikiminin bulunması olarak gösterilebilir. Nitekim yukarıda da bildirildiği gibi bölge genelinde yaklaşık olarak 140 bin kaz ve ördek bulunması, bu durumu desteklemektedir.¹²

Van ilinde et tavuğu yetiştiriciliği yapılmamaktadır. Bölgede geneline bakıldığında ise 2015 senesinde Bitlis'te 4400 adet et tavuğu beslenmeye başlandığı görülmektedir.

Başkale ilçesi kanatlı hayvan varlığına bakıldığında 2.200 yumurta tavuğu, 900 hindi ve 170 ördek bulunmaktadır. İlçede et tavuğu besiciliği bulunmamaktadır. Yıllar bazında kanatlı hayvan varlığına bakıldığında ise 2014 senesine nispeten kümes hayvanlarının sayısının ciddi oranda artış görülmektedir.

Gerek ilçede, gerekse ilde yapılan çalışmalarda yörenin yumurta tavukçuluğuna uygun olduğu ancak yumurta tavukçuluğunun çok küçük ölçekli yapıldığı ve gelişmediği belirtilmektedir. Örnek olarak Özdal ve Ayaz (2005), Van ilinde gerçekleştirdikleri çalışmada diğer hayvancılık faaliyetlerinde olduğu gibi tavukçuluğun da küçük ölçekli, geçimlik ve bilinçsizce yapılması nedeniyle verim düşüklüğü ve ekonomik kayıplar ile karşılaşıldığını dile getirmektedir. Çalışmasında yöredeki tavuk otopsisini inceleyen yazarlar, ciddi derecede enfeksiyona rastlarken, bu durumun özellikle kırsal bölgelerde ciddi ekonomik kayıplara ve ölümlere yol açabilecek kadar yoğun olduğunu ve küçük aile işletmelerindeki tavukların aynı zamanda enfeksiyon yayılışında portör görevi de gördüğünü ifade etmektedir.

¹² MDA, Sayfa 72

Tablo-27: Yıllar İtibariyle Kanatlı Hayvan Varlığı

	Hayvan Adı	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Başkale	Kanatlı	Et Tavuğu	-	-	-	-	-
		Ymrt. Tavuğu	-	-	1.000	1.200	2.200
		Hindi	-	-	500	520	900
		Ördek	-	-	100	118	170
		Kaz	-	-	-	-	-
		Toplam	-	-	1.600	1.838	3.270
Van	Kanatlı	Et Tavuğu	-	-	-	-	-
		Ymrt. Tavuğu	338.950	276.200	363.613	281.400	381.285
		Hindi	1.930	1.930	10.500	11.120	18.933
		Ördek	1.620	1.640	2.100	3.198	4.346
		Kaz	275	275	1.300	3.850	5.403
		Toplam	342.775	280.045	377.513	299.568	409.967
TRB2	Kanatlı	Et Tavuğu	-	-	-	-	4.400
		Ymrt. Tavuğu	853.717	742.064	724.016	652.749	731.773
		Hindi	114.193	89.706	78.887	82.793	90.183
		Ördek	51.034	46.235	36.106	39.699	42.398
		Kaz	110.654	105.489	94.015	101.046	107.152
		Toplam	1.129.598	983.494	933.024	876.287	1.025.383
Başkale/ Van(%)	Kanatlı	Et Tavuğu	-	-	-	-	-
		Ymrt. Tavuğu	-	-	0,28	0,43	0,36
		Hindi	-	-	4,76	4,68	3,61
		Ördek	-	-	4,76	3,69	3,52
		Kaz	-	-	-	-	-
		Toplam	-	-	0,42	0,61	0,53
Başkale/ TRB2(%)	Kanatlı	Et Tavuğu	-	-	-	-	-
		Ymrt. Tavuğu	-	-	0,14	0,18	0,17
		Hindi	-	-	0,63	0,63	0,63
		Ördek	-	-	0,28	0,30	0,30
		Kaz	-	-	-	-	-
		Toplam	-	-	0,17	0,21	0,20

Kaynak: TÜİK Veri tabanı (Erişim Tarihi: 22.01.2016)

3.1.3.4. Arıcılık

Arıcılık, araziye bağlı kalmadan gerçekleştirilmesi, daha az sermaye ve işgücü gerektirmesi, yatırım geri dönüş süresinin kısa olması vb. özellikleri ile diğer hayvancılık alt sektörlerine kıyasla daha avantajlı bir hayvansal üretim faaliyeti olarak kabul edilmektedir.¹³

Arıcılık TRB2 Bölgesi'nde dezavantaj olarak nitelendirilen engebeli arazi yapısını bölge için avantaja dönüştüren önemli bir sektördür. Çünkü bölge arazi yapısının engebeli oluşu topografik farklılıklar oluşturmakta, bu ise arıcılık sezonunu diğer bölgelere nispeten daha uzun sürdürmektedir. Bölgemizin bitki örtüsü bakımından zengin bir flora'ya sahip olması, bitkilerin farklı zamanlarda çiçek açması, arıcılık sezonunun uzun sürmesi ve bölgeye has çiçeklerin bolluğu, arıcılığın bölge ekonomisinde yüksek potansiyelini göstermektedir. Ayrıca, TRB2 Bölgesi'nin zengin bitki florası ve yüksek rakımlı yaylaları, arıcıların doğal ve katkısız kara kovan balı üretmesine olanak sağlamaktadır.

Bölgemizde tarım alanlarının sınırlı olması sebebiyle birim alandan elde edilen ürünlerin verimli ve kaliteli olabilmesi için bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yanında doğanın mevcut kaynaklarının en etkin bir biçimde kullanılması şarttır. Arazi varlığına bağlı olmadan faaliyetini devam ettiren arıcılık, özellikle gelir seviyesi düşük, az topraklı veya topraksız köylüler açısından önemli bir faaliyettir. Ayrıca, fazla sermaye ve işgücü gerektirmediğinden atıl durumda bulunan aile işgücünü en etkin bir şekilde değerlendirip kısa zamanda gelir getirecek ve katma değer oluşturacak bir uğraşı olması bakımından sosyo-ekonomik bir önem taşımaktadır.

Van ilinde ise geçen seneye göre toplam kovan sayısı %4,5 artmıştır. İlde bal üretim üsleri merkez ilçeler, Bahçesaray ve Çatak ilçeleridir. 2015 senesinde Çatak'ta 500 ton, Bahçesaray'da 400 ton, Tuşba'da 480 ton, İpekyolu'nda ise 330 ton bal üretimi yapılmıştır.

Yıllar itibari ile 2004-2013 yıllarını kapsayan dönem incelendiğinde verim göstergelerinde ilginç bir durum söz konusudur. Üretim miktarı ve kovan sayısında üst sıralarda yer alan ilçeler, verim değerlerinde ise alt sıralara gerilemektedir. Örneğin üretim miktarı ve kovan sayısında açık ara lider olan merkez ilçeler, 2013 yılında verimde 18,6 kg/kovan ile beşinci sırada, yıllık ortalama verimde ise 13 kg/kovan/yıl ile 10. sırada bulunmaktadır. Benzer şekilde üretim ve kovan sayısında üst sıralarda yer alan Bahçesaray ve Çatak ilçeleri 2013 yılında verimde sırasıyla 10 kg/kovan ile yedinci ve 6 kg/kovan ile son sırada yer almaktadır. Yıllar itibari ile de Bahçesaray ve Çatak ilçeleri sırasıyla 17 kg/kovan/yıl ile beşinci ve 12 kg/kovan/yıl ile son sırada bulunmaktadır. Öbür tarafta Başkale'de 50 kg/kovan/yıl ile en yüksek verimin elde edildiği ilçe konumunda iken Gürpınar'da bu verim 20 kg/kovan/yıl olarak karşımıza çıkmaktadır. (Bkz. Tablo 28)

¹³ AVA, Sayfa 341

Tablo 28: İlçelere Göre Ortalama Kovan Sayısı, Ortalama Üretim, Ortalama Verim (2004-2013)

	Kovan Sayısı	Üretim (Ton)	Verim(Kg/Kovan)
Merkez İlçeler	13.781	199	12,6
Bahçesaray	87.140	145,1	16,9
Başkale	1.073	53	50,2
Çatak	11.030	133,6	12
Edremit	1.843	5,3	16,3
Erciş	2.379	53,2	18,8
Gevaş	5.572	96,2	14,9
Gürpınar	880	3,6	19,8
Muradiye	199	2,4	13,2
Özalp	176	2,4	13,6
Saray	79	1	20

İlçenin bu yüksek bal verimine rağmen arıcılık halen hak ettiği rağbeti görmemiştir. Fakat son iki senedir(2014-2015) ilçedeki kovan sayısı iki katına çıkmıştır.(Bkz. Tablo 29)

2015'te ise ilçede 2.300 adet kovan ile 23 ton bal, 4,1 ton balmumu üretimi yapılmıştır. (Bkz. Tablo 30)

Tablo-29: Yıllar İtibariyle Bölgede Arı Kovanı Sayısı

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Başkale	1.000	1.000	1.100	1.120	2.300	2.300
Van	59.726	71.523	61.933	84.107	119.607	125.246
TRB2	245.054	282.250	291.906	332.681	392.698	461.218
Başkale /Van (%)	1,6743127	1,3981516	1,7761129	1,3316371	1,9229644	1,836386
Başkale /TRB2 (%)	0,4080733	0,3542958	0,3768336	0,3366588	0,5856918	0,4986796

Tablo 30: İlçede, İlde, Bölgede Bal, Balmumu Üretimi ve Arıcılık Yapan İşletme Sayısı

	Kovan Sayısı	Bal Üretimi(Kg)	Balmumu(Kg)	Arıcılık Yapan İşletme
Başkale	2.300	23.000	4.100	11
Van	125.246	2.113,08	188,518	536
TRB2	461.218	6.066,99	574,69	2.658

Harita 13: TRB2 Bölgesi Arıcılığın Yoğunlaştığı Alanlar

Kaynak: Tarım MDA

3.1.3.5. Hayvansal Üretim Miktarları

Başkale ilçesinde kesimin çoğu kaçak kesim olarak tabir edilen şekilde olduğu için küçükbaş ve büyükbaş hayvan eti ve deri ile ilgili doğru veri bulunamamaktadır. Fakat Van ilinin küçükbaş hayvan sayısı noktasında Türkiye’de ilk sırada olduğunu göz önünde bulundursak ve de Başkale ilçesindeki küçükbaş hayvan sayısının Van ilindeki hayvan sayısına oranı düşünülürse özellikle küçükbaş et üretiminde yüksek miktarda et üretimi yapıldığını tahmin etmek zor olmayacaktır.

İlçedeki küçükbaş hayvan süt üretimine bakıldığında 2014 senesi hariç önceki yıla göre her yıl süt üretimi artmıştır. TÜİK verilerine göre bu üretim 2015 senesinde 10.584 tona yaklaşmıştır. İlçedeki büyükbaş hayvanlardan 2015 senesinde 7 bin ton süt elde edilmiştir. (Bkz. Tablo 31)

Tablo 31: Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvan Süt Üretimi (Ton)

		2012	2013	2014	2015
Başkale	Büyük Baş Süt	16.117	16.462	5.359	7.006
	Küçük Baş Süt	17.804	17.954	3.808	10.584
Van	Büyük Baş Süt	163.779	161.191	140.834	153.686
	Küçük Baş Süt	89.835	101.514	103.532	109.200
TRB2	Büyük Baş Süt	513.215	539.888	517.352	542.940
	Küçük Baş Süt	183.119	193.797	209.183	209.895
Başkale /Van (%)	Büyük Baş Süt	9,84	10,21	3,81	4,56
	Küçük Baş Süt	19,82	17,69	3,68	9,69
Başkale /TRB2 (%)	Büyük Baş Süt	3,14	3,05	1,04	1,29
	Küçük Baş Süt	9,72	9,26	1,82	5,04

Başkale ilçesi arıcılık yapmaya çok müsait olduğu için ve de arıcılık neticesinde elde edilen balın veriminin ilin diğer ilçelerinde yapılan üretimlere kıyas ile çok yüksek olması arıcılığın artmasında etkin rol oynamıştır.

Fakat artan kovan sayısına rağmen ilçedeki toplam bal üretimi her sene azalmıştır. (Bkz. Tablo 32)

Tablo 32: Bal, Bal Mumu Üretimi

		2013	2014	2015
Başkale	Bal	56,1	39,1	23
	Bal Mumu	2,32	3,45	4,1
Van	Bal	1288,44	1982,32	2113,08
	Bal Mumu	43,13	131,68	188,52
TRB2	Bal	4498,56	5181,46	6.067
	Bal Mumu	174,61	270,48	574,69
Başkale /Van(%)	Bal	0,58	0,00	0,00
	Bal Mumu	0,65	0,00	0,00
Başkale /TRB2 (%)	Bal	0,17	0,00	0,00
	Bal Mumu	0,16	0,00	0,00

3.2. Sanayi

Sanayi ve özellikle imalat sanayi sektörü, ekonomik gelişme ve büyüme ile toplumların refah seviyesine ulaşması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması için temel ve öncelikli ekonomik faaliyet alanıdır. Günümüzde dünyanın gelişmiş ülkelerinin aynı zamanda sanayileşmiş merkezler olması, ekonomik gelişme ile sanayileşme arasında çok yakın bir ilişki olduğuna işaret ederken, ülkelerin gelişmişlik seviyesi sanayileşme düzeyi ile aynı anlama gelmektedir.¹⁴

İlçede tarım ve hayvancılığın nispeten geliştiğini göz önünde bulundurursak ilçenin tarımın gelişmiş olmasından dolayı gıda işleme, paketleme sektörü ve özellikle küçükbaş hayvancılığın gelişmiş olmasından dolayı sütün, yünün, derinin ve etin kullanıldığı sanayi sektörlerinin kurulması için müsait olduğunu söyleyebiliriz.

İlçedeki şirketlerin profiline bakarsak Van TSO'nun verilerine göre ilçede toplamda 18 adet şahıs şirketi, 17 adet limited şirketi, 5 adet kooperatif şirketi ve 1 adet de anonim şirketi bulunmaktadır. (Bkz. Tablo 33)

Yine Van TSO'nun verilerine göre ilçede askıda olan şirket sayıları da Tablo 34'te verilmiştir.

¹⁴ AVA, Sayfa 354

Tablo 33: İlçedeki ve İldeki Türlerine Göre Faal Şirket Sayıları

	Şahıs Şirketi	Limited Şirketi	Kooperatif	Anonim Şirketi
Başkale	26	31	3	1
Van	1194	2666	158	356
Başkale /Van(%)	2,18	1,16	1,9	0,28

Kaynak: Van TSO, Şubat 2016

Tablo 34: İlçedeki ve İldeki Türlerine Göre Askıdaki Şirket Sayıları

	Şahıs Şirketi	Limited Şirketi	Kooperatif	Anonim Şirketi
Başkale	24	11	1	1
Van	6520	2437	474	357
Başkale /Van(%)	0,37	0,45	0,21	0,28

Kaynak: Van TSO, Şubat 2016

İlçede sanayide en çok kullanılan madde mısır olup 2 şirket tarafından işlenmektedir. Ayrıca 1 şirket de mermer üretimi yapmaktadır. İlçede kullanılan diğer sanayi ürünleri, kullanan şirket sayısı ve buralardaki istihdam sayıları aşağıda verilmiştir. (Bkz. Tablo 35)

Tablo 35: İlçe Bazında Sanayide Kullanıma Göre Öne Çıkan Ürünler

Sıra	Açıklama	Kullanan Sanayi Sayısı	Toplam İstihdam
1	Mısır	2	28
2	Mermer ve traverten, dikdörtgen veya kare bloklar ya da kalın tabakalar (slab) şeklinde kesilmiş	1	10
3	Hazır beton	1	8
4	Bitümlü karışımlar (doğal veya suni agregalar ile bir bağlayıcı olarak bitüm veya doğal asfalt esaslı olanlar)	1	9
5	Şeker - küp (rafine edilmiş), gıda maddelerinin ambalajlanması	1	6

Kaynak: TOBB, Mart 2016

3.2.1. İstihdam ve Sosyal Güvenlik

3.2.1.1. İstihdam

İlçe ekonomisi daha çok tarım ve hayvancılığa dayandığı ve nüfusun çoğunluğu geçimini bu yoldan sağladığı için ilçede diğer sektörler pek gelişmemiştir. (Bkz. Tablo 36)

Tablo 36: Başkale ve Van'da Alanlara Göre İstihdam Oranları¹⁵

	Sanayi	Hizmet	Tarım
Başkale	4,9	11,4	83,8
VAN	21,4	40,3	38,5

İlçede 10 ve üzeri işçi çalıştıran 10 adet işyeri bulunmakta ve bunlar toplamda 221 kişi istihdam etmektedir. 1-9 arası işçi çalıştıran işyeri sayısı ise 15 olup toplamda 40 kişi istihdam etmektedir. Buradan yola çıkarak ilçedeki KOBİ varlığının küçüklüğü anlaşılabılır.

İl geneli 1-9 işçi çalıştıran iş yeri sayısı ise 685 ve bunların istihdam ettiği işçi sayısı 1912'dir. Büyük ölçekli denilebilecek 10 ve üzeri işçi çalıştıran işyeri sayısı ise 275 ve bunların istihdam ettiği kişi sayısı ise 7919'dur. (Bkz. Tablo 37)

Tablo 37: Bölgede İşyeri ve İstihdam Verileri, 2015

		Başkale	Van	TRB2
1-9 İşçi Çalıştıran İşyeri	İşyeri Sayısı	15	685	X
	İstihdam	40	1912	X
10 ve Üzeri İşçi Çalıştıran İşyeri	İşyeri Sayısı	10	275	X
	İstihdam	221	7919	X
Toplam	İşyeri Sayısı	25	960	X
	İstihdam	261	9831	X

Kaynak: Çalışma ve İş Kurumu Müdürlükleri

3.2.1.2. Sosyal Güvenlik

Tablo-38: Bölgede Sosyal Güvenlik İstatistikleri, 2015

	SGK Kapsamında Aktif Çalışan Sayısı	Toplam Sosyal Güvenlik Kapsamı (Yeşil Kartlılar Hariç)	2022 Sayılı Kanun ¹⁶ Kapsamında Olanlar	Yeşil Kart Sahipleri	1+ İşçi Çalıştıran İşyeri Sayısı
Başkale					
Van					
TRB2					

¹⁵ AVA, Syf 150

3.3. Madencilik

3.3.1. Yeraltı zenginlikleri

Yer altı kaynakları, gerek madencilik sektörünü doğrudan ilgilendirmesi gerekse de diğer endüstrilerin hammaddesi olması nedeniyle ekonominin önde gelen sektörleri arasında yer almaktadır. Ayrıca madencilik sektörü emek yoğun bir sektör olarak istihdama en çok katkı sağlayan sektörler arasında bulunmaktadır.

Van ilinin içinde bulunduğu Van Gölü havzasında ilk madencilik faaliyetleri M.Ö. beşinci bin yıla kadar uzanmaktadır. Nemrut ve Süphan Dağı'ndan elde edilen ham obsidiyenler burada işlenip, Mezopotamya'ya ihraç edilmekteydi. Van ili jeolojik yapısı dolayısıyla hem metalik maden hem de endüstriyel mineral ve kayalar açısından oldukça zengin bir bölgedir.

Van ilinde **kömür** yatakları, Erciş-Zilan, Gürpınar-Şahmanis, Hoşap-Başkale yörelerine dağılmış bulunmaktadır. Bu yataklar; Zilan'da 1.271.000 ton görünür, Başkale ilçesine bağlı Şahmanis'te 1.032.000 ton muhtemel, Hoşap'ta 1.200.000 ton görünür kömür rezervine sahiptir. Şahmanis sahanın önemli bir kısmı işletilmiştir.¹⁷

Ticari anlamdaki **mermer** sahaları arasında Başkale ilçesi potansiyel saha olarak görülmektedir.

Van ili sınırları içerisinde Başkale, Edremit ve Çataкта **traverten** ocakları; Van merkez-Sihke Gölü civarında ise kireçtaşıdan işletilen mermer ocağı bulunmaktadır. Başkale-Saçan ve Başkale-Çamlık Köyleri civarında traverten işletmeleri yapılmaktadır.

Travertenler sarı-krem-beyazımsı, yer yer oniks içerikli olup daha çok Başkale civarında mostra verirler. Genç tektonizmanın etkin olduğu hatlar boyunca güncel oluşumlu travertenler oluşmuştur.

Van ili ve yakın çevresinde yapılan çalışmalarda %16.05 S (**kükürt**) içerikli bir tenör birkaç oluşum bulunmuştur. Bu zuhurlar Başkale ilçesi, Bordere, Poyraz ve Belliyurt Köylerindedir.

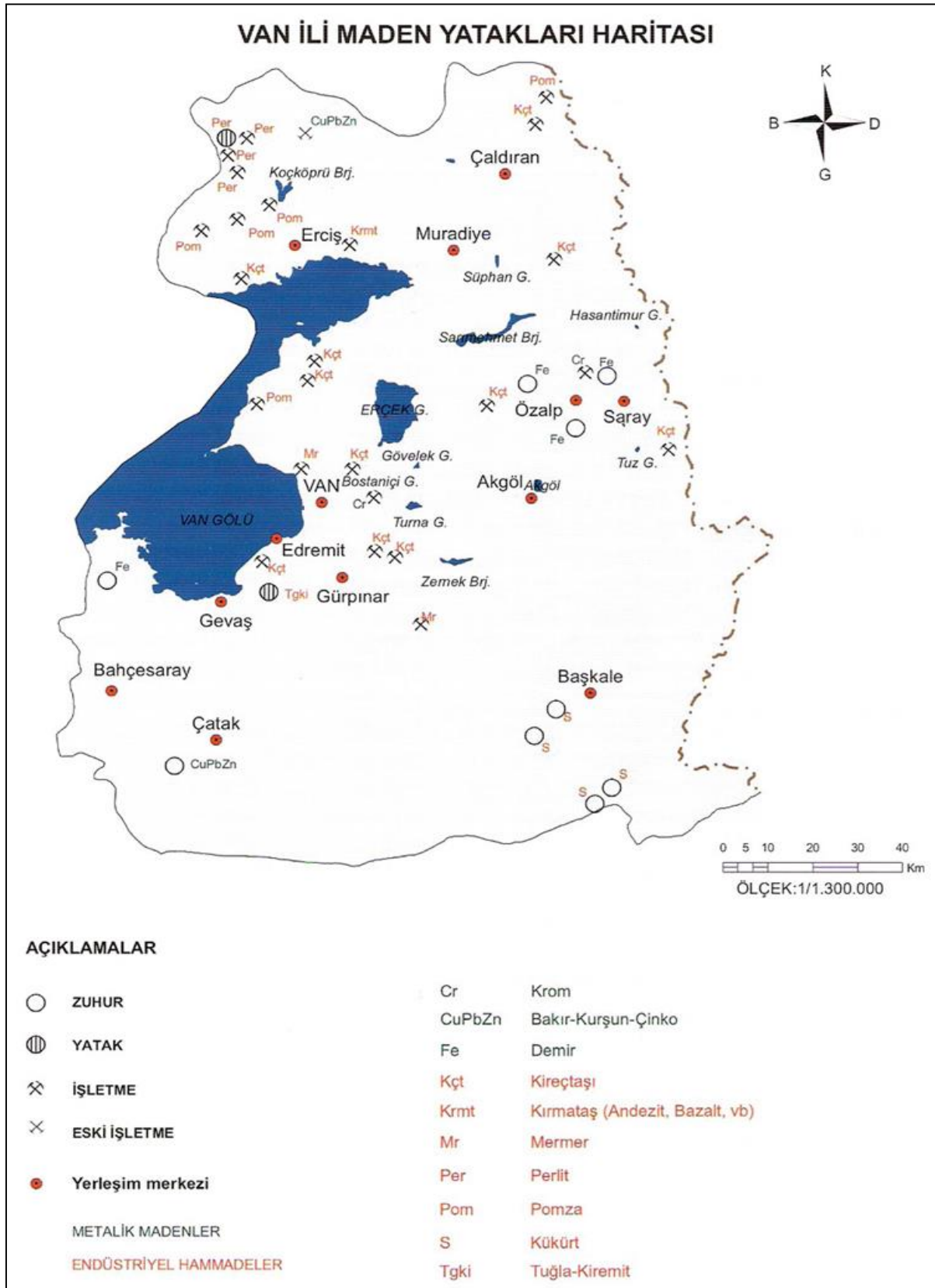
Bölgede çıkan madenler incelendiğinde Başkale'de 30.000 tonluk **kaolen** rezervi bulunduğu, ayrıca İlçede mermer rezervi bulunmakla beraber miktarı ile ilgili veri bulunmamaktadır (Bkz. Tablo 39).

Tablo 39: Başkale'de Maden Varlığı

Maden	Maden Varlığının Olduğu Bölge
Kömür	Şahmanis (Tınazlı) Köyü
Mermer	Başkale
Kükürt	Bordere, Poyraz, Belliyurt Köyleri
Kaolen	Başkale
Traverten	Çamlık, Dereiçi, Saçan Köyü

¹⁷ AVA, Sayfa 75

Harita 14: Van İli Maden Kaynakları

Kaynak: MTA

3.4. Kültür ve Turizm

3.4.1. Kültür

İlçede 5000 kitaba sahip 200 koltuklu bir kütüphane bulunmaktadır. Kütüphaneden yararlanma sayısı ortalama olarak 1500'dür. İlçede müze, tiyatro salonu ve sinema bulunmamaktadır.

Tablo 40: Bölgede Kültürel Göstergeler, 2016

	Tiyatro Salonu Sayısı	Koltuk Sayısı	Kütüphane Salonu Sayısı	Kitap Sayısı	Yararlanma Sayısı
Başkale	1	200	1	5000	1500

Kaynak: İlçe Kütüphane Müdürlüğü, 2016

3.4.1.2 Koruma Ve Sit Alanları

Başkale ilçe merkezine 33 kilometre mesafede bulunan Yavuzlar köyünde 1. derece doğal sit olan **Yavuzlar Köyü Peri Bacaları** bulunmaktadır. Bir bölümü İran'da bulunan Yiğit Dağı'nın püskürttüğü volkanların yağmur sularının ve rüzgarın aşındırması sonucu oluşmuş olan peribacaları, 20 kilometrelik bir alana yayılmıştır. Yavuzlar köyünde 17 bin peribacası, 35 mağara, 12 oyma kaya evi bulunmaktadır.

Yöre halkı tarafından "Vanadokya" olarak adlandırılan ve her yıl özellikle yaz mevsiminde çok sayıda yerli ve yabancı turisti ağırlayan peri bacaları, son yıllarda yağışların etkisiyle ortaya çıkan, metrelerce uzunluktaki çok sayıda tünel ve mağarayla da dikkatleri çekiyor.¹⁸

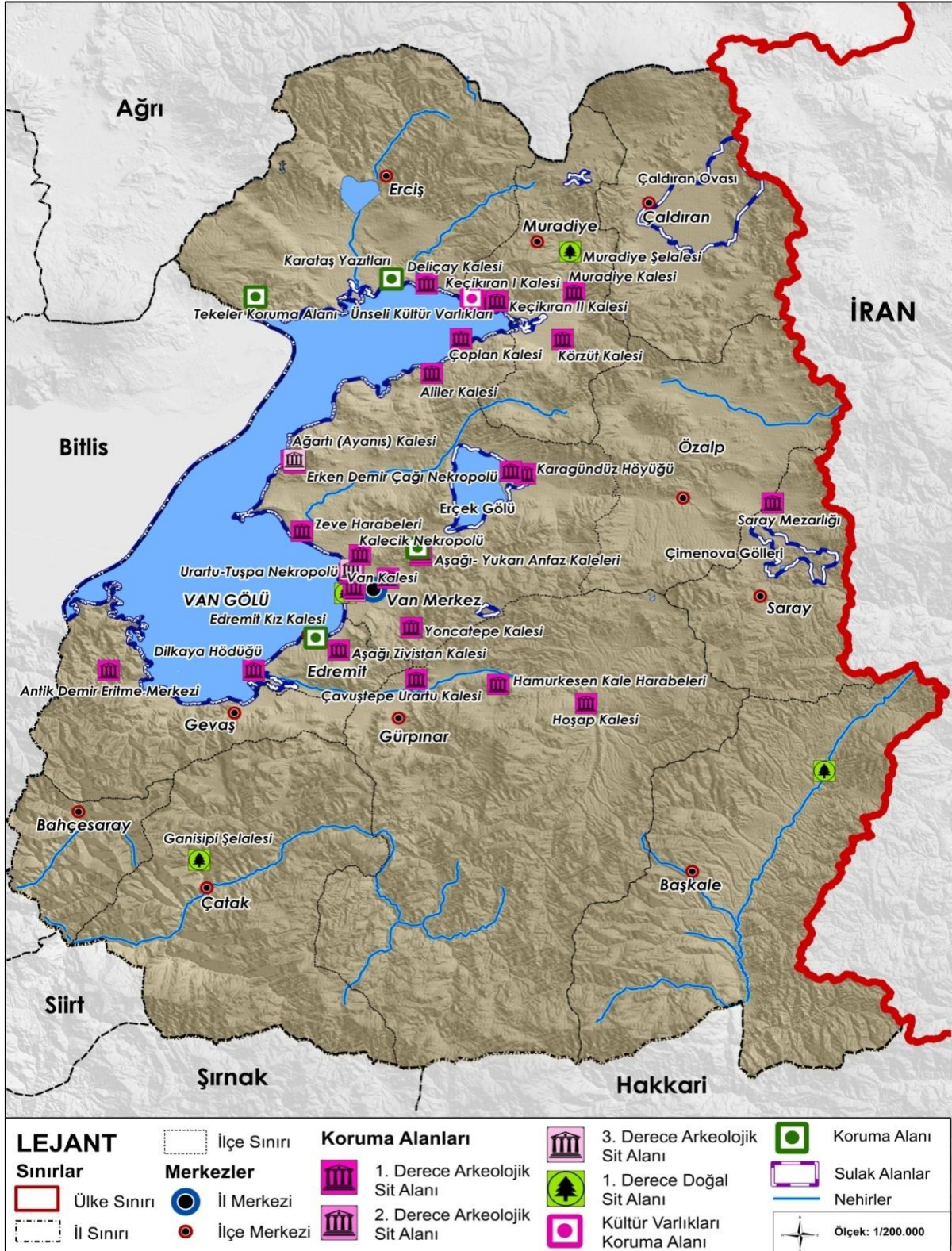
Tablo 41: İlçede Bulunan Sit Alanları ve Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıkları

Adı	Tipi
Doğal Oluşumlar (Yavuzlar Köyü)	1. Derece Doğal Sit

Kaynak: AVA raporu

¹⁸ Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Harita 15: Van İli Sit Alanları

Kaynak: AVA Raporu

3.4.2. Turizm

Turizm, yerel ve ulusal ekonomilere doğrudan girdi sağlaması, istihdam yaratması, yatırımların artırılması, diğer sektörler üzerindeki pozitif çarpan etkisi ve ülke ekonomilerinde dış cari açıkların giderilmesinde etkin rol oynayan ve pazar payı sürekli artan bir sektördür.

İlçe turizm bakımından zengindir. Türkiye’de 2 farklı yerde bulunan ve dünya harikaları arasına giren Peribacaları ve Travertenler bu küçük ilçede de bulunmaktadır. Duyulmamasının nedeni ise bakımsızlık ve duyarsızlık denilebilir. Bu tür yerleri görebilmek için ayrı ayrı iki farklı yer gezmek yerine Başkale’de birbirine yaklaşık 60 km uzaklıkta bulunan peribacalarını ve travertenleri görmek mümkündür. İlçede geçmişe tanıklık eden tarihi yapılar da bulunmaktadır.¹⁹

Resim 1: Başkale Travertenleri (solda), Yavuzlar Köyü Peribacaları(sağda)

Van-Başkale’nin sınırlarında bulunan Albayrak Köyü’ndeki St Bartholomeus Kilisesi, bölgede ender Hristiyan dini yapılarından biridir.

¹⁹ Başkale Kaymakamlığı, 2013

St. Bartolomeus Kilisesi'nin yapılış tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte; 3. Yüzyılda yapıldığına dair görüşler bulunmaktadır. Şehrin göz dolduran yapıları arasında olup; turizme kazandırılması amaçlanarak restorasyon çalışmaları yapılmaya başlanmıştır. Kilisenin duvarlarındaki süslemeleri orijinalliğini günümüze kadar korumuştur. (Bkz. Resim 2)

Resim 2: St. Bartholomeus Kilisesi, Başkale

İlçenin Örenkale Köyü'nde, Hüsrev Paşa tarafından yaptırılmış Pizan kalesi ve bu kalenin doğusunda eğimli arazi üzerinde 1653 yılında yapılmış Hüsrev Paşa Medresesi bulunmaktadır (Bkz. Resim 3). Güneybatıdaki sol kanadın sonradan eklendiği ve Hüsrev Paşa'nın oğlu Süleyman Paşa'nın eseri olduğu düşünülmektedir.

Pizan köyünün güneyinde, kalenin güneybatısındaki yamaçta yer alan türbenin Hüsrev Paşa adına yapıldığı kabul edilmektedir. İçindeki altı mezardan 1663 tarihli olanı Hüsrev Paşa'ya, diğerleri oğlu Süleyman Paşa'ya, amcası ve akrabalarına aittir.²⁰

Resim 3: Hüsrev Paşa Medresesi

İlçede bir adet 3 yıldızlı otel bulunmaktadır. 25 odalı otelin yatak sayısı 50'dir. İlçede ayrıca 150 yataklı bir pansiyon ve 400 yataklı bir devlet yurdu mevcuttur. (Bkz. Tablo 42)

Tablo 42: Başkale'de Konaklama Kapasitesi, 2015

	İşletme Belgesi Türü	Oda Sayısı	Yatak Sayısı	Yıldız Kategorisi
Hotel	Otel	25	50	3
Pansiyon		20	150	
Yurt (Devlet)		80	400	

²⁰ Başkale Belediyesi

4. Altyapı ve Ulaşım

4.1. Altyapı

4.1.1 İçme Suyu

İlçenin tamamına yakınında şebeke suyu mevcuttur. Sadece 4 mezrada şebekesiz içme suyu kullanılmaktadır.

İl ve ilçe belediyelerinin çalışmaları sonucunda ilçe merkezine 10 kilometre uzaklıkta bulunan İspiriz Dağları yamaçlarındaki Nedirok yaylasından ilçeye içme suyu getirilmiş olup ilçenin su ihtiyacı buradan sağlanmaktadır. Bu suyun kapasitesi yıllık 1.292.976 m³ olup kalite olarak 1. sınıf su kalitesindedir.²¹

Tablo 43: Van İli, İlçelere Göre Köylerin İçme Suları Durumu

	Şebekeli İçme Suyu			Şebekesiz İçme Suyu		
	Faydalanan Köy	Faydalanan Mezra	Toplam Şebekeli Ünite	Faydalanan Köy	Faydalanan Mezra	Toplam Şebekesiz Ünite
Başkale	61	60	121	0	4	4
VAN	574	408	982	2	24	26

Kaynak: Van İl Özel İdaresi, İçme Suları Şebekeli ve Şebekesiz Durum Cetveli, 2014

İlçede baraj veya gölet bulunmamaktadır. (Bkz. Tablo 44)

Tablo 44: Van İli İlçelere Göre Köylerin İçme Suları Durumu

	Yapımı Tamamlanmış Baraj Sayısı (Sulama)	Baraj Depolama Hacmi (hm ³)	Baraj Sulama Alanı (ha)	Yapımı Tamamlanmış Gölet Sayısı	Gölet Sulama Alanı (ha)
Başkale	-	-	-	-	-
Van	5	4.948	55.869	6	1952

Kaynak: Devlet Su İşleri Müdürlüğü

4.1.2. Atık Su ve Kanalizasyon

Van İlının yaklaşık 600.000 metreye varan kanalizasyon şebekesi çeşitli bölgelerde birleşen atık suların kolektör hatları yardımıyla arıtma tesisine taşınmasını sağlamaktadır. Buna ilişkin hali hazırda yapımı devam eden kanalizasyon şebeke ve kolektör hatları mevcuttur. Sistem tarafından taşınan atık sular kapasitesi 1.200 lt/sn olan ve üç (3) üniteden oluşan arıtma tesisinde toplanmaktadır. Aktif çamur sistemi ile çalışan mekanik ve biyolojik arıtım ünitelerinde arıtma tesisinde arıtılan sular göle deşarj edilmektedir. Arıtım sonucu oluşan atıkların bir kısmı çöp alanına taşınırken, atık çamur ise kurutma

²¹ Van İli ÇED Raporu, 2013

yataklarına depolanmaktadır. Depolanan atık çamurun bertaraf edilmesi ile ilgili araştırma çalışmaları devam etmektedir.

İlçede 48 km'lik kanalizasyon hattı hizmet vermektedir. Fakat 5 km'lik daha kanalizasyon hattına ihtiyaç bulunmaktadır.

Ayrıca ilçede atık su arıtma sistemi bulunmaktadır. (Bkz. Tablo 45)

Tablo 45: Kentsel Kanalizasyon Altyapısı Envanteri

İLÇE	MERKEZ NÜFUS	MEVCUT KNZ. HATTI TOPLAMI (km)	ATIKSU ARITMA TESİSİ	ARITMA TÜRÜ	ATIKSU ARITMA TESİSİ DURUMU	İHTİYAÇ DUYULAN KNZ. HATTI TOPLAMI (km)
BAHÇESARAY	8.408	27	YOK		PROJE İHALESİ YAPILDI	2
BAŞKALE	13.500	48	VAR	İLERİ BİYOLÖJİK	İŞLETMEDE	5
ÇALDIRAN	1.100	48	YOK		PROJE İHALESİ YAPILDI	5
ÇATAK	10.000	36	YOK		PROJE İHALESİ YAPILDI	2
EDREMİT	90.000	310	VAR	İLERİ BİYOLÖJİK	İŞLETMEDE	70
ERCİŞ MERKEZ)	110.000	350	YOK		İNŞAATI DEVAM DİYOR	5
ERCİŞ ÇELEBİBAĞ	14.982	30	VAR	İLERİ BİYOLÖJİK	İŞLETMEDE	
GEVAŞ	10.500	35	VAR	İLERİ BİYOLÖJİK	İŞLETMEYE ALINACAK	2
GÜRPINAR	15.000	30	YOK		PROJE İHALESİ YAPILDI	5
İPEKYOLU	240.000	500	VAR	BİYOLÖJİK	TUŞBA AAT KULLANILMAKTA	10
MURADIYE	15.000	55	VAR	STABİLİZASYON HAVUZU	PROJE İHALESİ YAPILDI (İLERİ BİYOLİK SİSTEME DÖNÜŞTÜRÜLECEK)	10
ÖZALP	15.000	60	YOK		İNŞAATI DEVAM DİYOR	2
SARAY	10.000	32	YOK		PROJE İHALESİ YAPILDI	2
TUŞBA	110.000	400	VAR	BİYOLÖJİK	İŞLETMEDE	10

Kaynak: VASKİ, 2015

4.1.3. Katı Atık

Van ilinde kişi başına düşen atık miktarı 1,1 kg/kişi-gün olarak belirlenirken, Van ilinin tüm ilçelerinde katı atıklar düzensiz olarak depolanmaktadır.

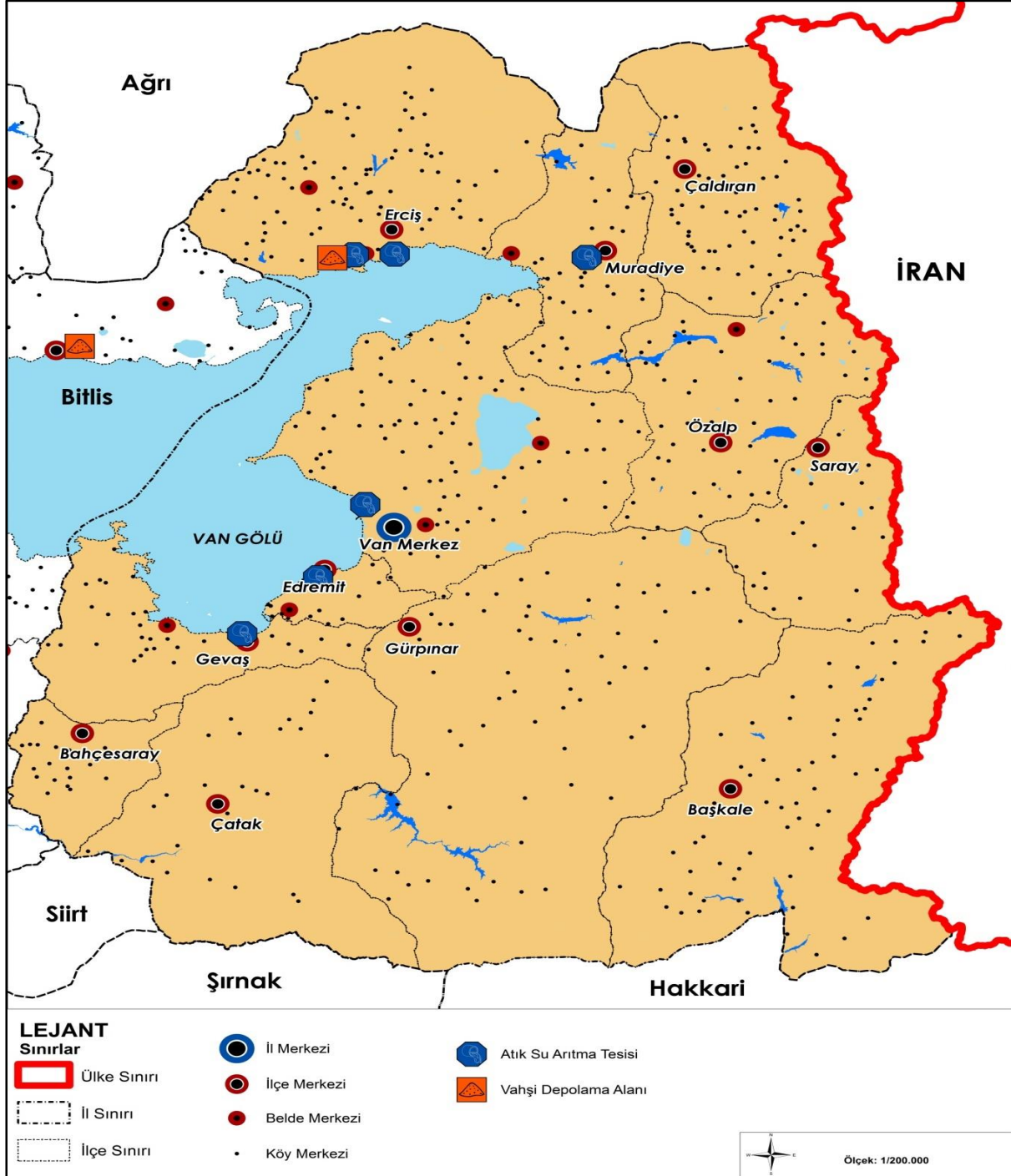
Başkale Belediyesi'nin ilçeye bağlı Samandöken mevkiinde 10.000 metrekarelik vahşi depolama alanı bulunmaktadır. Ancak bu depolama alanları, Van Büyükşehir Belediyesi'ne ait depolama alanına göre düşük kapasiteli kalmaktadır.

Tablo 46: Van İli Vahşi Depolama Alanları

Belediye	Mevki	Alan
Van Belediyesi	Özalp yolu 7.km.	250.000 m ²
Başkale Belediyesi	Samandöken	10.000 m ²

Kaynak: Van İli Çevre Durum Raporu, 2011.

Harita 16: Depolama Alanları ve Atık Su Tesisleri

Kaynak: AVA Raporu

4.2. İlçede Ulaşım

Van ilindeki bütün ilçelere ulaşan telefon hatları mevcut olup, Van İl Telekom Müdürlüğü 2006 verilerine göre ildeki hat uzunluğu toplam 6.354.843 metredir. Bu hatların % 73'ü havai hat olup, %27'si yer altından geçmektedir. 2013 yılı verilerine göre ise Van ilinde 34.000'in üstünde ev ve işyeri telefon abonesi ile 23.000 internet abonesi bulunmakta, 50.000 hane de fiber optik altyapısı kapsamında yer almaktadır.

Başkale ilçesinde telefon ve internet hattı bulunmaktadır.

4.2.1. Karayolları

TRB2 Bölgesi içinde bulunan Van ili, bölgenin genel özelliklerini yansıtan bir coğrafyaya sahip olup yüksek eğim ve rakımlara yerleşmiş yerleşimlerden oluşmaktadır. Bu nedenle bölgenin karayolu ulaşımı diğer ulaşım türlerinde olduğu gibi coğrafi kısıtlayıcılar nedeni ile oldukça zorlayıcı bir ağ yapısı ile gelişmiştir.

Başkale, Van'a 117 km uzaklıkta bulunmaktadır ve ilçeden Van'a minibüs ve belediye otobüsleri ile sefer düzenlenmektedir. İlçeye sabah 6.30'dan saat 21.00'a kadar her yarım saatte bir belediye otobüsü hareket etmektedir. Hakkâri Karayolu (D950) de Gürpınar sınırlarından geçmekte olup İran'a sefer yapan otobüslerin çoğu da Başkale ilçesinin sınırlarından geçmektedir.

Van'a 24 km uzaklıkta olan Gürpınar ilçesi konumuna bakıldığında, İran sınırına 120 km, Ağrı'ya 342 km, Hakkâri'ye 89km ve Bitlis'e 258 km'dir.

Tablo 47: Başkale İlçe Merkezinden Bazı İllere Karayolu Uzaklıkları

İl Merkezi	Uzaklık (Km)
İstanbul	1718 Km
Ankara	1317 Km
İzmir	1853 Km
Bitlis	258 Km
Hakkâri	89 Km
Muş	308 Km
Ağrı	342 Km
Siirt	347 Km

Kaynak: KGM

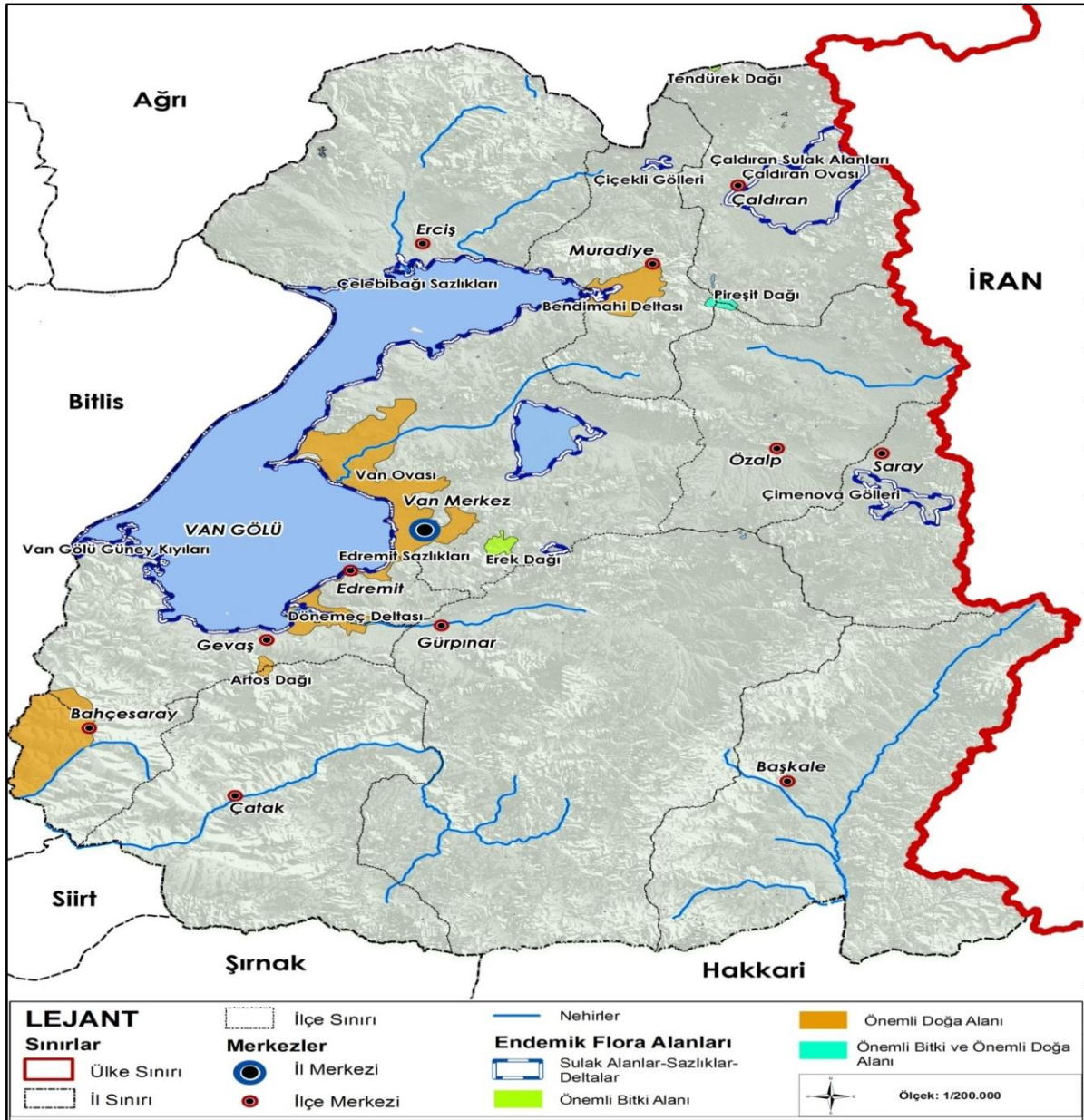
5. Çevre ve Enerji

5.1. Çevre

5.1.1. Endemik Flora

Ekolojik şartlar göz önüne alındığında Van ilinin güney kesimleri dışında kalan yörelerde, geçmişteki doğal bitki örtüsünün ağaçlı step olduğu söylenebilir. Step içindeki başlıca türler, çeşitli meşe türleri ve bodur ardıçlardır. Bu ormanlarda meşe ve ardıç türlerinin yanı sıra Kavak, Çınar, Dişbudak ve Karaağaç gibi ağaç ve çalı türleri de bulunmaktadır.

Harita 17: Van İli Endemik Flora Alanları

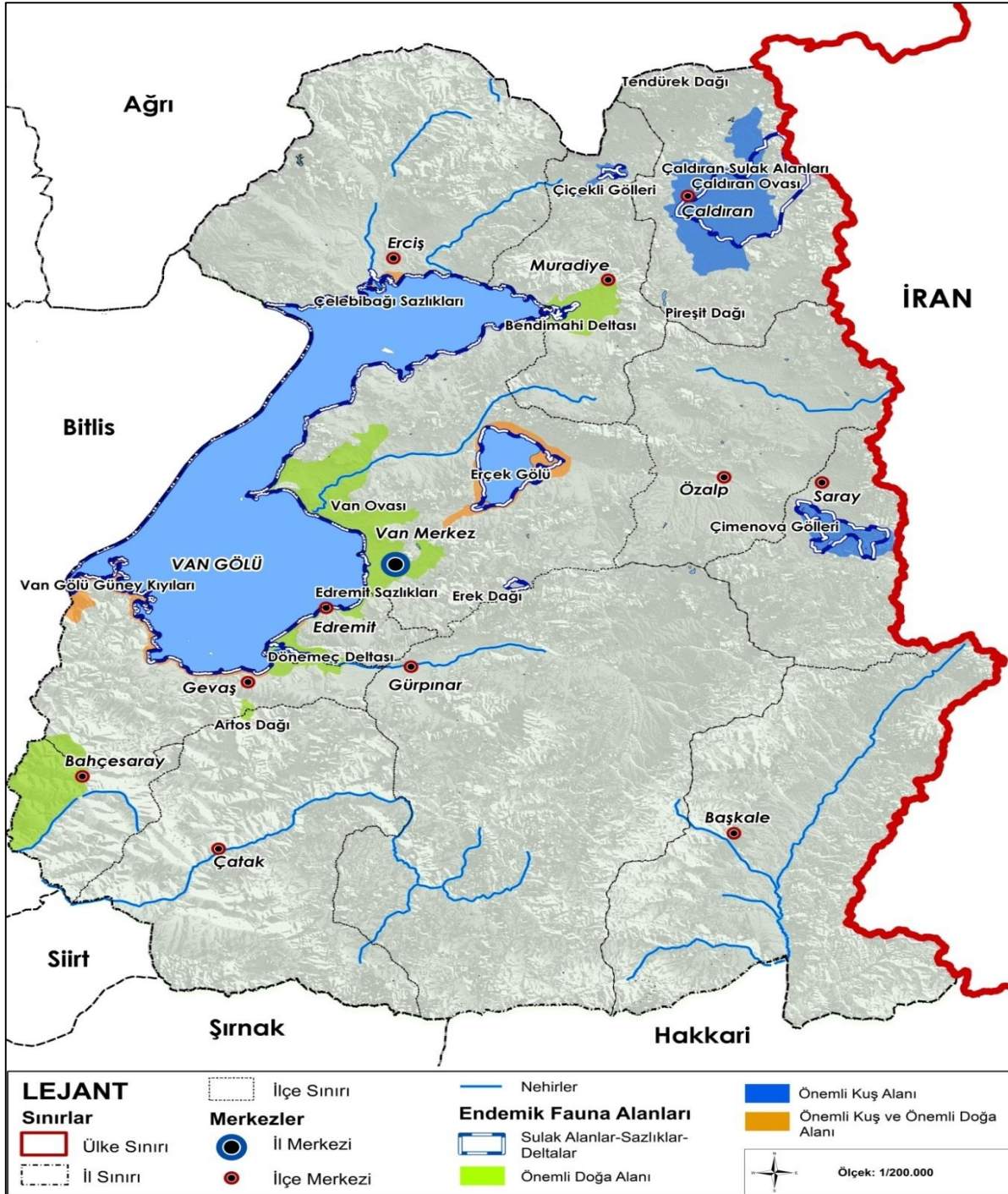

Kaynak: AVA Raporu

5.1.2. Endemik Fauna

Van ili genelinde fauna açısından birçok önemli tür ve alan bulunmaktadır. Öncelikli olarak bölgede yaşayan türler incelendiğinde, Van ili sınırları içinde bulunan göl ve akarsularda inci kefali ve sazan balıklarının yaşadığı tespit edilmiştir. Ayrıca ilde yaşadığı tespit edilen çok sayıda kuş türü bulunmaktadır.²²

Harita 18: Van İli Endemik Fauna Alanları

Kaynak: AVA Raporu

²² Muş Bitlis Van Çevre Düzeni Planı, 2009

Karadeniz köstebeği, Acem köstebeği, Anadolu yer sincabı, sivri burunlu bataklık faresi gibi çok sayıda küçük memeli türünün de Van ili sınırları içerisinde bulunduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında bir sürüngen türü olan Bendimahı kertenkelesi ve bir yılan türü olan Eirenis thospitis'in de il sınırları içerisinde bulunmaktadır. Ayrıca, Van Gölü civarında bir kısmının neslinin tehlike altında olduğu çok sayıda kelebek türü yer almaktadır. Bu türlerin dışında il genelinde rastlanabilen bir diğer endemik tür ise son yıllarda gerek dünyada gerekse Türkiye'de büyük ilgi gören evcil kedilerden biri olan Van kedisidir. Avcılık özelliği ile öne çıkan Van kedisi de nesli tükenmekte olan ve hızla melezleşen türlerdendir.²³

5.1.3 Yüzey ve Yer Altı Su Kaynakları

Van ili, yüzey ve yer altı su kaynakları bakımından oldukça zengin bir kenttir. İlçenin en önemli yeraltı su kaynağı ilçe merkezine 10 kilometre uzaklıkta bulunan İspiriz Dağları yamaçlarındaki Nedirok Yaylası'nda bulunmaktadır. Bu kaynak aynı zamanda ilçenin içme suyu ihtiyacını da karşılamaktadır. Kaynağın yıllık kapasitesi 1.292.976 m³ olup kalite olarak 1. sınıf su kalitesindedir.²⁴

5.2. Enerji

5.2.1. Elektrik

Van ilinde bütün yerleşim merkezlerinin elektrik altyapısı bulunmaktadır Van'ın elektrik santrali kurulu gücü 67 MW'dır. İlde toplam 9 adet elektrik enerji santrali bulunmaktadır.

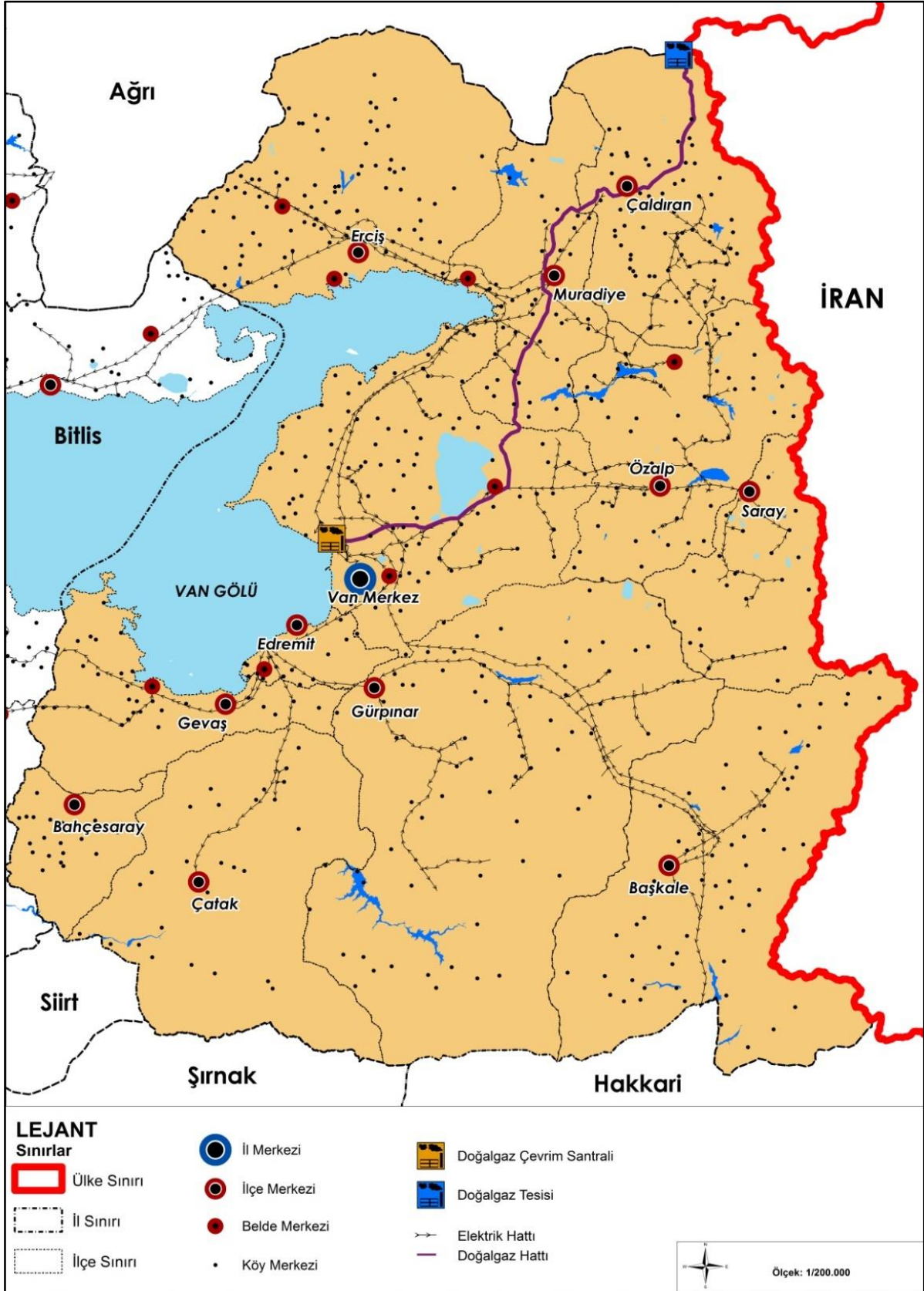
İlçede iletim hattı 154 KV'lıktır. Kapasitesi 16 MVA'dır. Engil TM ve Bağışlı TM'den beslenebilmektedir.²⁵

²³ AVA Raporu, Sayfa 56

²⁴ Van İli ÇED Raporu, 2013

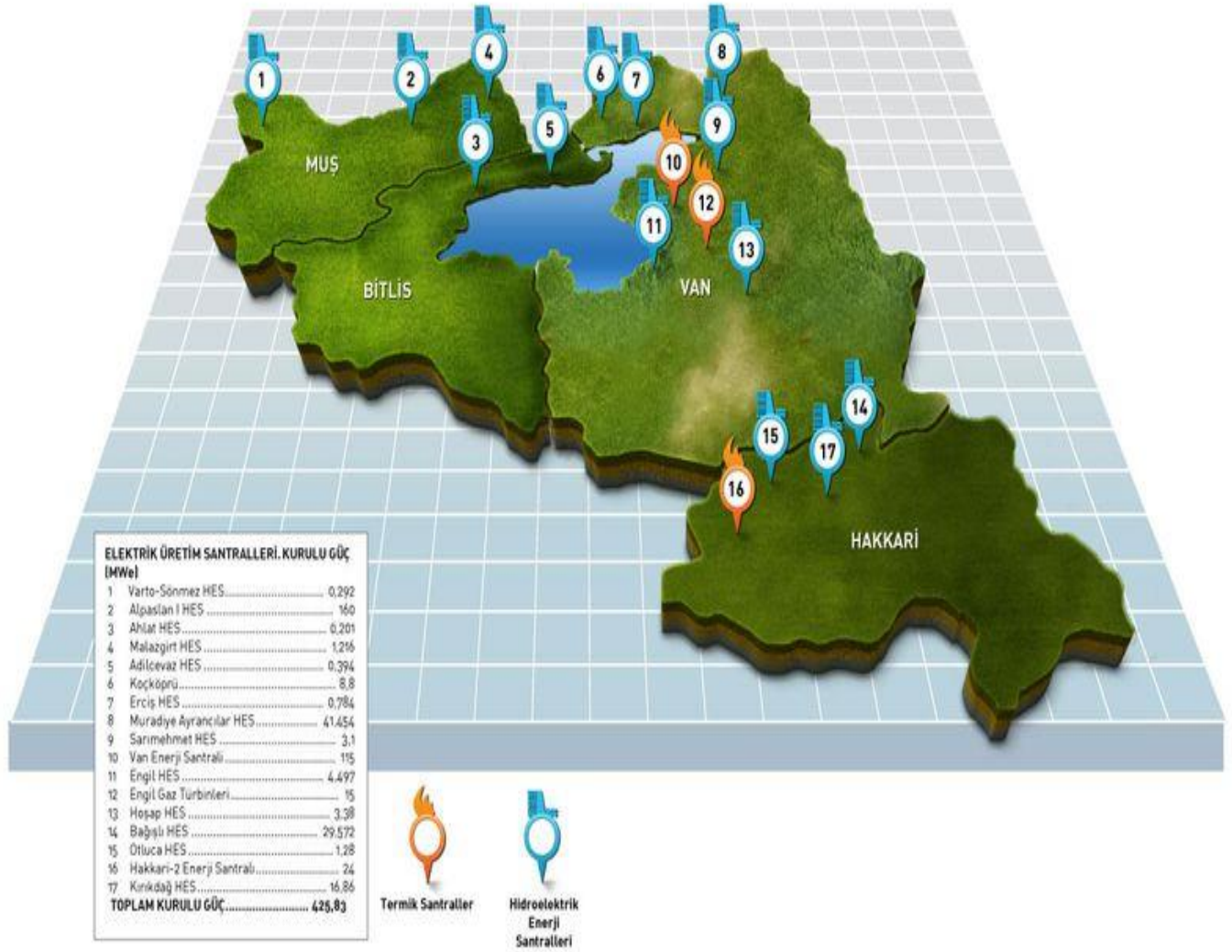
²⁵ Van İli Çevre Durum Raporu, 2011

Harita 19: Van İli Enerji Altyapısı

Kaynak: AVA Raporu

Harita 20: TRB2 Bölgesi Elektrik Üretim Santralleri

Kaynak: Madencilik ve Enerji MDA

5.2.2. Yenilenebilir Enerji

5.2.2.1 Jeotermal

Van Gölü çevresi kaplıca kaynaklarının oluşumuna etken faktörler açısından Van-Tatvan fay hattının kuzey ve güney bölümleri iki ayrı özellik göstermektedir. Fay hattının kuzeyinde kalan bölgelerde yakın zamandaki volkanik faaliyetlerin yoğun olmasına bağlı olarak çok sayıda sıcak su kaynağı bulunmaktadır. Fay hattının güneyi ise genel olarak yaşlı jeolojik oluşumlara sahip olmakla birlikte sıcak su kaynağı bakımından fazla zengin değildir. Bunun yanında Van ilinin hemen hemen her bölgesinde maden suları ve kaplıcalar yer alırken, bu kaynakların birçoğunda tesis yer almamaktadır. Ayrıca ulaşım imkânı olmadığından bahsi geçen bu kaynaklar sadece bölge halkı tarafından kullanılmaktadır.

Başkale ilçesinde bulunan Hozî Maden Suyu'nun sıcaklığı 13,5°C, debisi de 0,09 lt/sn. civarındadır. Yine ilçede bulunan **Kanlıbudak Maden Suyu'nun sıcaklığı ise 14°C** olup, saniyede 0,5lt kaynamaktadır. İlçede bulunan **Zereni Kaplıcası'nın** suyu 55°C olup saniyede 1 litre kaynamaktadır.²⁶

Harita 21: TRB2 Bölgesindeki Jeotermal Kaynaklar

Kaynak: Madencilik ve Enerji MDA

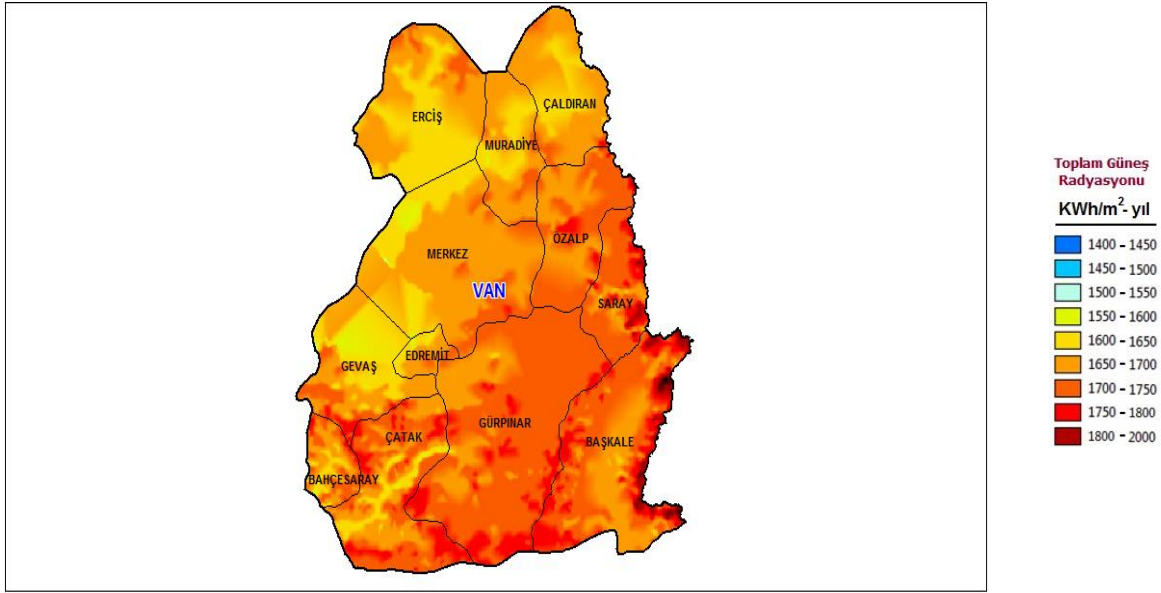
5.2.2.2. Güneş

TRB2 Bölgesi güneş enerjisinden elektrik üretme potansiyeli yüksek olan bir bölgedir. Aşağıdaki tabloda Türkiye ve TRB2 Bölgesi'nde bulunan iller için günlük ve yıllık olmak üzere ortalama güneşlenme süreleri ve radyasyon değerleri verilmiştir. Tablodan da görüldüğü üzere TRB2 Bölgesi'nde bulunan dört ilin de günlük ortalama radyasyon değerleri Türkiye ortalamasının üzerindedir. Hakkâri, Türkiye'nin en yüksek güneşlenme süresine sahip olan ilidir. Van ili ise Karaman ve Antalya illerinden sonra en yüksek radyasyon değerine ve Hakkâri ilinden sonra en yüksek güneşlenme süresine sahip ilidir.

²⁶ AVA, Sayfa 69

68

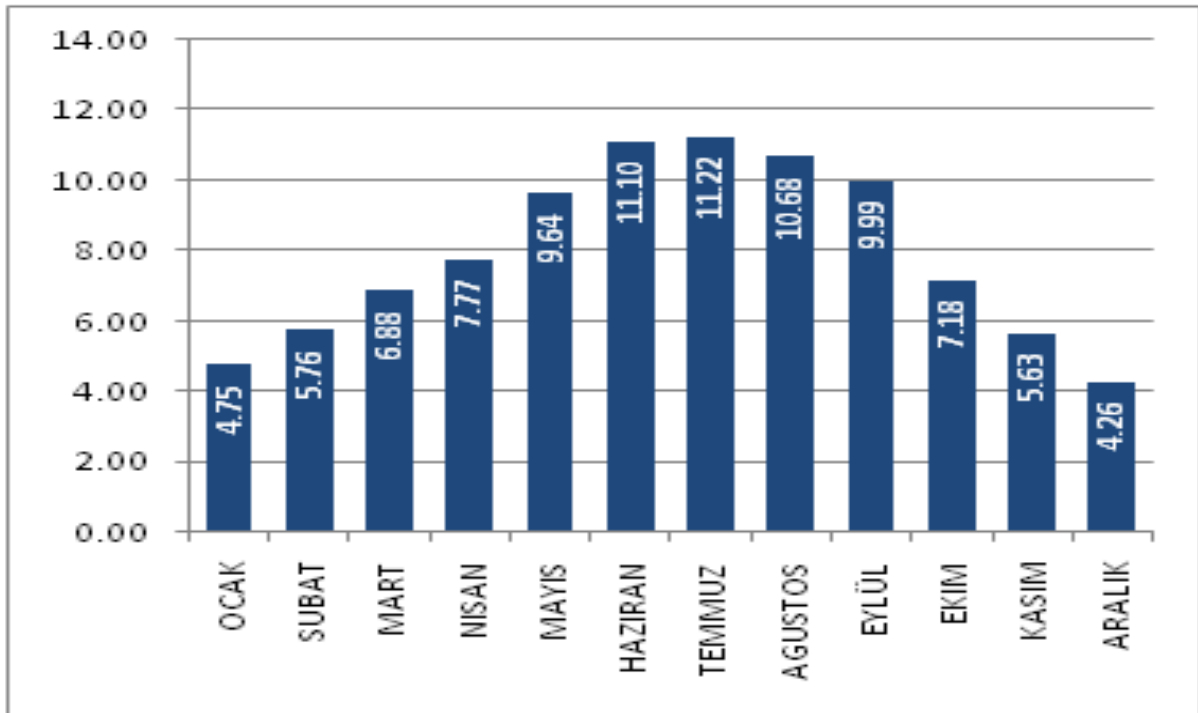
Harita 23: Van'da Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

İlçede en yüksek güneşlenme süresi temmuz ayında olup, güneşlenme süresi ortalama olarak 11,22 saattir. Haziran ayında Türkiye'nin ortalama güneşlenme süresi 10.81, temmuz ayında ise 11,31'dir. (Bkz. Grafik 10)

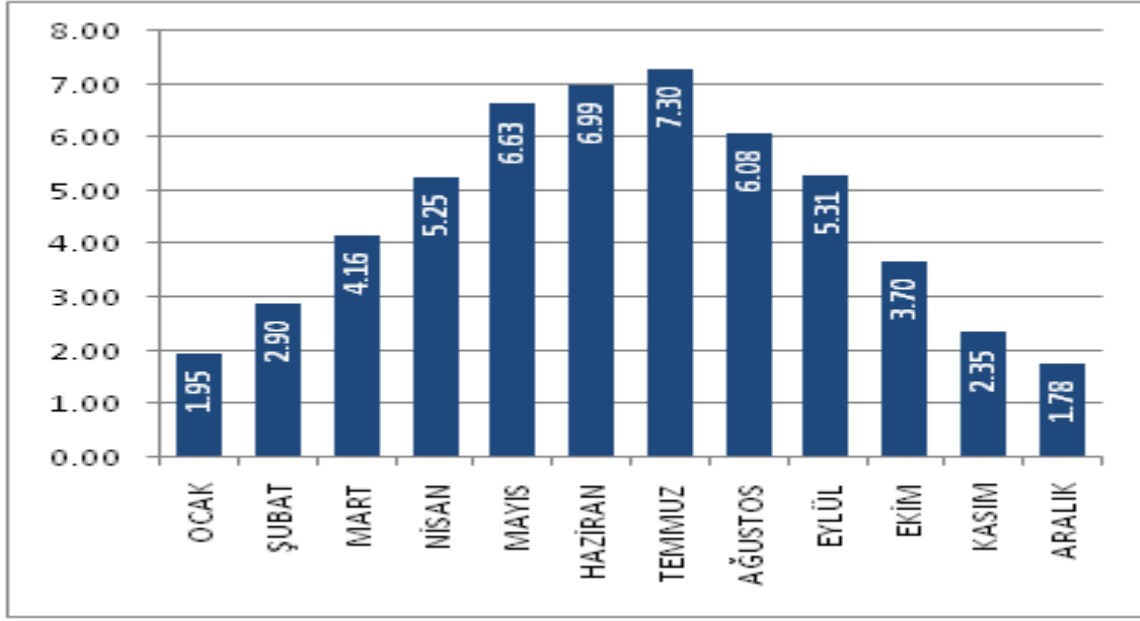
Grafik 10: Başkale İlçesi Aylara Göre, Günlük Ortalama Güneşlenme Süreleri (Saat)

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

Global radyasyon değeri bir kaynaktan çevreye ne kadar enerji verildiğini ifade etmektedir. Gürpınar ilçesinin global radyasyon değerleri incelendiğinde Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. (Bkz. Grafik 11)

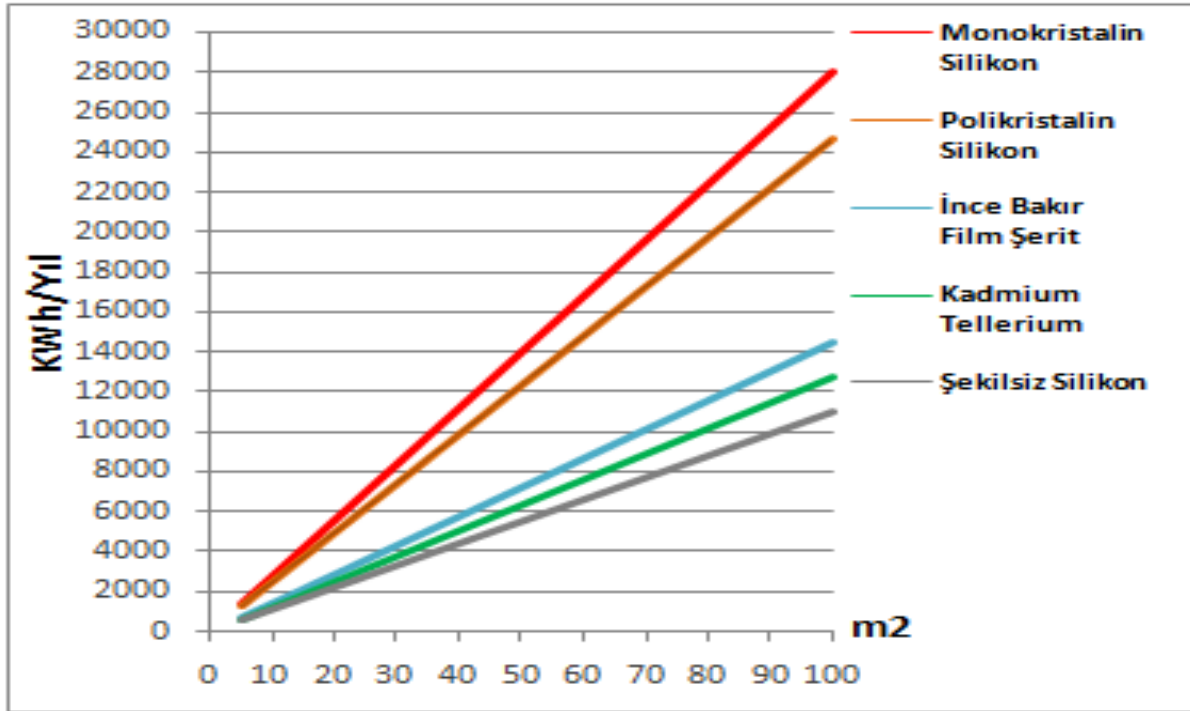
Grafik 11: Başkale İlçesi Global Radyasyon Değerleri (kWh/m²-gün)

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

İlçede en yüksek verim monokristalin tipi photovoltaic kullanıldığında elde edilmektedir.

Grafik 12: Başkale İlçesinde PV Tipi –Alan-Üretilebilecek Enerji

Kaynak: Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü

6. Sonuç ve Değerlendirme

Tarım ve hayvancılık Başkale ilçesinde ön planda olan alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İlçe özellikle büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık alanlarında önemli bir potansiyele sahiptir. İlçe tahıl ve nohut benzeri baklagillerin ekimi için uygun bir yapıya sahiptir.

İlçede yapılan tarımın istenilen düzeyde verimi veremediğini görmekteyiz. Bundan dolayı ilçede çiftçilere yönelik gerekli eğitim ve desteklerin verilmesi verimin artması için büyük önem arz etmektedir. Yine ekildiğinde ilçenin ekonomisine ciddi katkı sağlama potansiyeline sahip patates, nohut gibi tarım ürünlerinin çiftçilere anlatılması ve bunların ekiminin özendirilmesi gerekmektedir.

İlçe diğer bir geçim kaynağı olan hayvancılıkta da eğitimin verilmesi ve hayvancılık yapan kesimin özellikle zararlı böceklerle karşı bilgilendirilmesi faydalı olacaktır.

Ayrıca yapılan çalışmalardan yola çıkarak ilçede yapılan arıcılık neticesinde yüksek verim ile bal elde edilmiştir. Van ilinin en yüksek bal verimi Başkale ilçesindeyken ne yazık ki üretim istenilen seviyede değildir.

İlçede jeotermal kaynaklar bulunmakta fakat özellikle yol ve tesis olmaması kaynaklı genelde ilçe halkı faydalanmaktadır. Bu kaynaklara ulaşımın sağlanması ve gerekli tesislerin kurulması ilçenin turizm potansiyelini ortaya çıkaracaktır.

Yine ilçenin sahip olduğu Vanadokya ve travertenlerin turist çekebilecek potansiyele sahip olduğu fakat gereken rağbeti görmediği ve pek bilinmediği görülmektedir.

İlçenin tarihi ve kültürel yapısı düşünüldüğünde kültür turizmini artıracak adımların atılmasının, ilçeye getirisinin ne kadar büyük olacağını tahmin etmek zor değil. Yukarı Türbe, Kızıl Kilise, Hüsrev Paşa Medresesi, Kalesi ve Türbesi, Kelekom Köprüsü benzeri alanların iyi değerlendirilmesi gerekmektedir.

İlçenin uzun vadede kalkınmasın önünü açmak için ilçede sanayileşmenin bir an önce başlaması ve ivmelenerek devam etmesi gerekmektedir. Özellikle ilçe hayvancılık ile alakalı sanayi kollarının gelişmesi açısından ciddi potansiyele sahiptir.

Ayrıca güneş enerjisi yatırımları için oldukça uygun tarım dışı arazileri bulunmaktadır. Bu bakımdan Başkale ilçesi tarım ve hayvancılığın yanı sıra enerji sektöründe de ön plana çıkmaktadır.

İlçenin bir başka avantajı ise komşu ülke İran'a olan yakınlığıdır. Burası sınır ticareti faaliyetleri için oldukça müsait durumdadır. Bu yüzden ilçede kurulacak sanayi işletmeleri ürettiği malları kolayca İran'a ihraç edebilir.

İlçeye olan ulaşımın iyileştirilmesi için yolun 32 viraj olarak bilinen kısmının tüneller yapılarak 45 dakika süren bu mesafenin 5 dakikaya inmesi hedeflenmektedir. Böylelikle Başkale'yi, dolayısıyla Hakkâri'yi ve İran'ı Van'a bağlayan yolun bu kısmı 22 km'den 3 km'ye indirilmiş olacak.

İlçede sanayinin gelişmesi için, küçük sanayi sitesinin kurulmasının büyük katkısı olacaktır. Ayrıca büyükbaş hayvancılığın bu kadar yoğun yapıldığı ilçenin modern kombine et tesislerinin de kurulması gerekmektedir. Çünkü ancak bu tür ekonomik açılımlarla ilçeden göç engellenebilir.

Başkale İlçemizde patates dışında yem bitkileri ve büyükbaş hayvancılık bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Van ili kent merkezinden başlayan Alternatif Sınır Ticareti Koridoru Başkale-Gelincik Sınır Ticaret Merkezi (STM) bu ilçemizedir.

Van ilinin en dağlık ilçelerinden birisi olan Başkale ilçesi bu açıdan ekolojik ve doğal zenginliklerin çok fazla sayıda olduğu bir bölgedir. Dağ, yayla, vadi, gibi doğal güzelliklerin yanı sıra birçok habitata ve endemik türlere ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca ilçe, spor turizmi faaliyetlerinin de yoğunlaşabileceği bir özellik taşımakta ve özellikle trekking gibi sporlar ile de turizm sektörünü geliştirme potansiyeline sahiptir.

İlçe güneş enerjisi ve güneşlenme süresi noktasında Van'ın en verimli ilçesidir. Bu yüzden ilçe güneş tarlalarının kurulması açısından çok elverişlidir.

Özet olarak ilçe tarım ve hayvancılık, ticaret ve lojistik, yenilenebilir enerji sektörlerinde ön plana çıkmaktadır.

İlçenin 2023 vizyonu ise "Van İli Güneş Enerjisi Yatırımları, Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği, Patates Üretimi Gelişim Koridoru Olmak" şeklinde belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

1. DAKA Alansal Varlık Araştırması, 2014
2. DAKA Küçükbaş Hayvancılık Çalıştay Raporu, 8-9 Haziran 2012
3. DAKA Mevcut Durum Analizi, 2014
4. DAKA Vizyon 2023, 2014
5. DAKA Uluslararası Rekabetçilik Analizi (URA)
6. DAKA Tarım ve Hayvancılık Mevcut Durum Analizi, 2015
7. DAKA Madencilik ve Enerji Mevcut Durum Analizi, 2015
8. DAKA Sanayi Mevcut Durum Analizi, 2015
9. DAKA Turizm Mevcut Durum Analizi, 2015
10. Erol, T., Yaşar, B., 1996. Van İli Elma Bahçelerinde Bulunan Zararlı Türler ve Düşmanları, Türk Entomoloji Derneği Dergisi, Sayı:20(4), s:281-293
11. Güleşçe N., Gürpınar Kasabası'nın Coğrafi Etüdü
12. Muş Bitlis Van Çevre Düzeni Planı, 2009
13. Özdal, N., Ayaz, E., 2005. Van'da Bir Tavuk Otopsisinde Gördüğümüz Helminthler, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi, Sayı:16(2), Van, s:7-10
14. Sen, S. M., 1993, Van Kütüğü, Yüzüncü Yıl Üniversitesi yayın No.8, Ankara, s.582.
15. TEPGE Türkiye'de Jeotermal Seracılığın Mevcut Durumu ile Karar Verme Süreçlerinde Etkili Olan Faktörlerin Analizi, Mayıs 2014
16. Van İli Çevre Durum Raporu, 2011
17. Van İli Çevre Durum Raporu, 2014
18. Van İl Özel İdaresi İçme Suları Şebekeli ve Şebekesiz Durum Cetveli, 2014

İNTERNET KAYNAKLARI

1. Van Valiliği <http://www.van.gov.tr>
2. Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı <http://www.daka.org.tr>

3. Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü <http://www.vankulturturizm.gov.tr>
4. Karayolları 11. Bölge Müdürlüğü <http://www.kgm.gov.tr/>
5. SGK İstatistikleri, 2016 <http://www.sgk.gov.tr/wps/portal/tr/kurumsal/istatistikler>
6. TÜİK www.tuik.gov.tr
7. Yüzüncü Yıl Üniversitesi www.yyu.edu.tr
8. Başkale Kaymakamlığı <http://www.baskale.gov.tr/>
9. Başkale Belediyesi <http://www.baskale.bel.tr/>
10. TOBB <http://sanayi.tobb.org.tr/>
11. Yerel net <http://www.yerelnet.org.tr/ilceler/ilce.php?ilceid=199080>
12. Enerji Atlası <http://www.enerjiatlas.com/sehir/van/>
13. Dernekler Dairesi Başkanlığı <https://www.dernekler.gov.tr/>
14. MTA Genel Müdürlüğü <http://www.mta.gov.tr/v2.0/bolgeler/van/index.php?id=van>
15. DSİ 17. Bölge Müdürlüğü <http://bolge17.dsi.gov.tr/isletmedekitesisler/baraj-golet>
16. DSİ Genel Müdürlüğü <http://www2.dsi.gov.tr/bolge/dsi17/van.htm>
17. İller Arası Mesafe <http://www.illerarasimesafe.com/>
18. Van Kamu Hastaneleri Birliği http://van.khb.saglik.gov.tr/Kitap/3855_saglikta-van-dergimiz